

זמנים לשבת קודש

הדלקת הנרות	6.48
חצות היום והלילה	12.44
עלות השחר	4.25
נין החמה	5.59
סוף זמן קרי"ש	8.34 - ב'
סוף זמן תפילה	10.28
שקיעת החמה	7.27
מוצאי שבת	8.40
פיקו אבות פיקו	

כלון מיוחד

לתל-זאב וחילול השבת
כ"ח מרחשון
רביהק בעל דברי יואל - י"ע
טעם ה' -

דמותה לתמר

גרין קני' - שנה ו' - ראה תשס"ט

התאחדות אברכים "ויואל משה" ד' סאטמאר

נתייחד ע"י כ"ק מרן ורה"ק ז"ע
בנשיאות כ"ק מרן רבינו שליט"א
בעה"ק ירושלים הובנ"א

מלחמות ה'

זאת חובתינו לחזור ולשנן שלא יתכן שתבוא ישועה וגאולה ע"י כופרים

ידוע לכל אחד ואחד גדול הזהירות שהיה מזהיר אותנו מרן ק"ק ז"ל תמיד, להתרחק בכל מיני ריחוק מאלו אשר התחברו עצמם להמנים ואפיקורסים, ושנינו מדרכי אבותיהם ורבותיהם הק', אשר עבדו במסירות נפש לנטוע בלב בני ישראל אמונה שלמה ואמונה פשוטה בביאת משיח צדקינו, ועתה עזבו מקור מים חיים והתחברו להציגונים שמקורם ושורשם הוא מכופרים גמורים שלא האמינו בה' ובתורתו הק', ורצו להעביר את כל הכלל ישראל לשמד ר"ל כידוע לכל, ועלינו לשבח לאדון הכל על אשר זכינו בחסדיו הגדולים, שנשאר אתנו מרן ק"ק ז"ל בכל השנים הללו להאיר את עינינו בדבריו הקדושים, עד שלא השאר שום ספק בלבינו ח"ו בכל הענין הזה, ועלינו לשנן ולחזור את כל הדברים האלה תמיד עד אשר נזכה בקרוב לישועה אמיתית, כי זהו עיקר הקיום שלנו בזמן הגלות, מה שאנו שונים וחוזרים תמיד על דברי רבותינו הק' הראשונים כמלאכים.

ואחד היה מרן ק"ק ז"ל אשר נשאר מגדולי ומנהיגי ישראל מדור הקודם, שלבש עוז וגבורה לצאת במלחמת מצוה מלחמת הקודש, לעקור כפירה זו מבני ישראל ודעות כוזבות האלו שיכול ח"ו לבוא ישועה וגאולה על ידי הכופרים ומסיתים, כי הלא הם הם שגרמו את כל התלאה אשר מצאתנו בשנות הזעם, וגם עכשיו כל מטרותם הוא לכלות ולשרוף ח"ו את הנפשות מבני ישראל הנשואים בחיים. ואף שלא נשארו אז אלו גדולי וצדיקים דור הקודם אשר עמדו בראש המערכה ללחום נגד הציונות ונגד כל הפירצות, אף על פי כן עמד רבינו ז"ל בעצמו והכריז את דעת תורה האמיתית לכל העולם, עד שנקבצו אליו רבנים יראים ובעלי בתים ותלמידים אשר שמעו לקולו, ודיבוריו הקדושים ותפילותו הטהורה עשתה פירות להחזיר עטרה ליושנה, עד שנמצאים כבר בעולם אלפים ורבבות מאחינו בני ישראל אשר מתנהגים בלי שום שינוי משיטת הגאונים והצדיקים האמיתיים מדורות הקודמים, שהורו אותנו להתרחק בכל מיני ריחוק מהציונים ומהנגררים אחריהם, ולהתנהג בכל פרט ופרט בבית ובחוץ בדרכי אבותינו ורבותינו הק' מדור דור.

(מרן ורה"ק בעל ברך משה ז"ע בהספדו על דודו מרן רביה"ק בעל דברי כללות השלשים)

מילי מעלייתא

מצות צדקה נקראת על שמו של הקב"ה משום שאין מברכין עליו

נתן נתן ואל ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'. ו"ל ההמשך בשנקדים לפרש הפסוק. לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, עפ"י השל"ה דכל הברכות צריך לברך עובר לעשייתן, ולכן אין מברכין על הצדקה דלמא יבוש העני ולא ירצה לקחת ונמצא בירך לבטלה. וידוע רומי'א דגמרא קראי אהרדי, פעם כתיב לה' הארץ ומלואה וכתיב הארץ נתן לבני אדם, ותירץ כאן קודם ברכה הוא לה', וכאן לאחר ברכה הוא לבני אדם, נמצא הצדקה שייך להקב"ה אחר שאין מברך עליו. וזש"ה לך ה' הצדקה מחמת שאין מברכין עליו, וכ"כ למה, ומשנה, ולנו בושת הפנים, אי"כ לא נוכל לברך שאם יתבייש העני כנ"ל, וזש"ה נתן נתן. תן לו משלו, והיינו משל הקב"ה, ואל ירע לבבך בתתך לו מחמת שלא נקרא הצדקה על שמך יען שקודם ברכה שייך להקב"ה, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'. נחלת יעקב

בדבר שבממון הותר לנו לעשות שלא לשמה

עשר תעשר את כל וגו' למען תלמד ליראה את ה' כל הימים. ונראה לפרש דהנה דרשו עשר בשביל שתתעשר, ולכאורה קשה דהתורה תתן לנו עצות ליתן צדקה על מנת לקבל פרס. אך יען שיערו של אדם מתגבר מאוד דבר שבממון התירה לנו התורה לעשות המצוה שלא לשמה וברבות הימים הגל נעשה טעם ויעשה המצוה לשמה. כמו שמצינו בלימוד התורה שאמרו מתוך שלא לשמה בא לשמה. וזה שסיים שלא יקשה לנו קושי' הנ"ל לזה מתוך למען תלמד ליראה וברבות הימים יעשה לשמה.

מצות הלואה גדולה מנתינה

די מחסורו אשר יחסר לו. צ"ל כפל הדבר. ונ"ל דהנה מצות הלואה גדולה מנתינה שאם ילוה לו סך מסוים יוכל לעסוק במו"מ ולהחיות עצמו, ואם יתן מתנה מועטת אף שלשעה די לו אבל אחר שאכל זה שוב יצטרך עוד לחזור על הפתחים ולתבוע חלקו, וז"ש והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו שיהי' די לו לא לבד לפי שעה רק גם לעתיד על מה שיחסר לו יהי' די לו ע"י שתעביטנו סך הראוי לעסוק בו. ולכן אמר העבט תעביטנו לחזק הדבר שיהי' בהלואה סך מסוים כדי לפרנס עצמו וק"ל.

יחודי התורה							
סדר הלימוד לפ"ר שופטים - מסכת מכות							
יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
דף	טו	טז	טז	יז	יז		הורה

מעניינת דיומא

אמירת תהלים בחודש אלול

בכח התהלים של חודש אלול יקובל תפלותינו בחודש תשרי

המנהג לומר זמירות שירות ותשבחות שאמר דוד המלך ע"ה מראש חודש אלול ואילך, הטעם נראה לי, כי עיקר מצות החודש השביעי בפה ולשון, תקיעת שופר בפה, וכמו כן מלכיות זכרונות שופרות, וביום הכיפורים בהתפלות והיידוין, ובסוכות ליטול הד' מינים להודות ולהלל בפה ולשון, ופה דובר נבלה איך ידבר לפני שונן זבולה, ומי יאמר זכיתי לבי ושמרתני דרכי מחטאוי בלשוני, על כן בפה ולשון שחטאוי, בו מתרצים בשירות ותשבחות. (יטב פנים, אבני זכרון לראש השנה אות נח)

לא ימוש הספר תהלים ביום יום מהחודש

והנה ראיתי בכמה מקומות מזה ומקדם, גם אבותי ספרו לי המנהג הזה הנכון והיפה, מראש חודש אלול עד יום כיפורים תיכף אחר התפלה, לומר ספר תהלים בקול כבי ובנעימה, האחד הידוע לומר ולדבר יעמוד לפני התיבה וכל העם עונים אחריו, אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בערני, כי הויה החודש הזה להכרית ולהבריח הסתנים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה שהוא יוסף, להוסיף מאן דיוסף מוסיף ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטריגים כמו הספר תהלים, הנקראים מזמורים, שבהם יוכל לומר ולהכרית כל הקוצים והחומים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דוקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על כל קוץ תהלים תהלים כנונה ובכניה, לאמור התפלה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מדות בסוף יהי רצון, ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימוש מן הספר התהלים ביום יום מהחודש הזה. (שער המלך, שער א פרק ב)

ספר תהלים, אשרי שיאחז בו

בימי התשובה, דהיינו באלול ועשרת ימי תשובה, כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה, והוא דבר גדול מאוד לעסוק באמירת תהלים, כי תהלים הוא התעוררות גדול מאוד מאוד להשי"ת, אשרי שיאחז בו. (ליקוטי מוה"ר, עד)

מתכוננים לגמור ב"פ תהלים עד ראש השנה

נוהגין בכל יום של ימות החול מראש חודש אלול ואילך אחר התפלה, אומרים בצבור עשרה מזמורים תהלים, ומתכוננים לגמור כל תהלים שני פעמים קודם ראש השנה, והוא עולה כמנין כס"ר.

(מטה אפרים, סימן תקפא סעיף ח)

שבת מברכין חודש אלול

זמן המולד: ליל שישי. שעה 11.00, 3 דקות, 6 חלקים.

ראש חודש: ביום חמישי ויום שישי

מילי דאבות

שמואל ושמואל וכו' למען ייטב לך כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך. וקשה וכו' הותר על מנת לקבל פרס, אלא הענין שמושה היה מלמד להם דבר חדש, שגם

זה עבודה צורך גבוה היא, להשלים רצונו יתברך החפץ החיים להחיות לישראל, כי מקור הטוב רוצה להטיב, וזה שאמר כאן שמואל ושמואל וגו' למען ייטב לך וגו' ואין זה על מנת לקבל פרס, כי בזה בעצמו שייטיב לך, תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך, שזה רצונו יתברך, כמאמרם שר מצוה הוא עצמה מצוה, ע"כ.

למען ייטב לך ולבניך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך. אפשר לפרש בדרך הפשט, על פי מה שפרשתי הפסוק, חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו, כי דרך העולם כשהבנים מתנהגים בדרך התורה וישיבו מעשיהם, אז גם אביהם ייטיב דרכו ויתקן מעשיו עוד יותר, ואם חס ושלום להיפך, אז גם הוא מתקלקל עמהם, וזה, חנוך לנער

על פי דרכו, שתתן לו חינוך טוב, ואז גם כי יזקין לא יסור ממנו, רצה לומר גם אביהם הזקן לא יסור ממוצות ה', וכמו כן כאן למען ייטב לך ולבניך אחריו, שתחנכם שייטיבו מעשיהם, ויקיימו מצות ה', ואז כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך, שגם אתה תעשה הטוב והישר ותתקן מעשיך.

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו וגו'. וכתב בבבלי ט"א א"ת הברכה אשר תשמעו, סופי תיבות תור"ה, וצ"ב. ויתבאר על פי מה דמותאמרא משמיו דכ"ז מרן בעל דברי חיים ז"ע, כאשר קם בצפרא והתחיל לומר "מודה אני", התבונן בעצמו ואמר מי אני ומה אני, הלא אני ברי' שפלה, והמשיך לומר "לפניך מלך חי וקים", ושוב התבונן האם אוכל להשיג מי הוא זה מלך חי וקים, נטל גמרא ולמד ב' שעות, ואחר כך אמר, עכשיו הגני משיג מי הוא זה מלך חי וקים. וזה אפשר להעמיס בכונת הקרא, ראה אנכי, האיך תזכה להביך ולהשיג גדלות הבורא מי הוא זה "אנכי ה' אלקיך", לזה אמר, את הברכה אשר תשמעו, סופי תיבות תור"ה, והיית ע"י עסק התורה שתשמעו ותעסקו בה תזכו להביך ולהשיג קצת גדלות הבורא יתברך שמו.

(כ"ח מרן רבינו של"ט"א)

על הצדיקים

הרה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין ז"ע
בעל הישועות יעקב - כ"ה אב תקצ"ט

אבל על אף היותו יושב בדומה של עולם בעיר לעמבערג לא היה דעתו נוחה מזה ורצה לעזוב את העיר ולשוב בעיר קטנה במנוחה לעבוד את בוראו ומסופר שפעם אחת בא לפי הישועות יעקב ש"ב מעיר לבוב להתייעץ עמו, כי היות שיש לו הרבה עבודה בעיר זו, ע"כ הוא רוצה לעזוב את העיר להיות ש"ב בעיר קטנה ויהיה לו מנוחה, הישועות יעקב אמר שיתן גם לו יאה דבר כזה ליסע לעיר קטנה, וישאל מהרבנית לשמוע מה בפיא, ואח"כ ימסור הדברים להש"ב, בהנך כך סדקן שאיש אחד חבירו של הישועות יעקב שהיה עשיר גדול עם טוב הוא ל"ע, התיישב עצמו ליסע לעמבערג לחבירו הישועות יעקב ולשאל עצתו, כשגא אצלו היה טוהר מאד בענין הוראה ובידני תורה, ואמר לו שיבא בזמן אחר, היה הולך אנה ואנה ופניו רעים עד מאוד, בא אצלו איש אחד ושאל לו על סיבת ביאתו לכאן ולמה פניו רעים, מקודם לא רצה להשיב כלל, עד שהפציר בו וסיפר לו כל המעשה, ביקש ממנו האיש שילך עמו לביתו ולשתות מעט ט"י, ואח"כ שאל לו כמה הוא צריך למסחרו להעלותו כמקדש, ואמר לו סכום רב, הלך האיש לאהרן של הכסף, והלה לו את הסכום הדרוש, וליווה אותו להאכסניא שלו, ולא לקח ממנו שום כתב, ביס מחור בבוקר הלך לקח פרידת שלום מאת הרב, והיה כבואו אמר לו הרב בחן הבא, וצויה לו לישב וסיפר להרב את כל המעשה, אז אמר הישועות יעקב שבאמת היה בדעתו כבר לעזוב את העיר, רק כיון ששמע מעשה זו, שיש אנשים בעיר זו שיטלים לעשות דבר גדול כזה, לכן אינו רוצה לעזוב את העיר.

☆☆☆

בדוח התחיל להתנצנץ ניצני ההשכלה של בערלין בעיר הגדולה לעמבערג, והיתה סכנה צפויה לדת ישראל שלא ירע ולא ישחיתו אותן המחבלים ומשחיתים, אשר החלו לקצץ בנטיעות כרם ישראל תחת מסוה של צדקות באמרום שכל כוונתם רק לחבר התורה והחכמה, ההשכלה עם האמונה, בשד שכל זממם ה' לעקור את דת ישראל, וכבדה המלחמה של היראים גדם להסיר מעל פניהם את המסוה, אז קם הישועות יעקב באף ובחימה וערך גדם מלחמה לה' נגד אלו שרצו להרוס ולהחריב עירו, והחרים את רבם ומורם של המשכילים שלמה לייב ראפפורט. עד שנטל לעזוב את העיר לבוב ונסע לריש יוסף פערל שהי מראשי המשכילים, והוא בהיותו נגיד ותקף בעירו, ערך קובלנא לבית המשפט נגד הישועות יעקב, על דבר אשר החרים את ה'ל מעירו.

אבל עד מהרה נוכח לדעת כי הוא תקף אבל לא נגד רשכבה"ג, ובא לביתו של הגאון והתחנן לפניו ואמר, רבי, הנה אנחנו עומדים במלחמה, מערכה מול מערכה, ועד מתי תאכל

הרה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין זצ"ל נולד לערך שנת תק"ל לחוריו מגזע אראלים ותרשישים, לאביו הגה"ק המקובל האלקי רבי מרדכי זאב זצ"ל אבד"ק לעמבערג, ולאמו בת הגאון ר' שאול חריף זצ"ל אבד"ק אלעסק, שיהם היו נכדי ה"חכם צבי" ז"ע, וז"ל בהקדמתו על ספרו "ישועות יעקב" על אבן העזר שמספר לנו משנות נעוריו: בימי ילדותי, על ברכי אאמי' הגאון החסיד המפורסם מוה"ר מרדכי זאב זללה"ה נגדלתי ושויתי באבי, בלמוד עם כבוד אבי, כבה אורי של עולם, ויספדו כל בית ישראל כולם כי סר צילם, נפשו צדורה בצדור החיים, ובעולם נמס כל לב ורפו כל ידיים, אמרת נגזרת מי יהי לי לעינים, אמנם גדולים צדיקים וכו', וזכרת עמדה שעוד לא כלה ימי בני והספד, נפתלי אלקים נפתלת עם בת חותני הרב המופלג הגביר המפורסם מוה"ר נפתלי הירש בהגאון מוה"ר נפתלי הירץ מערסלב, אספני אל ביתו בית צדיקים עלנדיבות יקום, כל אשר שאלו עיני לעשות לי רב או לקנות חבר, מצאה ידי כביר, בלי מחסור דבר, ה' הטוב ישיב לו גמולו, אשר עשה אתי בחמלו, הראני עוז ידידות כי זה חלקן מכל עמלם, ע"כ"ל.

☆☆☆

רבות בשנים ישב ביערסלוב בבית חותנו על התורה והעבודה, מאות תלמידים התאספו אליו ולמדו אצלו תורה בשקידה עצומה, כמו שכתב בהקדמתו ה'ל וז"ל: שמה מצאתי את שאהבה נפשי אנשי חיל במלחמתה של תורה מופלגים ותלמידים הגונים, נועדו יחד עלי צורבי מרבין ונשואי פנים, כולם כאחד נכונים לרדת אתם בעמק ברכה, בעומקה של הלכה, ולבאר להם כל חומר להלכה פסוקה, יותר מה שעל וכו' פרה רוצה להניקה, ויעמידהו לעקב לחוקה, ליתן להם שיעורין כסדון שבעתים מזוקקה, הראתי להם כי לא בשמים היא ולא רוחוקה, אתן הודי על העבר שהנחתי ה' מעגלי צדק להגות בהתורה ה' ולהחזיק כל בדק היטב הדק לברור וללם פסקי הלכות על תלמי, וכן לוישים ממלך, וכן לסביבותיהם, אשר נסעו לקולו, ע"כ"ל.

☆☆☆

אף הוא בעצמו הגיע לדרגה הגבוהה ביותר בידעו תורה ומפרשיה, עד שיצא שמו לגאון הדור, שר התורה, בשנת תקס"א נתנו עיניו בו קהילת זאלקווא שיבא לכהן בעירם ובהגלית כרב ואב"ד, וז"ל בהקדמתו ה'ל בשם השגתי פתשגן הכתב מאנשי חכמים ויודעים ק"ק זאלקווי העתירו אלי דבריהם באסיפת כל מעמד אנשי העיר, ה' ממען קדשו את לבם העיר, גדולת חקרי לב רב וצעיר, לקבל אותי לרב ומורה, בעיר המשטרה להם עצה וגבורה, ראה קודמתו לתורה, ע"כ"ל. אבל לא ארכו לו שם הימים כי בשנת תק"פ אחר פטירת הגאון מוה"ר צבי הירש ראזאניש זצ"ל בעמח"ס "תשע שיעות" אבד"ק לבוב (לעמבערג) באו אליו ראשי הקהילה דשם שיעלה ויבוא לכהן במקום כהונתו אבותיו אביו וזקינו הגאון בעל "חכם צבי", וכבר מזכיר את זה בהקדמת ספרו ה'ל וז"ל: והנה חבה יתירה נודעת לי במגלת ספר, מאנשי שלומי וידידי אשכול הכפר, איך שכל נשיאי העדה דק"ק לבוב עיר המשטרה, בכתר תורה, באו יחד בברית, על ספר חרות, לקבל אותי לרב העדה, לתורה ולתשדד, המה הרויבוי לעלות על במתי אב למלאות מקום אבא מארי הגאון החסיד זצוקלה"ה. קיבל על שכמי לשאת את עול הרבנות דשם, ויתקע אהלו בלעמבערג, שם ישב על כסא כבודו, ויכר ה' את בית יעקב בחן ועשר, וינהג נשיאותו ברמה וחכמה, משם זרח שמשו לכל העולם ותתפרסם בכל תפוצות ישראל לגאון הגאונים.

חרב, על כן באתי לבקש מאתכם שנבא לעמק השוה והקולות יחדלון, כשמוע הי"שועות יעקב" את דבר הצעתו נעמד על רגליו וזוהי חללה מעשות כדבר הזה, האם בנדון "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", אפשר לעשות פשרות (הר דעה), ומסופר שצ"א נודמן לו לילך בצוונת עם הרה"ק מאפטא ז"ע, ועברו ליד בית גימנזיום, הרגיש הרה"ק מאפטא בטומאה הבוקעת משם והתבטא כי מטומאת הנחש הקדמוני היא, לפתע שם לב הי"שועות יעקב" ואמר שמספרו של הבית הגימנזיום כפי שמצויין עליו היא 358 כמין 'נחש', ואכן ידו היתה על עולניה ובימיו לא פשתה נגע ההשכלה וכפי שהספידוהו החת"ס (דרשות חת"ס עמ' ש) "נחשך מאור העולם ונסתלק ביס כ"ה מנחם אב הגאון הגדול חריף ומופלג ענוותן וצדיק, ותורה וגדולה במקום אחד, הוא עמד בכח עוזו לשבור מלחמת עמל, ולא הרימו ראשם בחייו, ועתה מי יקום לי עם מרעים ומי יתייצב לי עם פועלי או"ן."

☆☆☆

בשנת תקצ"ז חלה בנו יחידי, הגאון האדיר רבי מרדכי זאב זצ"ל (נאשר כבר ה' מפורסם בשלם והשכר כבר תשובתו שהפנו אליו, והרה מתשבותיו מפחתת בספרו של אביו), הי"שועות יעקב" הרעיש עולמות בתפילותו עבור רפואתו, ואף עסק בקבלה מעשית, ועשה אדם משעווה וקבר אותו בביה"ק, ועוד דברים סאלה אבל היתה הגזירה כבר חתומה למעלה שאין להשיב, ונטל ממנו בנו יחידי מחמד עני חדות ישועות יעקב ביס ל ע"ש"ק י"ז מרחשון תקצ"ז, אביו בכה עליו תמחורים, ואמר בהספידו: הנה חז"ל אמרו (סוכה כט) "חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה", ואפשר לבאר הכוונה "אינו נספד כהלכה" היינו מהלכות עולם, כי הליכות עולם הוא שהגן מספיד את האב, אבל אב שמספיד את בנו - זהו "שלא כהלכה", שלא כמנהג העולם, ועל זה חמה לוקה, והיה כאשר גמר את דבריו ויתקשרו השמים בעבים וגשם עד ניתן ארצה, והיה לפלא ולחרדת כל העם (חור דעה).

מאז פטירת בנו יחידי לא מצא מנוח לנפשו, ויחי יעקב אחרי מות בנו שנתיים ימים ותשע חדשים, ונסתלק מהאי עלמא ביס כ"ה מנחם אב שנת תקצ"ט בק"ק לבוב ושם מנחתו כבוד, השאיר אחריו ספרו הגדול "ישועות יעקב" על ארבע חלקי ש"ע, ש"ת, על התורה.

☆☆☆

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הוצאות הגליון נתרם ע"י
הרה"ח אהרן מתת' דייטש שליט"א
הרה"ח שלמה טאמבור שליט"א
לרגל יומא דהילולא קדישא
של מרן דביה"ק בעל דברי יואל ז"ע
הרה"ח שמואל זאנוויל פויגל שליט"א
לרגל גיטוא בתו
בא להתפלל לרפואת הילד
חיים חייקל בן רבקה
לרפוי' בתושה"ח

ישלח השם עזרו בקודש
לכבוד ב"א חביבי הרב הגדול
חוב"א א"מ הותיק מוהר"א
זיסקינד נ"י וזרעו לברכה
בישראל, ויציצו בעיר השם
שמה בהררי אל.

יסודי התורה

שלושה הטעויות שיטעה השטן לעתיד לבוא

דף יב. אמר ריש לקיש ג' טעויות עתיד שרו של אדום לטעות, טועה שאינה קולטת אלא בצר והוא גולה לבצרה, טועה שאינה קולטת אלא שוגג והוא מזיד היה, טועה שאינה קולטת אלא אדם והוא מלאך.

עפ"י מימרא זו כתב רביה"ק בעל ישמח משה זי"ע, בספרו על התורה בתחילת פרשת וזאת הברכה, וז"ל: ק. על מה שאומרים בזמירות לשבת קודש (כאשר קבלה בידינו שהזמירות שנתפשו בישראל נאמרו ברוה"ק), ראותו כי כן אדומי העוצר יחשוב לו בבצרה תקלטו כבצר וכו', אהבו את השם כל חסידיו אמונים נוצר. וצ"ב להבין מדוע יסדו ענין זה בזמירות לשבת, גם מה ענין הסמיכות אהבו את השם וכו', והנ"ל כי יש להבין מאחר שאנו מזמרים זה מידי שבת בשבתו, והשטן הוא יצה"ר עומד ושומעו, באיזה אופן יתקיים מאמר חז"ל שעתידי הוא לטעות, וע"כ צ"ל ע"ד שכתב הגאון [ה"ה הגאון רבי יעקב צוק"ל אביו של הרבי ר' העשיל צוק"ל] כי בשעת מתן תורה היתה סיבה לשלחו לכל יהא שם, ולבעבור זה לא נשנה לאו דגיד הנשה, כמו כן אני אומר כי בעת שישראל מזמרים יחשוב לו בבצרה וכו', הנה סיבה מאת הש"ת לשלח את השטן היצה"ר לכל ישמע זאת, למען יתקיים מאמרם ז"ל כי עתיד לטעות, וזה שיסדו בזמירות מאמר חז"ל ראותו כי כן האדומי העוצר יחשוב לו בבצרה וכו', ובודאי בשעה שמזמרים אותו, סיבה מאת השם לשלוח את השטן הוא היצה"ר, וכיון שהוא איננו באותה שעה, הנה העת והעונה אהבו את השם כל חסידיו, כי הוסר המונע והמעכב, כי אמונים נוצר כלומר מה שישראל מאמינים נוצר השם שיתקיים, כמאמר חז"ל, והיינו על כרחך בשלוח היצה"ר באותה שעה.

והנה רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, לא מצא מנוח לקושיות, עיי"ש טעמו. וביאר את הענין, עפ"י מאמרם ז"ל (ראש השנה טז). אר"י למה תוקעין ברה"ו וכו' כדי לערבב השטן, וביארו שם התוס' בשם הירושלמי כד שמע קל שיפוצא זימנא חדא בהיל ולא בהיל וכד שמע תניין אמר דואי זהו שיפוצא דיתקע בשופר גדול ומטא זימנא להתבלע ומתערבב ולית ליה פנאי למעידב טגטוריא, ע"כ, ותמחו המפרשים למה השטן מתיירא ומתבהל כ"כ הרי הוא רואה מי הוא התוקע, ועוד שאין יתכן שיטעה בזה בכל שנה ושנה, ואינו זוכר את מה שהיה אשתקד, ומפרש עפ"י דברי הרמב"ן בסוף פר' אחרי, שכל ההבטחות והתראות והיעודים שבתורה הם בדרך מופת ונס נסתר, ובכן שאף שאינו מדרך הטבע שיחזור ויטעה השטן בכך בכל שנה שנה, אמנם י"ל מצות תקיעת שופר סגולתה היא להבהיל ולבלבל את השטן, וזהו מן הניסים הנסתרים שהקב"ה מנהיג בהם את עולמו.

ובבחינה זו מבאר את ענין שלושה הטעויות שעתידי השטן לטעות, שאחד מהם הוא שיטעה לומר שבצרה קולטת כבצר, שלכאורה י"ל מהו הצורך שיטעה בכך, שמאי נפק"מ להיכן יגלה מ"מ בן מות הוא כי הוא מזיד ומלאך, ומבאר שבצר היא עיר מקלט בחלקו של ראובן כמאמר חז"ל (מכות י): שלכן זכה לכך מפני שהוא פתח בהצלה תחילה, ולעומת זה העיר בצרה היא עיקר כוחה של מלכות אדום כאמרם ז"ל (בראשית רבה פ"ג ב), ודרכם של אוה"ע הוא שבכוח השררה והמלכות שבידם, הם מפתים את ישראל להתערב עימם להיות לעם אחד, וזהו דרכו של השטן לפתות את ישראל להתדמות לאומות העולם, ולקחת לעצמם ממשלה קודם הזמן, ושורש הפיתוי הוא מהעיר בצרה שהיא יסוד מלכותה של אדום, ואומרים שממנה תבוא ההצלה לישראל, ע"י שיתחברו עימם ויעשו כמעשיהם, ולכן הוא נענש מדה כנגד מדה שיטעה ויחשוב שהעיר בצרה היא מקום מקלט והצלה.

ובכן י"ל שזהו עונשו של השטן ששוכח את מה שראה וידע, כדי למדוד לו מדה כנגד מדה, שגם הוא מטעה את העולם במשאות שוא ומדוחים, ונותן להם גאולה של שקר באמור להם כי להצלה הוא מכויין.

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (כב) אכילת הדגים

רוטב הדגים

באכילת הדגים היה ראשית מאכלו לטבול את החלה ברוטב של הדגים וכו', ובפי חסידים מורגל עוד טעם למה נהגו כן הצדיקים לטבול את החלה ברוטב הדגים, כדי ליחד את ד' סוגי הנמצאים, דומם צומח חי מדבר, שהם נגד ד' אותיות הוי"ה ב"ה, ורוטב הדגים יש בו מעלת הדומם, והחי, והחלה יש בו מעלת הצומח, ובן אדם האוכלו הוא המדבר, שמייחד את כולם באכילתו לשם מצווה לכבוד שבת קודש להעלותם אל שרשם אל ה' אחד, לקיים בהם מצוות אז על ה'. (נעים אלעזר, סקולני)

להתחיל באכילת העינים

מרו חר"מ מקוברין ז"ל אמר כי התחלת אכילת הדגים בשבת צריכים להיות מן העינים. (תורת אבות)
בספר מנחת יעקב כתב הטעם לפי שהדג אין לו עפעפים, ועיניו פתוחין, והוא רמז שהקב"ה עיניו אל יריאיו פקוחות להשיג עליהם ברחמים גדולים. (לקיטת שיי')

לאכול בידיים

ולא אכלו על ידי כף רק באצבעותיו, ואמר הרמז שנאמר (בראשית ט ב), וכל דגי הים בידיכם נתנו ודו"ק. (נרדכי חיים ושלום)

לאכול את הדגים עם לחם

בצאנו היו אוכלין בשבת את הדגים עם לחם דגן, ולא עם החלות, ואמר רבינו משינאווא הטעם, כי בימים ההם לשו את החלות עם שומן עוף, וכיון שאין לאכול בשר עם דגים, על כן אכלו עם הלחם, עוד אמר שדגן גימטריא דגים, לכן אכלום ביחד. (ייגא אורחות)
ליל שבת אכל את הדגים בלחם ולא בחלה. (זמירות חתם סופר)

מים אמצעיים

בין בשר לדגים חובה ליטול משום דקשה לדבר אחר, וחמירא סכנתא מאיסורא. (שולחן ערוך, סי' קע"ג סעי' ב)
יש לזוהר מאוד במים אמצעיים, כי יש בהן סוד נפלא. (שולחן ערוך, קאמארנא)
אין להקל לנהוג כמ"ש הבי"ח סי' קע"ג בשם הרמב"ם, זה לשונו, ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כל כך משום דחזינו וכו' עכ"ל, אדרבה אני אומר דנשתנו הטבעיות לריעותא, כי הטבע הולך וחסר, והבי"ח עצמו סיים וגם הכל לפי הארצות, ולמה לנו להקל במה שנוכל לזוהר. (נהג צאן יוסף)

הנהגים שלא ליטול

ויש אומרים דאין לחוש לזה רק כשמבשלים יחד ואוכלו, אבל לאכלן זה אחר זה אין לחוש. (רמ"א יו"ד, סי' קט"ז סעי' ב)
ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כל כך, דחזינו כמה דברים המזוכרים בגמ' שהם סכנה לרוח רעה ושאר דברים, והאידנא אינו מזיק דנשתנו הטבעיות, וגם הכל לפי טבע הארצות. (מגן אברהם, סי' קע"ג סק"א)
רבינו מצאנו לא נטל דיו בין אכילת דגים לבשר. (ייגא אורחות)
בצאנו ובשינאווא לא נטלו הידים בין דגים לבשר, רק משירי המשקה ששתו אחרי הדגים נטלו הידים. (דברי יחזקאל)

קיננו והדחה

ויאכלפת שרירי בנתיים, כדי לרחוץ פיו. (שולחן ערוך יו"ד, סי' קט"ז)
ומכל מקום יש לאכול דבר ביניהם ולשתות דהוי קיננו והדחה. (רמ"א יו"ד, סי' קט"ז סעי' ב)

צירוף השם שד"י

טעם מעט יין שרף אחר אכילת הדגים, ואמר כי אחר אכילת דגים ישתו מיד יין שרף, ועושים בזה צירוף שם שד"י, כמו שסומכין אחר סיום השירה, ושמו אחיד וישיבתו, ועל כן אין ליטול דיו כנהוג אחר אכילת הדגים, רק אחר שתיית היין שרף, דלא יהיה הפסק בין הנטילה בין צירוף השם. (נרדכי חיים ושלום)

שיר ושבחה הלל וזמרה

בסימן טוב ובמזל טוב, ברכות לרוב, מה' הטוב, קדם ידידי
לבו ער לכל דבר שבקדושה, עושה ומעשה במדה מרובה
וגדושה, עושה ומעשה למען הכלל וחסר, ה"ה

הרה"ח

מוה"ר שמואל זאנוויל פויגל שליט"א

מנהל כוללני

לרגל נישואי בתו בשעתו מ"צ

לשמים פרושות כפינו, מה' ינתן משאלותינו, שיבנו בית
נאמן לתפארת, לעד ולמשמרת, וישמע ששון ושמחה
באהלו, נחת ושמחה בגבולו, אמן.

הכ"ד החותם בתודה וברכה, בהוקרה והערכה

ישראל דוב קליין

ש"מח תש"מח

ארגון עזר וסייע לאנ"ש בעת שמחתם

ברוך הבא בשם ה'

הננו מקדמים בברכה את האברך החשוב, זר זהב לו סביב,
אשר ידיו אמונה, בכל עת ועונה, לכל אשר אליו
פונה, ועושה למעניו, מסור בלב ונפש לארגוניו,
שמו מפארים, בהילולים ותוארים, ה"ה

הר"ר משה גוטמאן הי"ו

לרגל בואו לארה"ק

יהי"ר שבכל אשר יפנה ויפנה ויצליח, בין בגשם ובין ברוח, ויזכה
להמשיך בפעולותיו הברוכים, עדי נוכח בקרב הימים, לתשועת
עולמים, בביאת משיח צדקינו, ומלכנו בראשינו, אמן.

ההנהלה

ברכת מזל טוב

מעומקא דליבא, ובכל לשון של חיבה, אברך את רעי וידידי,
הצמוד בקיוות לבי, עוסק בתורה וחסידות, בכל דבר
שבקדושה לו עשר ידות, עושה ומעשה לטובת הכלל, מחונן
משמי מעל, נודע במעלותיו הישרים, משובחים ומפוארים,
נעים הליכות ורב תבנות, שמו מהולל בשפתי רעות. יראתו
קודמת לחכמתו, בפי כל תהילות, כש"ת

הרה"ח ר' שמואל זאנוויל פויגל שליט"א

מנהל כוללני

לרגל יום שמחת למ, בנישואי בתו למז"ט

יהי"ר שתזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח, והזיווג יעלה יפה
לתפארת המשפחה, ויזכו לבני חיי ומזוני רוויחא וכו"ס, ואך טוב
וחסד ירדפון, כל ימיו, עדי נוכח לביאת מלכא משיחא.

כ"ד יד ידן, השמח בשמחתך

נתן בנימין ראטה

כליון מיוחד
לרגל יומא דהילולא
של מרן רביה"ק
בעל דברי יואל זי"ע
תשל"ט - תשס"ט

ירל ע"י
התאחדות אברכים
י"ואל משה"
ד'סאטמאר
מייסד ע"י כ"ק מרן רביה"ק זי"ע
בנשיאות כ"ק מרן רבינו שלום"
בע"ה"ק ירושלים תובכ"א

ב"י מנחם אב תשס"ט

בן שלשי"ם לכ"ח

השנה מציינת היהדות החרדית שלוש שנים מאותו יום המר והנמהר בעלות השחר של יום כ"ו לחודש מנחם אב שנת תשל"ט, כאשר אימה גדולה וחשיכה ירדה לעולם. ביום זה מוטל עלינו לחשוב חשבוננו של עולם, לעמוד על סודו כדי להתעורר וללכת בדרכיו הק', וכדרכו של עולם כאשר מגיע ובא יומא דנשמתא מצדיקי הדור הקודם, להגיד ולבוא בכתובים מגדולת תורתו, קדושתו וחכמתו של בעל ההילולא, כדי לספר לדור אחרון בנים יולדו צדיק מה פעל.

ואכן כאשר נתבונן בדורנו זה, הרי מי יוכל למלל מעשי תקפו וגבורתו, ומי הוא זה אשר ירהיב בנפשו עוז להעיד על השמש בגבורתו, כי הלא היה דבר השם בדורנו, עלי אדמות התהלך שרף דבוק בעליונים, דמות קדומים אשר הושתלה בדור שנתקיימו בו כל סימני עיקבתא דמשיחא, זה האיש מרעיש תבל ומלואה מרגיז ממלכות, ושמעו הולך בכל המדינות מקום אשר דבר המלך מלכי המלכים מגיע, ומקצה הארץ ועד קצהו היו עיני בני ישראל נשואות אליו לאוזן מוצא פיהו ולשמוע דעת קדשו, וראינו בחוש כי נתקיימו בו דברי התנא ר' מאיר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, כי חשב לראשו שלשה כתרים, "כתר תורה" שהיה שר התורה, ריש מתיבתא שלא פסקה ישיבה מעל שולחנו, והעמיד תלמידים לאלפים ולרבבות, "כתר כהונה" שכהן כאב בית דין ורב רבנן בקהילות קדושות בישראל, והיה עמוד ההוראה שדעתו והכרעתו קבעה את ההלכה בכל מבוכה שעמד על הפרק, "כתר מלכות", שהיה מלך ישראל, מנהיג הדור, אביון ורבן של כל ישראל, ועמוד צלותהו דבית ישראל, ורבבות ישראל הסתופפו בצלו צל התומ"ד.

והאמת היא כי פלאות ראינו במשך השנים, היפוך מסדרו של עולם, כאשר דרך הטבע היא לשכוח דברים שעבר עליהם זמן, ובפרט כאשר גזירה על המת שנשתכח, אבל כאשר עוסקים אנו בתולדותיו של רבינו הק' צדיק הדורות זי"ע, הרי כמות השנים הרבות שעברו וכמה זמנים קשים העובר על כלל ישראל, פי כמה וכמה נזכרים אנו בהני ימים קדושים ונעלים בעת הילו נירו על ראשינו. ויפה היא מליצתה כאשר עומדים אנו בשנת השלשים לפטירתו, ומקוים בנו דברי התנא (אבות פ"ה כד) "בן שלשי"ם לכ"ח" כי עד כמה שרוחקים אנו מאותו יום מר ונמהר, באותה מידה מאיר כ"ח תורתו, כ"ח קדושתו וכ"ח הנהגתו, ואדרבה, מיום ליום מתחזק אורו הגדול המאיר לארץ ולדלים ובפרט אנו דרי ארץ הקודש כאשר עוברים אנו זמנים קשים ומרים תחת מרות שלטון הכופר ורק בכ"ח תורתו וכ"ח מלחמתו אשר שאיר לנו היא היא הנותנת לנו כ"ח להמשיך ולעבור את המדבר הגדול והנורא הזה עד ביאת הגואל.

וזכור אזכרנו עוד במשך כל השנים מעת פטירתו לחיי עלמא, כאשר ממלא מקומו מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע היה מרבה להיטיב, כי כולנו חיי"ם היום אך ורק בכוח"ו ובזכותו של אותו זקן ובכוח"ו הגדול שאיר לנו ברכה מרובה דברי תורתו והליכותיו בקודש לדעת את הדרך ילכון בה ואת המעשה אשר יעשון. ועל זה הדרך פוסע ועולה ממשיך דרכם מרן רבינו שליט"א לראו"ת ולהיראות בפני הקודש וללכת בכל דרכיו אשר סלל לנו בני ישראל בדור האחרון.

ובכן כאשר מתכוננים אנו בהכנה דרבה להאי יומא קדישתא, נאמץ לעצמינו את בקשתם הגדולה ונוסיף חיילים לתורה בחזרתו ושינון ספריו הק' ובוודאי יתקיים בנו דברי משה איש האלקים מרן רבינו בעל "ישמח משה" זי"ע אבי שושילתא קדישתא הדין, (בהפטרות לפ' תולדות) ד"על ידי שאומרים דבר הלכה בשם הצדיק, הוא נחשב בין החיים בדור הזה להגן בעד כל הדור".

ורחמנא אידכר לן ביום זה כאשר רבבות חסידים ואנשי מעשה יעלו לעיר הצדק קריה נאמנה "קרית יואל" שם חלקת מחוקק ספון ציון קדשו וישפכו שם צקון לחשם ויעתירו אל ה' בזכות האי קדוש עלין אשר הזריח חמה בתוקף קדושתו ותורתו, בוודאי ירחם עלינו השי"ת ויבטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות ויגאלנו גאולה שלימה בקרוב, ותחזינה עינינו בבנין ציון וירושלים בביאת משיח צדקינו ומלכינו ממשיך דרכו וממלא מקומו מרן הגה"ק שליט"א בראשינו בב"א.

כח הצדיק להשפיע ביומא דהילולא

משפיע כל טוב

הילולא בגימטריא כמנין השם ע"ב, שהוא כחכמה שהוא מקור החיים, כנ"ש: החכמה תחיה, ו"הילולא" הוא כחית "שמוחה", שנשפע שמוחה וחיים וחסד על כל ישראל. (מן אברהם)

ממליץ עלינו

ביום הסתלקות הצדיק, יש שייכות לגופו עם ב' העולמות ויכול להמליץ בעדנו, כי באותו יום בכל שנה מתעורר אותו הכח שהיה לו בחייו. (מהרי"ד מבצלאי)

ההולך בדרכי משפיעו כל טוב

מה שכתוב בליקוטי הש"ס: בתורה ובמעשים טובים, אשר חידש, היינו מעשים טובים שנהג הצדיק, והדריך והנהיג והזכיר על ככה להתנהג אחרים כי מוצאם טוב לעבודת ית"ש, ושידבקו וילמדו מדרכיו להתנהג כמותו (כל מה שאפשר). וזהו תכלית היא"צ לטובה לתורה ועבודה, ועל ידי זה יתדבק הצדיק הנפטר, ונתעלה בסוד עיבור נשמה, ויפעל תפלותינו ובקשותינו. (דברי תורה)

כח השפעתם יותר מבחיים

יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהילים יט). היינו שיראת הצדיק שנפטר תוכל להופיע גם עתה ביומא דהילולא דיליה, ובפרט לאותם שהכירו אותו בעודו בחיים חיותו, ויכלו עוד כהיום להיות להם פעולה יותר גדולה מקדושתו ויראתו, ממה שהיה להם מבעודו מאז בחיים חיותו, וכמאמר חז"ל (חולין ג) גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייתם, היינו במיתתם יוכלו להאיר להופיע בלבבות בני ישראל יראת שנים יותר מבחייתם. (ישמח ישראל)

משך ע"י תורה וגדולה

על ידי מיתת צדיקים ח"ו נמשך תורה וגדולה במקום אחד, ובפרט ביומא דהילולא של הצדיק נמשך למעלה תורה וגדולה לעולם הזה. (עשרת יושעה)

משפיעים שפע רב

אנו רואים שתפלתם של צדיקים חשובה מאוד, עד כדי כך שיש להם הכח כמו הקרבות להשפיע השפעות טובות לבני ישראל, הן בעודם כאן בעולם הזה ומכ"ש אחרי פטירתם מהעולם, גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייתם, וגם המלאך מיכאל מעלה אותם למעלה למעלה. כפרט ביומא דהילולא שלהם אזי בוודאי יכולים להשפיע שפע רב וכל טוב ע"י שנותקשים אתם בעולם הזה, ונותנים להם כח ועצמה על ידי מצוות ומעש"ט שעושים כאן. (כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע)

נשמח אדונינו מורינו אבינו רועינו עמרת ראשינו
לזכר עולם יהיה צדיק רבינו יואל בן רבינו חנני יו"ט זיעועבי"א
ע"ה בפערה השמימה ביום כוא"ב תשל"ט

בעמדינו לעת פרום יומא דהילולא קדישא של מרן רביה"ק זי"ע, אשר אכן הי' גדול בתורה ויראה מאין כמוהו, וכבר הרחבנו על כך בגליונותינו בשנים הקודמות ומשם תדרשנו לטובה. אמנם בעיקר הטביע את חותמו הקדוש על דורינו השפל, במה שהעמיד והחזיק את חומת ההתבדלות, בשעה שנשבו עליה רוחות זרות וניסו להפילה, ובאותה שעה היה הוא האר"י החי דמ"ב להון לישראל והוא יחל להושיע את ישראל, והכריז בעוז ובגבורה קבל עם ועולם מי לשם אלי, והיה יחיד בדורו שלא חת מפני כל מלהכניע את דבר האמת לאמיתה. אשר עיר וקדיש מן שמאי נחית להציל את הדור כולו מרשת הכפירה אשר טמנו להם הציונים הארורים. וידוע שמרגלא בפומיה דרביה"ק זי"ע כי ירד ובא לעולם "אויסצושריינען דעם אמת". ופעם בתוך אחד השיחים אמר למרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע בזה"ל: "פארפאלן, איך מיט דיין טאטן זי"ל, האבן מקבל געווען פונעם טאטן ד"ל לא תגורו מפני איש, אפילו ווען מ'פארלירט אלעס, רייסט מען זיך נישט אוועק פונעם אמת".

ובשנת תשכ"ז לפ"ק בעת אשר הוציא רבינו זי"ל לאור את ספרו הקדוש "על הגאולה ועל התמורה", לאחר נצחונם של צבא הציונים, שרבים הללים הפילה בסמויות עינים להשתתף בשמחת המינים ולשבח מעשה הרשעים, ואמרו לו אשר כעת יורו המורים היצים ובליסטראות על רבינו ועל דבריו, ואמר רבינו על זה, שאינו מפקד כלל מהם ומהמונם, ואין לו פחד רק מה' ותוה"ק, ואמר אז, הלא תדעו אשר "י' לי ו'לא א'ירא" הוא ר"ת שמי יואל, ואין לי מה לירא מהם. ע"כ אמרנו לתאר את סדר כתיבת והופעת ספריו הק' "ויואל משה", ו"על הגאולה ועל התמורה". אשר כתבם בדם לבו הטהור, ואשר השאיר לנו לדורות כ"שולחן ערוך לדורינו האחרון" כדי לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ויהי רצון שנוכח לילך בדרךיו הקדושים אשר הורה לנו, כאשר תבע מאתנו מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע כל הימים, וכחיום עומד דורש בדבר ה' מרן רבינו הגה"ק שליט"א ללמוד וללמד ספריו הק' של רבינו הק' זי"ע כי היא אורה לנו, עדי נוכח לביאת משיח צדקנו ומלכינו בראשינו אמן.

אֲזַכְּנוּ לֹא יִהְיֶה לָךְ מִפְּנֵי אֲבוֹרָה שִׁמְעוֹ ספרו"ק ויואל משה

תורה יבשו מפרה

משנת תשט"ו מאז שביקר מרן רביה"ק זי"ע בארה"ק ודרש שם בקול חוצב להבות אש נגד הבחירות הטמאות, הפצירו רבנים ועסקנים רבים וטובים שיוציא לאור עולם ספר לברר ההלכה לאמיתה של תורה, ובראשם הגה"צ ר' הלל ליכנטשטיין זצ"ל אבד"ק קראסנא, הגה"צ רבי אברהם שלמה כ"ץ זצ"ל אב"ד ריסקאווא, ואב"ד ור"מ דקהילתיו הק' בב"ב. גם הגאון המקובל רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל, כתב מכתב לרבינו בענין זה, ורבינו השיב לו במכתב קודש "שבדבר הזה יש מקום להסתפק עוד וכו'", ולבסוף כותב "ואעפ"כ איני מסיח דעת, אולי יעזור לי השי"ת שיהיה איזה זמן מוכשר לכתוב בזה איזה ענינים".

והלא ידוע לכל כי זמנו של רבינו לא היה פנוי אפילו לרגע אחת. רוב שעות היום, לרבות הלילות, היה עסוק בעבודתו הקדושה עבודת השם. ובכל יום השתרגו עליו טרדות עצומות, טיידות הכלל והפרט. רבים השכימו לפתחו מן בוקר עד ערב, לדרוש בדבר ה', לשאול בעצתו ולהתברר מברכותיו. נוסף על זה טיידות הנהגת מוסדות התורה והחינוך. וגם המשא הכבד של הנהגת העדה הקדושה. רבינו הנהיג את הדור, רבן של כל בני ישראל, מדברנא דאומיתה, ונשא על כתפיו את הטורח והמשא של היהדות החרדית של כל העולם היהודי בכלל ובפרט בארצו הקדושה. ותמיד עמד בקשרי המלחמה נגד הפושעים והזדים מחבלי כרם ה' צבאות. ובכל זאת נענה רבינו לבקשתם וגזל מעתו ומזמנו לכתוב את ספרו הגדול ואי אפשר לשער ולהשיג בכמה התאמצות ובכמה כוחות דקדושה עצומות ונשגבות עלה לו הדבר, למען יעמוד לדורות לדעת את הדרך ישכון אור, כדי להציל את בני ישראל מנסינות הזמן ומלהכשל ח"ו בדעות נפסדות.

ועתה כתבו לכם... ללמדה את בני ישראל

בשנת תשי"ח התחיל מרן זי"ע הכתיבה. ומספר הגה"צ ר' שמואל בראך שליט"א אב"ד נאנאש משב"ק, שאלפי הצובאים על דלתות מרן זי"ע ליכנס אל הקודש פנימה, היו נכנסים בדרך כלל בשעות הערב. ובזמן כתיבת הספה"ק "ויואל משה" הי' קשה מאוד ליכנס אל הקודש פנימה ולפעמים הי' לוקח שני שבועות עד שהיו יכולים ליכנס.

וממשיך הגה"צ הנ"ל: במשך כל היום הי' לו סדר רגיל ובשעות הערב בין מנחה למעריב הי' מסתגר בחדרו והי' מסדר לו אז באיזה ענין לכתוב

בלילה והכין הספרים הנצרכים לזה. שולחנו הי' מלא ספרים מספרים שונים, רבים מאוד, ולפעמים הי' שולח את המשב"ק הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל להביא לו ספר פלוני ופלוני שלא נמצאו ברשותו.

ובשעה מאוחרת ביותר הי' יוצא לתפלת ערבית, והיו עיניו אדומות מבכי ופניו פני להבים. והתפלל ערבית במהירות יותר מהרגלו. ואח"כ נכנס לחדרו והי' יושב וכותב עד עלות השחר.

ופעם התבטא לפני הגה"ק הגאב"ד בעל מנחת יצחק זצ"ל, בזה"ל: **דאס ספר ויואל משה האב איך אליין געשריבן יעדע אות.**

רבינו לא רשם לפניו מקודם שום רשימות וראשי פרקים בטרם התחיל לכתוב ולסדר הכל באופן מסודר, אלא הכל היה רשום במוחו ובמחשבותיו הטהורים, כל הבנין הנפלא הזה היה מונח כבקופסא מסודר במוחו ובדעתו. והעלה על הכתב דבר דבור על אפניו, מבלי לעיין ברשימות וראשי פרקים. ואף שהאריך הרבה מענין לענין בענינים שונים ובפלפולים רחבים, אולם תמיד חזר רבינו לענין הנידון, ושוב העלה המסקנות.

ועוד זאת כי אעפ"י שרבינו הוסיף תמיד הוספות והערות, והוספות על הוספות, הערה אחת היתה שייכת לענין זה והערה אחרת לענין אחר, ומכל מקום תמיד ידע רבינו להעיר את מקומן של הערות והוספות האלו, אף כי לא הביט בעצם הכתב יד. - כל ההוספות כתב רבינו על פיסות ניירות קטנים, והיה צורך לחבר את הניירות אחת אל אחת ולשלבם אל מקומם הראוי.

(ולפעמים נדבק הדבק גם על המפה הפרוסה של השולחן, אשר עליו כתב רבינו את חידושי, וקשה היה להפריד את תוכנית הנייר מן המפה).

פעמים באמצע כתיבתו הי' מסתובב אנה ואנה והיו שומעים בחוץ בכיות נוראות ואנחות כבדות.

וזל"ק של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע בהקדמתו לשו"ת דברי יואל, אשר מתאר הוא את סדר כתיבת הספה"ק ויואל משה:

"וכך היה מעשהו בעת העלה עלי גליון הכל בכתב מיד ה' עליו השכיל

בספרו הבהיר ויואל משה, אשר העלה ואשר הביא הלכות ברורות ומפורשות, כשמלה פרושות, בענין שלש השבועות ובמצות ישוב ארץ ישראל ולשון הקודש, להיות לדורות למשמרת לאות לבני מרי, אשר קמו במרד ובמעל להפוך דברי אלקים חיים, לכפור ולמרוד בהקב"ה תחת מסוה של ישוב ארץ ישראל, ויצאו להמריד כל העולם לאמר בואו

ונלחמה אותו בביתו, ועל זה היה לבו הקדוש עליו דוי, כי נלכדו במצודתם הרעה רוב רובם של עם ישראל, ורבים מחכמי הזמן. ולא שתו לבם אף לזאת כי בשתיקתם ובהודאתם המה נותנים ידם להחזיק ולתמוך במרידה במלכות שמים אשר כמוהו לא נהייתה מימות עולם".

והיו דברים כאש עצור בעצמותיו לא יוכל לכלכלם, כי ראה בעיניו הבדולחים אשר צפו למרחוק את גודל החורבן אשר עלול לצמוח לעם ישראל מן הכופרים ומסיתים אלו ומן המסתפחים להם. ובתוך גודל טירדותיו העצומים גמר בדעתו ליקח בידו עט סופר מהיר ולברר בכתב את כל העניינים השייכים את נסיון הציונות הטמאה הזאת.

זכור נזכור בעת העלה דבריו על ספר בדיו בעמדו בבית ה' בלילות היה מעמיק בעינו הזך עד כעלות השחר, פניו פני להבים ותוארו כמלאך ה' נורא מאד, ופחד אלקים היה על כל סביבותיו וייראו מגשת אליו. וכה כתב ספרו ביגיעה עצומה ושקל ומדד כל אות ותג בשקל הקודש, ודרש וחקר ובדק בספרי המחברים והפוסקים עד אשר כלה מלאכתו העצומה.

לא הניח דבר גדול או דבר קטן בהלכות עמומות אלו שלא בירדם ויחקם שבעתיים ככסף צרוף, והרבה פעמים בסיום פרק או ענין בספרו הקדוש הזה היה נשמע מפיו קול אנוחה ובכי "להשי"ת, וסיים את המאמר בתפילה קצרה על רחמי השי"ת וישועת ישראל". עכל"ק.

וסיפר הרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל שכשנודע בעולם התורה שרבינו כותב ספר לבאר את עניני שלש השבועות וענין מצות ישוב ארץ ישראל, היה הדבר למשיב נפש לרבנים ויושבי על מדין, והשתוקקו להופעת הספר. וכאשר מסר רבינו את הכתב יד לידיו לסדר בדפוס את הספר ויואל משה, באו כמה רבנים ותלמידי חכמים אל רבינו וביקשו מרבינו להרשות לו למסור גם לידם את עלי ההגהה. ואכן רבינו הרשה לו למסור את העלים המסודרים לכמה רבנים יחידים גדולים בתורה, והרבנים העירו הערות פה ושם.

ומספר מו"ה שלמה חיים הייזלער הי"ו ראה"ק דקהל עצי חיים סיגוט בפ, שמרן רבינו בעל "ברך משה" התבטא כו"כ פעמים כי חלק גדול מהספה"ק ויואל משה זכה קודם ללבן ולברר ביחד עם דודו מרן זי"ע בעל פה, כששוחח אותו בנסינות הדור, וכסדר אמר לפניו כמה רעיונות ובירורי הלכות בעניינים אלו, ועוד לפני צאת הספה"ק לאורה כבר אמר רבינו הברך משה זי"ע כמה עניינים ששמע מדודו מרן רביה"ק זי"ע, אשר נדפסו לאחר מכן בספה"ק ויואל משה.

בגמר סידור הספר כתב רבינו שורות אחדים להדפיס על שער הספר. ואילו דברי קדשו של רבינו שרשם בכתב ידו: "ספר ויואל משה, לבאר דיני השלש שבועות שנאמרו בנבואות, בעניני קץ הישועות, גם לבאר דיני מצות ישיבת אה"ק וכל המסתעף בעניינים אלו הלכה למעשה. אשר אספתי ולקטתי ממקומות הנאמנים וברורים בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הקדושים נ"ע זלה"ה זי"ע ועכ"י. הק' יואל טייטלבוים".

והמע את אשר יבא

מרן רביה"ק זי"ע מסר את כל עניני ההכנה לדפוס לאיש אמונו וסודו הרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל ראה"ק דקהליתנו, ונציג כאן את תיאורו בספרו בוצינא קדישא:

"אני הייתי רגיל לקרוא היטב את קדשו של רבינו. ודכינא שפעם אחת קרא אותי רבינו השכם בבוקר, ומסר לי העמודים שכתב בלילה העבר. ובעת מסירת הכתב יד אמר לי רבינו, הנה אני אקרא לפניך מה שכתבתי אמש, כי מסתמא יהיה קשה לך לקרוא את כתב ידי. והתחיל רבינו לקרוא בפני מה שהעלה על הכתב, אלא שרבינו התקשה לקרוא ואני תפסתי מיד וקראתי בשטף בלי שום עיכוב. ואמר לי רבינו

במאור פניו: אני רואה שאתה מתמצא היטב לקרוא את הכתב יד שלי יותר טוב מאשר אני עצמי..."

"ביום מן הימים כאשר חזרתי מעבודתי לפנות ערב, בא מולי הרה"ח ר' שלמה גפן ז"ל, וכשראה אותי אמר לי שהוא מחפש אותי זה כמה שעות, כי רבינו שואל עלי ושלח אותו לחפש אותי. הוא כבר היה בביתי ולא מצא אותי. ורבינו לא מרפה וציוה עליו לחפשני עד שימצאני. וכאשר נכנסתי לחדרו של רבינו צהלו פניו, וביקש ממני להביא לו את הגליונות המסודרים, כי הוא רוצה לתקן ענין אחד מה שכתב. וכיון שכבר היה מאוחר בלילה, לא רצה רבינו שאני אלך לבדי אל בית הדפוס שנמצא במקום מרוחק במקום שיש רק מעט שכנים יהודים. ולכן שלח רבינו עמי את אחד מאנשי ביתו שיתלוה אלי. אולם כאשר יצאתי מפתח ביתו של רבינו בא לקראתי אחד מאנ"ש, וביקשתי שיוליך אותי עם האויטא שלו אל בית דפוס כדי שאוכל למלאות את רצון רבינו. לא ארך הזמן הלך ושוב וכשעה חדא חזרתי ובאתי אל רבינו עם הגליונות ביד. רבינו השתאה קצת ואמר איך זה מיהרת בני להביא במהירות כל כך את הגליונות. והשבתי כי הקרה ה"א לפני, שתיכף כאשר יצאתי מבית רבינו נדמן לי אחד מאנ"ש שהולך והביא אותי בזריזות והיה לרבינו קורת רוח. - והנה רבינו זכר בדיוק היטב מה שכתב, ותיקן במקום שרצה לתקן ולשנות, באופן אחר ממה שהעלה על הכתב מקודם".

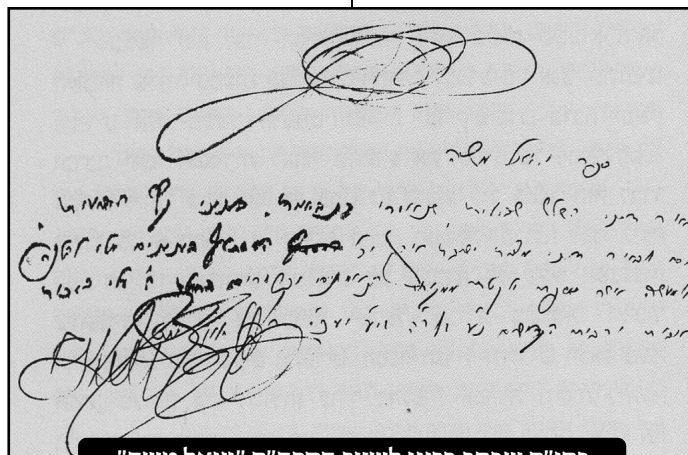
"בעת שהדפסתי את המהדורה הראשונה של "ויואל משה", היינו את החלק הראשון בפורמאט קטן, הרבה יגיעות יגעתי והרבה התאמצות עשיתי שיצא מתחת ידי דבר מתוקן, וגם שיצא לאור בעתו ובזמנו. וחפצתי לעשות רצון צדיק לגמור כל המלאכה במהירות האפשרית, לכל הפחות ספר אחד לכבוד ראש השנה תש"ך".

וכבא לפי המלך אמר עם הספר

וממשיך הרה"ח הנ"ל: "בערב ראש השנה שנת תשי"ט, תיכף אחר גמר אמירת הסליחות, וכבר עמדתי להניח טלית ותפלין, כדי להיחפז לילך לבית הדפוס, שמעתי קול לי קול אלי לאמור, הנה רבינו קורא לך. מיהרתי אל המקום אשר רבינו עמד שם, ואמר לי רבינו: כבר הגיע ערב ראש השנה, ועדיין אין לי במה ליכנס לימים הקדושים. אם יש אפשרות הייתי חפץ כי הספר ויואל משה יהיה בידי עוד היום. רבינו אמר לי גם כמה הוראות והנחות אחרונות".

"מיד אחר התפלה מיהרתי לבית הדפוס וניגשנו במרוצה אל המלאכה. ומחמת כי הזמן היה קצר והמלאכה מרובה, ורציתי כי לכל הפחות ספר אחד יושלם בו ביום בערב ראש השנה, לכן לא הדפסנו באותו היום את כל מספר שני אלפים טופסים אשר הוחלט להדפיס, כי לזה נצרכים הרבה ימי עבודה, אלא הדפסתי עשרה טופסים בלבד מכל גליון. ובכל עת החלפנו העמודים הקודמים ונתנו במקומם עמודים חדשים, עד שנגמרה כל ההדפסה של ספר אחד. אחד מאנ"ש כורך ספרים הרה"ח ר' מרדכי יצחק סאמעט ז"ל עמד הכן למלאכת הכריכה, ותיכף כאשר יצאו הגליונות ממכש הדפוס, מיהר לכרוך את הספר, ומיהרתי להביא את הספר כפרי ביכורים לפני רבינו".

"כאשר הגעתי לפתח חדרו של רבינו אמר לי ההויז בחור דאז הרה"ר משה אלי פאלאטשעק נ"י, שרבינו היה נרגש ונסער כל היום, שאל כבר כמה פעמים, האם ר' סענדר עדיין לא בא. והוא השיב שאם ר' סענדר הבטיח שיבוא, הרי שאפשר לסמוך עליו... וכאשר נכנסתי אל רבינו ומסרתי בידו הקדושים את הספר הנגמר, אורו עיניו והיתה ארשת של תענוג ונחת רוח פרוסה על פניו הקדושים של רבינו וצהלו פניו מרוב חדוה, אשרי עין ראתה זאת".

כתי"ק שכתב רבינו לשער הספה"ק "ויואל משה"

כאשר יצא לאור הסה"ק ויואל משה בשנת תשכ"א ה' זה רק החלק הראשון רק מאמר של שבועות. ובשנת תשכ"ב יצא הספר לאור כלול בהדרו עם כל שלשת המאמרים.

בעת צאת הספה"ק לאור עולם היתה השמחה שרויה במעונה של עולם התורה, ובפרט בין אנשי שלומינו חסידים ואנשי מעשה. הרבנים הגאונים הצדיקים ברכו ברכת הנהנין וברכת יוצר המאורות לאחר שהופיע אור ספרו של רבינו הספר הקדוש ויואל משה. כי עד עתה לא הופיע עוד כספר הזה לברר וללבן סוגיא חמורה זו, אודות הקמת ממשלה ומלוכה לפני ביאת המשיח. וכן האיסורים הנוראים של העברה על שלש השבועות שהשיבץ הקב"ה את כנסת ישראל. מרידה באומות. ואיסור ההשתתפות עם רשעים וכופרים. הספר הגדול והקדוש ויואל משה תורה שלימה היא ושולחן ערוך בהלכות אמונות ודעות להלכה ולמעשה בדורותינו אלה. וכל החפץ לדעת דבר ה' שותה בצמא את דבריו הקדושים של רבינו המפורשים והמבוררים בספרו הטהור.

הגה"ח ר' ליפא שווארץ זצ"ל כותב בספרו המאורני חיל: הייתי רגיל לנסוע ביחד עם הראב"ד הגאון האדיר רבי פנחס עפשטיין זצ"ל לבית השחיטה שהיתה דרך ארוכה, ובאותו הזמן שיצא לאור הספה"ק ויואל משה, ראיתי שלקחו הראב"ד עמו על אם הדרך, ועסק בה משך כל זמן הנסיעה עד שסיימו מתחילתו ועד סופו, ונתפעל הראב"ד מאוד מגדולתו ורוחב בינתו של רבינו, ואמר שזהו "גאונות שבגאונות" לחבר ספר גדול כזה על גמרא במסכת כתובות פרק שני דיני, ואמר שהוא כבר למד כמה פעמים דברי הגמ' הנ"ל ולא עלתה על דעתו שיכולים לחבר ספר גדול כזה על הגמ' הלא.

והגה"צ ר' דוד יונגריץ זצ"ל ראב"ד פצ"ה"ק ה' מרגלא בפומיה כי בעניני ציונות הספה"ק ויואל משה הוא הרמ"א.

ומספר הרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל בספרו הנ"ל, כי בליל שבת קודש הראשון לאחר הופעת הספר ויואל משה, כאשר ישבו כמה מגדולי הרבנים בשולחן הטהור אשר לפני ה', וכאשר הגבאי הרב החסיד ר' יוסף אשכנזי שליט"א הכריז את שמות המנדבים שכן בסעודת חקל תפוחין, התנדב הרה"צ רבי משה ארי' הלבדשטאם שליט"א הרבי מנאסאד, וציווה על הגבאי שיעמיד על חשבונו ארגז אחד מלא עם בקבוקי שכן, לאות שמחה וחדוה על הופעת הסה"ק ויואל משה. והיה לרבינו קורת רוח מזה.

וחדעת להם את הדרך

זמן קצר אחרי הופיע ספה"ק ויואל משה לאור עולם, ניגש הר"ר שבתי מרדכי בערקאוויטש ז"ל מנהל לשכת

התאחדות הרבנים, אל מרן רביה"ק זי"ע בדרכו למקוה, ואמר למרן זי"ע שהרבנים בהתאחדות, משוחחים ביניהם כי הספה"ק ויואל משה האיר את עיניהם. כי מטבע תפקידם הם באים במגע עם אנשים שונים אשר שואלים הרבה קושיות בענינים אלו, ועכשיו שיצא הספר לאור עולם כבר יש להם מה לענות להם.

בתוך הדברים נענה ר' שבתי מרדכי ואמר למרן זי"ע כי אילו ה' מופיע הספה"ק לפני עשר שנים ה' הרבה יותר קל לרבינו לנהל מערכת הקודש בענינים אלו כי הכל ה' כתוב וחתום שחור על גבי לבן...

ענה לו מרן זי"ע: אם הייתי מו"ל הספר לפני עשר שנים איני יודע אם היו מקבלים אותו אפילו בבית מדרשי.

והמשיך רבינו ואמר, שהלא ידוע המערכה הגדולה שניהל מהר"י ששפורט זי"ע נגד כת ש"ק ימ"ש, והתכתב עם הרבה גדולי ישראל בענין זה. ועם כל זאת אפילו בשעה כשיצא בכל תוקף ועוז נגד שבתי צבי היו עוד

בבית מדרשו שלו מברכים במי שברך לשבתי צבי ימ"ש, ואם ה' אומר אפי' מילה אחת ע"ז, היו תיכף ומיד מוציאים אותו מהביהמ"ד...

הוא הדבר אשר דברתי - סיים רבינו - אילו הייתי מוציא הספר מיד בעת קום המדינה לא היו מקבלים אותו גם בבית מדרשי. ורק אחרי עשר שנים שהסברתי בכל שבוע ושבוע ובכל הזדמנות גודל עון הציונות וגודל הנזק אשר יצא מזה. כולי האי ואולי זה נכנס קצת ללב השומעים. ועכשיו יכולתי להוציא הספר לאור.

וכע"ז אמר מרן זי"ע פ"א בס"ג והיא לו נדפסה בדברי יואל פרשת בא עמ' רנ"ו זל"ק: בעוה"ר מה אומר ומה אדבר אוי לנו משפלות הדור שהגענו למדינה זו, עד שמוכרח להזהיר על דברים שהן מעיקרי האמונה, או לי אם אומר או לי אם לא אומר, אבל מוכרח אני לומר כמסקנת הגמ' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם, ואילו לא הייתי מזהיר ומתחנן על ההרחקות תמיד, מי יודע אם היו נמלטים אף מנין של עשרה להיות מאמינים בהקב"ה אמונה פשוטה בלי שום פשרות ואמונות טפלות ר"ל, כי בעוה"ר רובא דרובא נתפסים ונופלים לשורש המינות ר"ל, ה' ירחם ואין לנו על מי להשען כ"א על אבינו שבשמים. עכ"ל.

משיב כהלכה

צאתו של הספה"ק ויואל משה לאור עולם גרם לסערת הרוחות בעולם היהודי, וכולם געשו ורעשו, וכמובן שדיבורים אמיתיים אלו לא ה' ניחא לאלו שהתנהגו אחרת, וניסו בכל הדרכים להפריך ולהראות שמרן זי"ע אינו צודק. וכיון שלא כל אחד אזר עוז ואומץ להכנס אל הקודש פנימה לפלפל עם רבינו בענינים אלו, ה' אז האדרס ה"סיגטער רב" (ה"ה מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע) אשר הרבה רבנים ותלמידי חכמים נשאו ונתנו אתו וניסו להשיב על עניני הספה"ק, והוא הסביר לכולם בעוז וחוזק את דרכי ועניני הספה"ק (ומשה היה רועה).

סמי הסדר

בתחילה התחיל רבינו לסדר ולכתוב בעצמו מפתח הענינים להספה"ק, אך במשך הזמן כשראה שמגודל טירדותיו העצומות לא יוכל לגמור את כולו מסרו לידי איש אמונו הרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל, וכה הוא מתארהו בספרו הנ"ל:

"כאשר נגמרה ההדפסה

הראשונה נשאר שני עמודים פנויים להשלמת הגליון. ולכן הדפסתי באותן שני עמודים את תחילת מפתח הענינים לדוגמא. אף כי שאר המפתח עדיין לא נגמר. בערב ש"ק פ' בראשית תשכ"ב לפנות ערב הבאתי את הספר הנדפס, ורבינו נהנה מאוד. רבינו נחפז אז ללכת למקוה, ונתלית אלי בדרכו אל המקוה.

בדרך שאל אותי רבינו, האם נדפסו כבר כל הספרים. והשבתי שכבר נגמרה ב"ה ההדפסה של כל הספרים. ענה רבינו ואמר שבדעתו היה עוד להוסיף אי אלו הערות והוספות. ואמרתי, הלא פשוט בעיני, כי רבינו לא יגמור לעולם מלחדש בתורה, כי תמיד יהיה לרבינו מה להוסיף ולחדש, כדרכו בקודש שהיה כמעין המתגבר ותמיד נולדים לו חידושים נוספים ורעיונות חדשים... והעלה בת שחוק על שפתי ואמר לי צדקת בני ואמת כדברך שאין סוף לדבר. ואם באנו לעכב את הדפסת הספר עד שיושלם הכל, מי יודע מתי יושלם. ולכן טוב עשית שגמרת את ההדפסה, ועתה נוכל לבדך על גומרה של תורה".

"ובענין סידור מפתח הענינים, כלומר "תוכן הענינים", הנה למעשה התחיל רבינו עצמו לסדר ולהעלות על הכתב את מפתח הענינים. וכאשר נסע רבינו לארה"ק בקיץ דשנת תשי"ט לקח רבינו עמו את הגליונות של המהדורה הראשונה של ויואל משה, על מנת שיסדר

דפוס ראשון של הספה"ק "ויאל משה"

בשהותו על הספינה את תוכן הענינים. וכן עשה. רבינו כתב את תוכן הענינים של המאמר הראשון עד סימן ע"ח. כאשר חזר רבינו מא"י לשלום מסר לי רבינו את הכתב יד מה שעלה בידו לסדר על הספינה, ואמר לי רבינו כמתנצל, שיותר לא היה יכול לכתוב מפני הטיירות הרבות. ועוד, שבכל פעם אשר כותב את המפתח הרי נתוספים לו חידושים ורעיונות חדשים בלי גבול, ואם כן יתרבה הספר בהרבה עמודים. ומשום כך אינו יכול להמשיך ולסדר את תוכן הענינים. ולכן ביקש אותי שאשתדל בעצמי לסדר את תוכן הענינים, וגם את מפתח הענינים ומראי מקומות. וכן עשיתי ב"ה כאשר נצטויתי מפי רבינו, ורבינו היה ב"ה שבע רצון מעבודתי.

"בעת ההיא כאשר חזר רבינו מארץ ישראל והלכנו לקבל שלום, וכאשר מסר לי רבינו שהתחיל לסדר את המפתח, אבל נבצר ממנו לגמור כולו מפאת אפסית הזמן, נכח שם גם כ"ק מרן אדמו"ר (שליט"א) [רבינו בעל ברך משה זי"ע]. ושמע שרבינו מתנצל עצמו דלפי שאין הזמן מספיק לו לצמצם מחשבותיו כדבעי בשעת הכתיבה, לכן מוכרח הוא הרבה פעמים לנקוט בלשון ארוכה, אעפ"כ הדברים שוטפים ונוחים וערבים לכל לומד, כי אין בהם מילים ולשוניות יתרים, כי אם יסודות מוצקים ואיתנים, ובלי לישנא יתירה."

"וכ"ק מרן אדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] העיר אז לפני רבינו, האם נכונים הדברים מה שיש אומרים שכ"ק מרן הקדויו"ט זצ"ל לא היה ספרא רבה. וענה רבינו שלא נכון הדבר, כי באמת היה אביו הקדוש מרן הקדויו"ט סופר מעולה, אלא שמחמת רוב ענותנותו לא החזיק עצמו לכתבא רבה, כי כנודע היה עניו באמת ולא החזיק טיבותא לנפשיא

"לבד זאת השקעתי עבודה רבה בסידור מפתח הענינים. צריך הייתי לעיין ולחפש כל מאמר חז"ל וכל מימרא המפוזרים בספרים שונים במקורם, ולציין את המראה מקום, כי רבינו על פי רוב לא ציין את מקומם."

"לאחר שגמרתי לסדר ולהדפיס גם את תוכן הענינים וגם את מפתח הענינים עדיין בהאי פחדא הוה יתיבנא, אם עשיתי עבודה הגונה. והאם יוטב לפני המלך, האם זאת היתה כוונתו ורצונו של רבינו. הדפסת הספר נגמרה בערך אחר חג הסוכות של השנה ההיא, ועברו כמה שבועות ולא ידעתי עדיין אם עבודתי מצאה חן בעיני רבינו."

"במוש"ק פרשת וארא תשכ"ב חל ליל "ניטל". ורבינו לא אמר אז דברי תורה בסעודה שלישית. ובאותו מוש"ק נקראתי אל רבינו, וכאשר עמדתי לפני רבינו, אמר לי רבינו שקרא אותי כדי להביע לי את תודתו והכרתו על עריכת תוכן הענינים והמפתח לספר ויואל משה."

"ואני נתתי שמחה בלבי ותעלזונה עצמותי, על שעבודתי ויגיעתי מצאון בעיני רבינו. ואמרתי לפני רבינו שכל הזמן היה לבי נוקפי האם עלה בידי למלאות את בקשת רבינו. ועכשיו אני מאושר לשמוע מפי רבינו שאכן יש לו הנאה מזה. וחזר רבינו ואמר עוד הפעם, נכון הדבר כי המפתח ותוכן הענינים טוב ויפה הוא. והוסיף רבינו ואמר, גם אני משתמש בהמפתח והוא לילעניס. - ושמחתי על זאת כעל כל הון."

החזקה הקדשה פיע בבית מדרשו

ולחיבת הקודש נעתיק כאן מדרשתו של מרן רביה"ק בעל "ברך משה" זי"ע אשר דרוש דרש משה בביהמ"ד הגדול בוומסב"ג במעמד אלפי ישראל חוה"מ פסח תש"ל:

"אויך פאר צען יאר ווען עס איז ארויסגעקומען דער ויואל משה, האט מען נאך דעמאלטס נישט געקענט פארשטיין וואס דאס איז אזוינס, וואס פארא מסירות נפש און ווייטאג מ'זעהט אין יעדע שורה און אין יעדן אות וואס איז דארט געשריבן, היינט נאך צוואנציג יאר פון דער הקמת המדינה זעהט מען וואס פארא רוח הקודש עס ליגט אין דעם ספר. עס איז באקאנט דאס וואס דער צאנזער זיידע שרייבט אין א תשובה אין דברי חיים (יורד סי' ק"ה) עס איז געווען דארט א שאלה אויף א מלמד וואס האט געזאגט אויפן אור החיים הקדוש אז עס איז נישט געשריבן מיט רוח הקודש, פרעגט מען אן דעם דברי חיים צי דער מלמד איז אן אפיקורס צי נישט. זאגט דער זיידע זכרונו לברכה אז ער איז אן אפיקורס גמור, ברענגט ער דארט די גמרא פון בבא בתרא (נ"ה י"ב ע"א) מיום שחרב בית המקדש אעפ"י שניטלה נבואה מן הנביאים לא ניטלה מן החכמים, די גמרא ברענגט דארט כמה ראיות מ'זעהט אז צדיקים וחכמים ערליכע אידן האבן רוח הקודש, זאגט דער זיידע ז"ל מ'זאל נישט מיינען אז נאר אין די דורות הראשונים האט מען געהאט רוח הקודש, נאר שפעטער אויך.

ווי מיר ווייסן טאקע אז הופיע רוח הקודש בבית מדרשו, ווי דער ראב"ד זאגט דאס אליין אויך זיך, ביים רמב"ם איז אויך געווען רוח הקודש, ביים רא"ש איז אויך געווען רוח הקודש, ביים בעל שם טוב איז אויך געווען רוח הקודש, דער לובלינער איז געווען א חזה, און אזוי ווייטער.

דער דברי חיים פירט דאס אויס אז בימינו אין אונזערע טעג איז יעדער מחבר וואס איז מכוון לאמיתתה של תורה, ער איז זיך מייגע בתורה מיט יראת שמים, ער איז מחבר א ספר דאס איז רוח הקודש, בימינו איז אויך דר רוח הקודש.

וואלטן מיר געקענט מיינען אז דאס וואס דער דברי חיים זאגט אז אויך בימינו איז געווען רוח הקודש, איז אויך נאר בימיו, אבער דער אמת איז אז מיר זעהן רוח הקודש אויך בימינו, דער וואס קוקט אריין אין ספר ויואל משה זעהט ממש ווי יעדעס ווארט איז רוח הקודש אינגאנצן, ווייל ווער עס קוקט אריין מיט אמת'ע אויגן קען זעהן ווי ממש יעדעס ווארט איז רוח הקודש, זייט עס איז ארויסגעקומען דער ספר איז שוין דא מער ווי צען יאר, און זייט דעמאלטס איז שוין געוועהן פארשידענע שינויים, זייט דעמאלטס איז שוין אויך גרעסער דער כח פון די סטרא אחרא, זיי האבן אריינגעקומען די מערת המכפלה דער כותל המערבי און קבר רחל, וואס מ'זעהט הערשט יעצט ווי די

שאלה איז זיך פאר צען יאר ווען עס איז ארויסגעקומען דער ויואל משה, האט מען נאך דעמאלטס נישט געקענט פארשטיין וואס דאס איז אזוינס, וואס פארא מסירות נפש און ווייטאג מ'זעהט אין יעדע שורה און אין יעדן אות וואס איז דארט געשריבן, היינט נאך צוואנציג יאר פון דער הקמת המדינה זעהט מען וואס פארא רוח הקודש עס ליגט אין דעם ספר. עס איז באקאנט דאס וואס דער צאנזער זיידע שרייבט אין א תשובה אין דברי חיים (יורד סי' ק"ה) עס איז געווען דארט א שאלה אויף א מלמד וואס האט געזאגט אויפן אור החיים הקדוש אז עס איז נישט געשריבן מיט רוח הקודש, פרעגט מען אן דעם דברי חיים צי דער מלמד איז אן אפיקורס צי נישט. זאגט דער זיידע זכרונו לברכה אז ער איז אן אפיקורס גמור, ברענגט ער דארט די גמרא פון בבא בתרא (נ"ה י"ב ע"א) מיום שחרב בית המקדש אעפ"י שניטלה נבואה מן הנביאים לא ניטלה מן החכמים, די גמרא ברענגט דארט כמה ראיות מ'זעהט אז צדיקים וחכמים ערליכע אידן האבן רוח הקודש, זאגט דער זיידע ז"ל מ'זאל נישט מיינען אז נאר אין די דורות הראשונים האט מען געהאט רוח הקודש, נאר שפעטער אויך.

כתי"ק מספה"ק "ויואל משה"

בשום סגולה ומעלה מכל המעלות, כי אכן נחשב בעיניו כחסר כשרונות, וגם בעיני הכתיבה לא החשיב עצמו לספרא רבה. אולם אליבא דאמת היה סופר נפלא. ועוד סיפר רבינו, שהתלמידים והחסידים כתבו את הסה"ק קדושת יום טוב מפי השמועה. וגם רבינו כתב כמה מאמרים. ויש דברים שכתב הקדויו"ט בעצמו."

"ואם אבוא להעלות על הכתב כמה התלבטתי בסידור המפתח ותוכן הענינים לא יעלה בידי לפרט הכל. כי בתוכן הענינים הוכרחתי לצמצם ולאחוז בלשון קצרה כל מה שנמצא באותו הסימן, ולדלות מכמה עמודים את העיקר ותמצית הדברים, וגם להתעמק בפנים הסימן ולהתבונן בסוגיא להבין הענין על בוריו, כדי שלא לתפוס את הטפל לכאורה ולהניח את העיקר. ואחר כך לכתוב בסגנון מצומצם ובלשון קצרה מועט המחזיק את המרובה."

סטרא אחרא ווערט אלס גרעסער און שטארקער... עכל"ק.

כמו"כ אמר מרן הגה"ק הגאב"ד בעל מנחת יצחק זצ"ל שמרן זי"ע אמר לו פעם דאס וואס מ'האט געזעהן אסאך שפעטער האב איך שוין אלעס געשריבן אין ויואל משה.

ואבי שמר את הדבר

סיפר כ"ק מרן רבינו שליט"א: היה זה בחוה"מ סוכות בערך בשנת תש"כ-כ"ב, באושפיזא דאהרן כהנא קדישא, הלכתי עם להבחל"ח כ"ק מרן אאמו"ר זי"ע אל כ"ק דו"ר מרן זי"ע, דו"ר ישב אז בסוכתו הקטנה ליד ביתו שב500 בעדפארד. לפני הכנסו לעריכת השולחן בסוכה הגדולה, שם בסוכה ישב הגה"צ ר' שמעון דאכנער ז"ל אב"ד בארמעטה, וכשנכנסנו אמר מרן זי"ע "אה, די אושפיזין".

אח"כ אמר לי מרן דו"ר זי"ע "איך האב אויך א אושפיזא". כי מנהג אא"ז מרן הייטב לב זי"ע הי' כי בכל יום מימי חוה"מ אחרי תפלת ערבית הי' עורך "פירות טיש", וכל מי שהי' לו אושפיזא הביאו ענבים.

פע"א אצל אאמו"ר הקדויו"ט זי"ע באושפיזא דמשה אמר לי אאמו"ר ז"ל "נו, פארוואס שטעלסטו נישט קיין טרובין?! ס'איז דאך דיין אושפיזא, ס'שטייט דאך ויואל משה", וכך עשיתי והעמדתי ענבים על השולחן.

כשסיים מרן דו"ר את דבריו אמר הגה"צ מבארמעטה זצ"ל כי כנראה שמרן הקדויו"ט זי"ע כבר חזה ברוח קדשו כי רבינו יחבר את ה"ויואל משה", ומרן דו"ר חיך בקורת רוח.

ובהקדמת שו"ת קול יהודה להגה"ק המפורסם רבי יהודה גרינפעלד זצוק"ל אבד"ק סעמיהאלי כתבו המו"ל, שרבינו הי' רגיל לומר שהגה"ק מסעמיהאלי הי' לו רוח הקודש, כי בעת שנתן לו הורמנא כתב לו בזה"ל: "ויואל משה לשבת באהלה של תורה" ובל"ק של רבינו: "דער סעמיהאלער

רב האט געהאט רוח הקודש, ער האט געוואוסט איך וועל מאכן א ספר ויואל משה".

יהלל את שם

והגה"ק המפורסם רבי מנחם שלמה טויב מקאליב זצ"ל אמר רמז לשם ויואל משה, שזה נטריקון א"נכ"י ו'לא יהיה לך מ'פי הגבורה ש'מענו.

הגה"ק רבי חיים יעקב סאפרין מקאמארנא זצ"ל, רמז על השם ספר "ויואל משה", על פי דרכו בקודש:

בפרשת וירא עה"פ ויאמרו אליו איה שרה אשתך, דרשו חז"ל במס' ב"מ, וכן כתב רש"י ז"ל נקוד על איז שבאלי. ואמר הרה"צ הנ"ל רמז בזה, דהנה האות וי"ו יש לו ג' מילואים. וא"ו וי"ו וי"ו. וג' מילואים אלו רומזים לקודשא בריך אוורייתא וישראל. וא"ו במילוי א' רומז לקוב"ה, כי אחד זה הקדוש ברוך הוא. וי"ו במילוי י' רומז לאורייתא דהיא עשרת הדברות של שני לוחות הברית. וי"ו במילוי ב' וי"ן רומז לישראל י"ב שבטים. וכל הג' מילואין של האות וי"ו בגימטריא אל"ו. והנה אל"ו היא גם אותיות יוא"ל. ומשה היא נשמת התורה. נמצא שפיר שם הספר ויואל משה.

ועוד כתב רש"י ז"ל במס' שבת "איו הוא שם חכם". ובשבת בשעת פתיחת הארון קודש אנו אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. ובחול מתחילין לומר גדלו לה' אתי וגו'. דאיתא בגמרא כולי עלמא מודי דבשבת ניתנה תורה, ולכן אנו אומרים בשבת שמע ישראל, היינו קודשא בריך הוא במילוי אות וא", וספר תורה ביד זה וי"ו במילוי י' הרומז על אוורייתא, ובחול אנו אומרים גדלו לה' אתי. והבן. – והאריך עוד ברמזים נכונים ונפלאים.

והגה"צ רבי אשר זעליג מגליות זצ"ל מירושלים ת"ו כתב באגרת טעם לשבח מדוע ניתן השם "ויואל משה" לספרו הגדול של רבינו. דאיתא בליקוטי תורה להאריז"ל פרשת ואתחנן, שנשמת משה רבינו ע"ה חוזרת לעולם הזה בכל חמישים שנה בסוד העיבור, כדי ללחום עם כיתות הערב

רב, לתקן הפגם מה שמשה רבינו קיבל את הע"ר, לכן נשמתו של משרע"ה יורדת עוד הפעם לעלמא הדין ללחום נגד הע"ר. – ובזה יש רמז לקריאת שם הספר "ויואל משה", שיש בזה צירוף שמו של מרע"ה ושמו של רבינו. ועי' מה שפי' רבינו בזה דבר נפלא בפר' ואתחנן בדף נ"ח.

שנים אחוז

ובדרך צחות אמר פעם מרן זי"ע להרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל שאמר לו שיש כבר ספר בשם "ויואל משה". וענה לו רבינו בנועם קדשו: ומה בכך? הלא גם תרי סענדר'ס איכא בשוקא... (ס'איז דא צוויי סענדער'ס אויך).

ומי ישיבה

לאחר שרבינו הוציא לאור את ספרו הקדוש ויואל משה, התבטא רבינו כמה פעמים ואמר, אם יש למי שהוא לשאול ולהקשות על דברי ועל בירור ההלכה שביררתי, אדרבה שיבואו וישאלו ויפללו אתי. ואני מוכן ומזומן בכל עת ובכל שעה להתפלפל עם כל רב ות"ח הרוצה לערער על דברי, במשא ומתן של הלכה כדרכה של תורה. אבל אף אחד מחכמי התורה לא העיז לסתור את דברי רבינו.

שיחקהפה

סיפר הרה"ג ר' ישראל דוד נייאוואנער מתלמידי רבינו, שהגאון רבי יעקב קאמינעצקי זצ"ל ביקר פ"א בביתו נאווה קודש של מרן רבינו הק' זי"ע, ונתהוה השיחה אודות שיטתו הק' של רבינו ואודות דעתו הק' נגד הציונים, ובמשך כל השיחה דיבר רבינו ברוב התלהבות ובריתחא דאורייתא והכה על השולחן מפעם לפעם מרוב התלהבות.

בעת יציאתו של רבי יעקב זצ"ל, אמר לו רבינו: ימחול לי הראש ישיבה, לא נתכוונתי ח"ו לפגוע במע"כ, אך מפני גודל רשעת הציונים וגירוריהם

דילי' דברתי באופן זה, וברצוני לפייסו. ענה ואמר לו רבי יעקב זצ"ל: ידעתי שאורייתא קא מרתחי' ב'י. הוסיף רבינו ואמר לו: הלא אני כתבתי את הספר "ויואל משה" ואם אכן סוברים הם שהם צודקים למה אין שום אחד מי שכותב ומשיב ע"ז. ענה לרבינו: שא"א לכתוב ע"ז, כי הרי רבינו ביאר בספרו הק' בארוכה כי כל מי אשר נגרר אחרי מעשי הציונים הרי הוא אפיקורס גמור, ולכן מי הוא אשר יהי' רוצה להיכלל בין הני אפיקורסים ועוכרי ישראל... ע"ז ענה לו רבינו: שאם אכן כך היה הרי טוב, אך הלא אין שותקים...

לטהר טמאים

בספר זכר צדיק לברכה מספר שהי' איזה רב חשוב שהי' חותם על ה"חוב קדוש" להבחירות הטמאות בארה"ק, גם אחרי שיצא הספה"ק ויואל משה, ופעם

בא לביקור אצל מרן רביה"ק זי"ע, ובתוך הדברים שאל לו רבינו אם כבר ראה את הספה"ק ויואל משה, וענה לו שכבר ראה את זה, א"כ אמר לו רבינו אשאל לכם אם למשל הי' המדובר על איזה מאכל שהיו כותבים על זה שזה אסור והיו מבררים את זה ומביאים על זה כמה טעמים להלכה, הייתם גם חותמים על פסק להיתר מבלי לברר למה המאכל כן מותר? וא"כ – המשיך רבינו – למה חתמתם על חוב קדוש להשתתף בבחירות בא"י בלי שום בירור להלכה אחרי שראיתם הטעמים לאיסורא?

ענה אותו רב כי לא חתם על חוב קדוש להבחירות, רבינו עמד ממקומו והלך לאיזה שופלאד וחפש שם את ה"קול קורא" אשר בו חתום הרב ההוא. כשראה הרב ההוא את רבינו מחפש, אמר לו: סאטמאר רב! אין אתם צריכים להתאמץ כ"כ לחפש, אגיד לכם על מה חתמתי, חתמתי רק שמי שבמילא משתתף בבחירות שיצביעו רק למפלגות החרדים, אבל לא חתמתי על עצם הענין של השתתפות בבחירות...

ענה לו מרן זי"ע א"כ אתם אומרים כך, שבאמת אסור לאכול חזיר כי התורה אסרתה, אבל אלו שעוברים על התורה ונכשלים באכילת חזיר, אז

זה השולחן אשר לפני ה'

בספר זכר צדיק לברכה מביא מהרה"ח ר' פנחס ישעי' קארנבלי נ"י, ששמע מהרה"ח ר' בעריש וויינבערגער ז"ל (שהי' בקי מאוד בספר הקדוש, והוא הי' מסדר את ספריו של רבינו בארון הספרים שכולם יהיו על מסנם, ספר הלכה, שו"ת חסידות וכו'), שפעם באמצע סידור הספרים נשבר רגל אחד של השולחן מרוב העומס של הספרים הרבים שהיו מונחים על השולחן, ונשמע מזה בחוץ קול רעש גדול. ומגודל הרעש באה הרבנית ע"ה בבהלה לראות מה קרה, ובראותה שהשולחן נשבר אמרה כי היא הולכת להזמין שולחן חדש. כשרבינו שמע את דבריה אמר לה כי הוא אינו רוצה שיקנו שולחן חדש, רק יתקנו שולחן זה, כי על השולחן הזה ישב ולמד שנים רבות, וגם על שולחן זה חיבר את הספה"ק ויואל משה. וכך עשו ותיקנו את השולחן, וביום המר והנמהר כ"ו א"ב תשל"ט עשו מהשולחן הזה ארון הקודש שבו נטמן גופו הטהור של מרן רביה"ק זי"ע.

לפחות שימלחו את זה טוב טוב, וכך יאכלוהו...

מי מדעישב

וממשיך הרה"ח ר' סענדער דייטש ז"ל לתאר: "ופה המקום אתי לספר, שהסה"ק ויואל משה גרם לרעש ומבוכה גדולה בין כל החוגים, ובפרט בין אותם החוגים שנתפסו לדעות הציונים. אפס שלא היה בהם מי שהוא שיהין לצאת ולסתור את הדברים האמיתיים שהעלה רבינו בספרו הגדול. ויש באמתחתי מכתב חוזר אשר כתב אחד מראשי רבני הציונים הדתיים, אשר בו פונה הרב ההוא אל חבריו הרבנים, ומבקש אותם לשנס מתניהם ולצאת בכותבת הגסה נגד ספרו של הרבי מסאטמאר. הרב הציוני ההוא כותב בתוך דבריו, שלא מספיק מה שמתקפים את הרבי מסאטמאר בעתונים ובכל מיני כתבים וחבורות, אלא צריך לייסד "מכון מיוחד" של תלמידי חכמים ובני ישיבות שישקיעו את כל עיונם ומרצם לחבר ולהוציא לאור ספר גדול מיוסד על יסודות הלכה והשקפה, לסתור את דברי הרבי מסאטמאר. ובמכתבו כותב הרב ההוא שעומד לרשותו סכום עצם שתרמו אנשים מהמחנה הציוני דתי למטרה זו, לחבר ספר נגד מסקנות הסה"ק ויואל משה. ומסתמא ימצאו עוד הרבה אנשים שיהיו מוכנים לתרום כסף רב למטרה זו! - אולם עד היום לא יצאה לפועל מחשבתו זו. ולא עלה ביד מי שהוא לסתור את הדברים הנכוחים והאמיתיים שבירר רבינו הק'. נתקיים ברבינו תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צה"ה."

בא חכם אחד והציל את כל העולם

הגאון האדיר בעל המנחת יצחק זצ"ל גאב"ד דפעי"ה"ק ת"ו, ביקר את רבינו בשנת תשל"ה. ונסובה שיחה ארוכה על אודות המצב בארצנו הקדושה, ונדברו כי המצב הגיע לידי כך אשר רבים מודים שהרב מסאטמאר היה צודק, והוא ראה מלפנים מה שאחרים ראו לאחר הרבה שנים.

ואמר אז רבינו להגאון בעל מנחת יצחק, הנה מיום שכתבתי את ספרי ויואל משה כבר עברו חמש עשרה שנה, את כל הספר כתבתי אני מתחילה ועד סופו. ולא ראיתי מי שיסתור את דברי בדרך משא ומתן של הלכה כדרכה של תורה. ואליבא דאמת אי אפשר לסתור את דברי, כי מה שכתבתי והעליתי על הכתב הן הן הדברים שקבצתי ולקטתי מתורתן של ראשונים ומדברי רבותינו הגאונים הצדיקים הקודמים, אשר מפייהם אנו חיים. אם כן מי יוכל לסתור את דבריהם האמיתיים.

נענה הגה"צ בעל מנחת יצחק ואמר, הלא דברי רבינו הם קילורין לעינים, ומי שמבקש האמת לא יוכל להכחיש אף דבר אחד ממה שביאר רבינו בספרו הגדול. ואמר בעל מנחת יצחק, דבאמת זו דעת כל גאוני וצדיקי הדורות הקודמים, ורק בימינו אלה נעשה בלבול המוחות בכל העולם, על ידי השפעת הציונים ומטיפיהם, עד שאינם מסוגלים אפילו לקלוט דעת תורה אמיתית. ורבינו הוא הגבר הוקם עול, שהקים עולה של תורה בתקופה החשוכה הזאת, ובא חכם אחד והציל בחכמתו את כל העולם.

וכן אמר בעל המנחת יצחק באחד מדרשותיו: והנה כ"ק מרן רביה"ק זי"ע בירר כמה וכמה הלכות, ברם הגדולה שבהן, הוא דין שלש שבועות שאין מי שיכול להשיג עליו אליבא דהלכתא, ושמעתי שאמרו לכ"ק מרן רביה"ק זי"ע משם רב אחד שחיבר ספר לדחות את דבריו הק', ונענה רביה"ק בבירור ובאופן חד משמעי שאין הדבר יכול להיות במציאות כי אין על דבריו תשובה ולא יתכן שנתחבר ספר כזה מעולם ועל דבר הלכה זו צריכים לגבור רבה דוקא שיעמוד במלחמת אש דת השערה, וכמ"ש רבינו זי"ע בעצמו דבעוה"ר רוב העולם נמשך אחר ע"ז הציונית וכמובן שאפשר לטהר את השרץ בק"נ טעמים, אבל רביה"ק אמר דבר הלכה שאין עליו שום הישג, ואפי' אלו שלא הודו לו, כולם יודעים ברור שדבר הלכה פסוקה היא, ואין עליו תשובה. ודבר הלכה זו צריך כל יהודי לחזור עליה ולחזור ולזרז בכל יום, וע"י דבר הלכה זו ודאי שפתותיו דובבות בעולם העליון, וימליץ טוב בעדינו מעולם העליון וכו'.

לקיים את אגרת ה'את השניית ספה"ק על הגאולה ועל התמורה

זמן הקיץ דשנת תשכ"ז נשאר בזכרון לב אנשי שלומינו כתקופה קשה במלחמה לה' בעמלק נגד הציונים, ואולי אפשר להגדיר כי היתה זאת אחת משנות המערכות הקשות שידע רבינו זי"ע במשך למעלה משמונים שנות מלחמותיו בעמלק של דורינו. על קורות ותהפוכות הימים ההם כבר הארכנו בגליונינו לחודש אב תשס"ז לפ"ק, ומשם תדרשנו לטובה, ועתה על של עתה באנו לתאר את סדר כתיבת והוצאת ספה"ק על הגאולה ועל התמורה והמסתעף.

כתב ש"מ למחז"ת

בראות רבינו את הטשטוש הנורא ואת בלבול המוחות אף בקרב בני ישראל הכשרים לא נחה דעתו ויצא במערכה עצומה, לעקור מלבות בני ישראל את הדעות הנפסדות שנשמעו בחוצות ובשווקים. ואחרי דברות קדשו מלהבות אש שדרש בס"ג בפרשת נשא, התקיימה אסיפה ביום א' פ' בהעלותך בבית מרן רביה"ק זי"ע בה נתאספו כמה ממקורביו, ובמעמד האסיפה הודיע רבינו החלטתו, שהוא רוצה לפרסם קונטרס מיוחד בבירור דעת תורה בנסיונות התקופה.

באי ביתו, הגם שלא עלה בידם למנוע מלפרסם דעתו ברבים בעת אמירת התורה, עכ"ז חשבו אולי נוכל עכשיו להשפיע עליו לכה"פ שלא לצאת בחיבור מיוחד, בפרט עכשיו לעת זקנתו (היותו כבר בן שמונים) בוודאי שאינו לפי כחו ליכנס במלחמה חדשה נגד כל העולם כולו, אבל הוא ז"ל אמר להם אז בצחות לשונות, בגמ' (עירובין ט"ז) פליגי אי מצות תנוכה עד כדי הכאה, או עד כדי נזיפה, או עד כדי קללה, והנה להכריע כהמ"ד עד כדי הכאה אין לי חשק... אבל אם אפחד מנזיפות וקללות אז לא אצא מצות תנוכה כלל, אי לזאת אני מוכן על הכל ולא איכפת לי כלל מה שיאמרו ויכתבו עלי. אגב, במהלך האסיפה סיפר אחד מהנוכחים לרבינו זי"ע שמפרסמי הנסים אומרים, שאף ביציאת מצרים לא היו נסים כאלו (עפ"ל). רבינו זי"ע התרומם מכסאו וצעק: ואני אומר, שמיום שנברא העולם, לא

היה אסון לכלל ישראל כמו המדינה הציונית. ואם היה להם נצחון במלחמה, הרי חוץ מה שברור אצלי שהיה הכל בדרך הטבע, גם ברור אצלי, שהשטן עמד להם לעזר שינצחו...

גם לאחד המו"ל ריחון תורני השיב רבינו במכתב על שאלתו מהו דעת תורתו בענין ההליכה אל הכותל, בזה"ל:

**ב"ה. ה' חוקת תשכ"ז
שלום וכט"ס לכבוד וכו'**

הגיעני מכתבו בדבר ששאל אותי אודות הכותל המערבי וכו' הנה רבים וכן שלמים שאלו אותי ואין לי פנאי לכתוב אמנם בקרב הימים יבוא בעזה"ש בדפוס מה שסדרו התלמידים מה ששמעו ממני באלו השבתות ושמה יתבאר לו הנלע"ד בענין הכותל המערבי וכיו"ב.

והשי"ת ירחם על עמו ישראל ויסיר מאתנו חשכות הגלות הנורא והאיום ובמהרה יוציאנו מאפילה לאורה ונזכה לראות בישועת כל ישראל ושמתחן, וישמחנו כימות ענינתו הנפשות הנאנחות והנאנקות מהמצב הנורא ומהחילול הקודש שע"י הכותל, ומחכים אך לישועת השי"ת ולרחמי שמים המרובים.

והנני בזה דושת"ה. חי"ק

ובספר זכר צדיק לברכה מביא מרב אחד ששוחח עם רבינו ארוכות בענין זה ובין הדברים אמר לו בל"ק: איך בין גרייט געווען צו בלייבן אן א

מנין, איך האב בדיעה ארויסצוגעבן א קונטרס וועגן דעם.

בימים הללו גם נתקבל אצל רבינו מכתב מכ"ק אדמו"ר הגה"ק מתו"א צוק"ל מתלמידי רבינו בה הוא כותב בתוך הדברים:

"ועתה, עיני כל ישראל המאמינים בה' צופות אל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעזור ולחזק אותנו מען זאל נישט בלייבען אינגאנצען פארפאלען ח"ו, כי א"א עוד אויסהאלטען הנסיונות הגדולים והקשות האלו, א"א לצייר שנסיון העגל היה נסיון יותר קשה מזה הנסיון, עס האט נישט געדויערט יותר מיום א' והיה תיכף אחר קבלת התורה, דורו של משה ואהרן וכו', ומה נאמר ומה נדבר עכשיו בדור הזה השפל והירוד בתכלית השפלות, ואין עוד בדור הזה חוץ מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיוכל להגביה ולחזק את האמונה הקדושה, ואפילו אם יהיה מי שהוא שירצה לדבר ולהדפיס קצת חיזוק יהיה ללעג ולקלס בעיני המון עם. וע"כ כל הדור עכשיו עומד רק על רבינו שליט"א ומצפים שיפח חיות חדש בקרבינו, ואולי היה כדאי שידפיס רבינו קונטרס קטן דברי חיזוק על המצב, ואין אני אומר חו"ד ח"ו כי עפר אני תחת כפות רגליו".

והדעתם לבניך ולבני בןך

ואכן באותן הימים והחדשים כתב רבינו בדם לבו הטהור את ההקדמה לספ"ה על הגאולה ועל התמורה ואח"כ מסר את כתיבת הספר לתלמידיו ובאי ביתו, וציווה רבינו לאסוף ולהעתיק את הדברי תורה ורשפי אש שהשמיע מדי שבת בשבתו, ולקובעם בקונטרס בפני עצמו, "קונטרס על הגאולה ועל התמורה", וכמה ענינים הוסיף רבינו לכתוב בכתב יד קדשו נוסף על ההקדמה, כגון מסימן מ"ח עד אמצע סימן נ"ב, ומסימן צ"ח עד סימן ק"ב, ומסימן ק"א עד גמירא (חוץ סימן ק"ט-ק"ס), כל אלו כתב בעצמו ברוב צער ויגיעה.

במשך כל עת כתיבת הספר, צוה מרן רביה"ק זי"ע שיודיעו לו כל מה שמתפרסם במכ"ע בענינים אלו, שמשתמשים בדברי תורה לטהר על ידיה את השרץ. הוא רצה לידע הכל, כדי להשתדל להשיב, ולבאר ולהבהיר כל הענינים שעל ידיהם רוצים המבלבלים לבלבל דעתם של ישראל קדושים אשר לא ידעו במה יכשלו.

מרן רביה"ק זי"ע שקל וטרי לילות וימים ושעות ארוכות, על כל ענין וענין מה להעלות על הדפוס ומה לשלול, ומה שיבוא בארוכה ומה שיבוא בקצרה, ולדוגמא אחת מני רבות, סימן מ"ז הוא סימן קצר הכמות ורב האכיכות, אולם על מדוכה זו ישב מרן זי"ע שעות ארוכות ושקל כל מלה ומלה איך יהי' כתוב, ותחת אשר הי' כתוב כבר ביאור רחב בענין מ"ש הרמב"ם ז"ל שיוצאין להציל בשבת אף על עסקי קש ותבן, אשר מסלפים ידועים שכל עניניהם הם קש ותבן ודברי רוח, רצו לתלות עצמן באילן גדול להצדיק בזה את מעשי הצינונים, יותר בחר מרן זי"ע לשלול את כל הענין לגמרי ולקיים אל תען כסיל כאולתו כי שאני אפיקורס ישראל דכ"ש דפקר טפ', ובחר יותר לכתוב בקיצור מלות ספורות אומרות מעט וכוללות הרבה.

וכן מספר הגה"ח ר' בן ציון יאקאבאוויטש שליט"א בספרו זכור ימות עולם כי רבינו אמר לו בחג הסוכות תשכ"ח בזה"ל: **"כ'האב געקענט מער שרייבן איבער אלע ענינים וואס איך ברענג, אבער כ'האב נישט געשריבן**

נאר אזעלכע יסודות וואס מ'קען נישט דערויף מפלפל זיין. אבער כ'האב געקענט ברענגען נאך ראיות על יסוד כללי הוראה, אבער אויף זיי האט מען זיך געקענט דינגען".

כן השתדל בכל עוז, שכל מה שמביא בהספר יהיה מבורר כסולת נקיה. וכאשר כתב בענין המקומות הקדושים, והזכיר מה שתקנו גדולי הדור הקודם שלא לילך למירון למשך איה זמן, לסיבת איה מאורע ר"ל (עיין סי ק"ז), צוה מרן רביה"ק זי"ע שיקראו לביתו את הרבנית הצ' מלאנצוטה ע"ה, שאביה הי' מגדולי עיה"ק צפת בימים הללו, כדי לברר הדבר מפיה בדיוק.

היה נזהר בכל דבר שהעלה על הכתב, שיהיה במתינות רב, כדי שלא יגרם איה כאב לשום אחד, ובעת שצוה להעתיק את דברי המאור ושמש בפרשת ראה (והיא לו נדפסה בסי' כ"א), עה"פ כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת, וזל"ק: "ונראה דהפסוק בא לרמוז דהנה מדרך המון עם כששומעין על אחד שעושה איה אות או מופת, תיכף הם נוסעים אליו, ומאמינים לו כל אשר יאמר להם, הגם שלא היו מכירים אותו מכבר מנעוריו מה טובו ומה הנהגתו, אבל באמת זה אינו כלום כי הנסיעה לצדיק הוא שנלמוד מאורחותיו, אבל לא לעשות העיקר מאותות ומופתים, הגם שלא נדע מה טובו זה אינו כלום ואסור לנסוע אליו", עיי"ש דב"ק באריכות. ורבינו פקד שלא ידפיסו הדברים כלשונם רק להעתיקם בתוכנם. ואמר שמכיון שנמצאים חסידים כאלו נמוכי המוח, הדבוקים ברבותיהם לצד אמונת המופתים, ע"כ אינו רוצה להעתיק הדברים ככתבם במקורם בלשון קדשו של המאור ושמש, כדי שלא ישמע כפגיעה ברגשי החסידים הללו.

כמו"כ בפנים הספר בסימן פ"ו מביא רבינו מימרא מהרה"ק מריזשין ששמעו מת"ח אחד, ופעם אמר לאותו ת"ח שממנו שמע הדבר, שע"כ נמנע מלהזכיר שמו מפורש, כדי שלא יגיע לו עי"ז הפסד ממתפללי בית מדרשו, שבדאי יתרגזו עליו על מה שסיע באיה סיוע להספר...

במשך כל הזמן שכתבו וערכו הספר היה רבינו זי"ע במצב נורא של מלחמה. ופעם בעת כתיבת ההקדמה להספר, השליך העט מידו ואמר בלשון קדשו: **איך שפיר אז דער מח שטעלט זיך מיר אפ, איך האלט עס מער נישט אויס!!!** וכל מה שניסו לדבר על לבו שיחדל מכתבת הקונטרס, מכיון שראו שזה עולה לו בבריאות גופו הטהור, אולם רבינו סירב לשמוע ואמר לאיש שיחו בלשון קדשו: **מען ווערט דאך נישט יונגער, מען ווערט דאך עלטער, און מען דארף איבערלאזן א דעת תורה לדורות!**

נהפך לבי בקרבי

ובאותם הימים ביקר אצלו רב גדול ומפורסם ורבינו הראה לו אז חלק מההקדמה שהיה באמצע הכתיבה ואמר לו **"דאס האב איך געשריבן מיט בלוט, נישט מיט קיין טינט, וגם למו"ר הקוה"ט הגאב"ד ור"י זי"ע אמר אז רבינו, שלא היה יכול לכתוב הקונטרס בעצמו "ווייל עס האט מיר געבלוטטיגט דאס הארץ, איך האב געשפירט אז איך וועל עס נישט אויסהאלטן..."**

כמו"כ סיפר הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א ראש ישיבה הרמה בלאנדאן, שפעם בהיותו בארה"ב והי' מבקר בבית מרן רביה"ק זי"ע ובאותו שעה מסר מרן זי"ע את הכתבים של קונטרס על הגאולה ועל התמורה אל יד בעל המסדר, להעלותו על מכבש הדפוס, פנה אליו מרן זי"ע ואמר: **גלייבט מיר, דאס א יעדע ווארט פון דא, האט מיר געקאסט א טראף בלוט פון הארץ.** (אמר דבש)

זה חזי וזהע

כשמרן זי"ע סידר את הספר "על הגאולה ועל התמורה" עמד אז מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לימין דודו מרן זי"ע, ובמשך זמן הקיץ תשכ"ז לפ"ק כשמרן זי"ע סידר את הספר בירד וליבן הרבה דברים עם רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, וכך הי' לו למרן הבר"מ זי"ע חלק גדול בליבון הענינים המבוארים בספ"ה על הגאולה ועל התמורה. מהתקופה ההיא נשארו כמה שיחות קודש שנקלטו בשעתו ע"י אחד הבחורים המשבקי"ם.

כתי"ק מהקדמת ספ"ה על הגאולה ועל התמורה בו כתב רבינו "וידע אני שיוור המורים חצים ובליסטראות"

לקט דברות קודש מכ"ק מרן רבינו שליט"א

בגדול החיוב ללמוד ולעסוק בספרי מרן רביה"ק זי"ע

והיוב רמא לקבוע שיעורים כסדרן בספר הקדוש ויואל משה, כדי להיות ברור הדק היטב בהשקפתו
הבחירה של מרן דו"ז זללה"ה, ולקיים הכתוב פדות שלח לעמו, שבין ישראל עצמם צריך להיות פדות
להתבדל מן הרשעים למיניהם.

ובעידנא הדין אחרי קריאתינו פרשת זכור בו כתוב לאמר מלחמה לה' בעמלק מדור דור, עלינו לחזור
ולשנן השקפת רבותינו הקדושים אשר למדנו ביני עמודי דגירסא, וכן תעשו לדורות, להתנהג בהשקפות
טהורות אשר זכינו לשמוע מכ"ק מרן דו"ז זללה"ה ונמשך ע"י כ"ק מרן אאמו"ר (שליט"א) [זללה"ה] השקפה
טהורה וברורה בענין התבדלות מרשעים. וכן תעשו לדורות להמשיך השיעורים בעניני השקפה שלמדו בישיבה
הן בספה"ק ויואל משה והן בספה"ק על הגאולה ועל התמורה.

ויסוד גדול הוא גם לעסוק בספרי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה שבו ינצלו מדעות נפסדות, וכאן בישיבה נהיגי
ללמוד בכל יום שיעור בספה"ק ויואל משה והוא חלק משיעורי הישיבה, ואבקש שכל הבחורים ילמדו זאת, כי
היום הוא זמן של בלבול המוחות וא"א לידע מתי יבא עת נסיון גדול מזה ולכן זהו התרופה והרפואה, ללמוד
בספריו הק' שהעמיד שם כללים יסודות חזקים ואיתנים אשר הם קילורין לעינים בתקופה חשכה לידע
הדרך אשר נלך בה.

והנה בעניני אמונות ודיעות שוררת בעולם תוהו ובוהו, כ"ק מרן דו"ז זללה"ה חיבר ספה"ק ויואל משה
שבה בירר כשמלה כל פרטי הדינים והאיסורים שנכללים בזה, והעמיד יסודות איתנים ומוצקים בעניני
אמונה השלימה והטהורה, וזהו הכח דקדושה שלוחם ומשבר כח הטומאה של הקליפה הציונות אשר כל
כחות הקליפה נכללים בה, וכל אחד ואחד צריך לידע בעצמו טעמי כל האיסורים, הן מעצם האיסור ליקח
מדינה לפני ביאת משיח צדקינו, וגם האיסורים המסתעפים ממנו כאיסור הבחירות או ליהנות משולחנם
הטמאה וכדומה, ולקבוע בו שיעור תמידי שיהיה לו השגה וידיעה בענינים חמורים האלו.

(פתיחה במתיבתא נח תשנ"ז)

והנה בעוה"ר בשנים האחרונות עיקבתא דמשיחא הוקם מדינה טמאה ועכורה בארצנו הקדושה והפיצו
את כל העולם בדעות כוזבות ונפסדות ומחשבות זרות ר"ל, ולדאבוננו יש להם גם כח והשפעה בחוצות
וברחובות היהודים החרדים הנגררים אחריהם, וצריכים סיעתא דשמיא וזכות גדול להנצל מהם ומהמונם
והעצה היעוצה שנוכל לעמוד בנסיון קשה הלזה הוא רק על ידי שעוסקים בספרי מרן דו"ז זללה"ה ובפרט בספה"ק
ויואל משה שהוא השו"ע נגד דעות נפסדות ר"ל, והוא מאיר עינינו שלא נטמע ח"ו בעולם הסכל שמכרו עצמם
לעשו בעבור ניד עדשים, ועל ידי שנוטלים התרופה הישרה אז נבטחים שלא נטמעו בה חלילה, וכבר
נהיגו זמן רב כאן בהישיבה שרבע שעה האחרון של זמן הלימוד אחצה"ר מתקיים שיעור בספה"ק הזה,
וכבר פעל גדולות ונצורות מה שלומדים כאן ביחד שיעור הזה, ובזה אבקש את תלמידי הישיבה ובפרט
הבחורים החדשים שגם הם יראו להסדיר להם הזמן שיכולו גם הם להשתתף בהשיעור.

(פתיחה במתיבתא לך תשנ"א)

מנהג המקום הוא, ללמוד כאן בכל יום שיעור בספה"ק ויואל משה, וזה מחייב כל בחור הבא כאן ללמוד, כי
נחוץ מאוד לידע בידיעה ברורה את השיטה הקדושה, ואם לא עכשיו בימי הבחורות אימתי, ולחיי ידוע
שכמה וכמה רוחות זרות נושבים בחוצות וברחובות, וישנם כמה מוחות עקמומין שרוצים להכניס בלבול
המוחות בקרב האנשים הכשירים, וצריכים להיות חזק ותקוע באלו הדברים כיד שלא תמוט, ואם לומדים
בכל יום מעט מעט, אזי בהמשך הזמן יכולים לברך על המוגמר ולסיים כל הספר, ולהיות איתן באמונתנו
הקדושה, עדי נזכה לביאת המשיח במהרה.

ועוד אחת אדבר, הנה מרן דו"ז זללה"ה כתב ספרו הקדוש ויואל משה, אשר באמת הוא ספר עמוק, אבל
לא נכתב שיהיה בארון הספרים, אלא למען דעת הדרך האמיתית, בעוד שני חדשים יתקיימו בחירות בארץ
ישראל, וכל בחור הלומד בישיבת סאטמאר צריך שיהיה בקי באלה הדבר להבין ולהשיג האיסור שיש בענין
הבחירות, ואבקש בזה שכל אחד ילמד הסימנים הללו אשר בירר שם בענין הבחירות, ודע מה שתשיב.

(פתיחה במתיבתא לך תשס"ט)

בין היהודים וגם בין הגוים וקנה לו שם
בעולם. כאשר הופיע הקונטרס "על
הגאולה ועל התמורה" יצא גם
האפיקורס הזה ממאורות הפתנים שלו,
וגם הוא יצא בשצף קצף נגד רבינו.
האפיקורס אליעזר וויזעל, העמיד פנים
כמיתמם וערך כמה שאלות כלפי רבינו
במאמרו ב"פארווערטס", והקשה היתכן
שרבינו לא אוחד במידת אהבת ישראל
כדרכם של הצדיקים תלמידי הבעל
שם... היתכן שרבינו כותב שאין לשמוח
בנצחונות הציונים... והיתכן שרבינו
"שכח" דין מפורש "כל המקיים נפש
אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא"...
וכדומה קושיות קנטרניות של כופר
שהוא גם בור וריק שלא נשאר בו שום
שמץ ממה שלמד בקטנותו, כי אם
חוצפה והתרברבות ומסירות בלי גבול
לציונות ולתרבות הגוים בכלל".

"מאמרו של השחצן אליעזר וויזעל
נדפס כאמור בהעתון "פארווערטס"
הנודע לשימצה, אשר הלעיט אלפי
רבבות בתי בני ישראל במינות וכפירה
הרבה עשרות בשנים. העתון
"פארווערטס" הוא הוא אשר העביר על
הדת דורות שלמים של יהודים תמימים,
ועשה שמות בבית ישראל. אין לשער
כמה נפשות ישראל נשתמדו רח"ל
בעטיו של ה"פארווערטס", אשר הסית
והדיח יום יום רבי רבבות מישראל
מדתם ואמונתם. שם נדפס מאמרו של
הפוקר אליעזר וויזעל. והמאמר הנ"ל
נדפס בעצם החג ביום טוב הראשון
דסוכות!..."

"כשהגיע לידי ה"פארווערטס" הנ"ל
נתמלאתי כעס. והרהבתי עוז לספר מזה
לרבינו. כיון שידעתי שרבינו הכיר את
משפחתו שלו. אבל רבינו לא נתפעל
כלום ממה שספרתי לו. רבינו ביטל את
כל הענין במחי יד. רבינו אמר: הן לא
כדאי לטפל בהבלים של איש כזה אשר
קנה לו שם בעולם רק בשביל שהוא
מפרסם דעות של כפירה ומצטיין בזה
שהוא מתקין ומבזה את מנהיגי ישראל

האמיתיים, לכן הוא מוצא חן בעיני העולם, הן בעיני המוני יהודים
שפרקו מעליהם עול התורה והיהדות, ואשר בהפקירה ניחא להו. והן
בעיני ההמונים של אומות העולם, שהם נהנים מזה שאיש מבין
היהודים עצמם כותב שגדולי התורה ומנהיגי ישראל החרדים הם
אשמים בחורבן הנורא, רח"ל. והראיה כי כך כותב אחד שהוא עצמו
מזרע ישראל. ובזה קנה לו שם בין בני העולם".

"וסיים רבינו: לי אין ספק כי האיש הזה הוא כופר בעיקר רח"ל!
ואף כי לעת עתה עדיין לא נתגלה קלונו, ועדיין לא יודעים כולם שהוא
כופר באלקי ישראל, כי הוא מעמיד פנים של יהודי הנאמן לשורשו
ולירע מחצבתו. אבל מסתמא יבוא יום שאז לא יתבייש יותר לגלות
מצפוניו, וידעו כולם כי הוא כופר גמור! - אמנם לגוף הענין לא כדאי
אפילו לטפל בו ובשכמותו!"

"לא עברו כמה שנים, והנ"ל פירסם שוב מאמר אחד בהעתונים
הכפרניים, ושם ראש המאמר ההוא היה "האלקים שלי נשרף
באשוויץ!..." במאמר זה מביע הכופר הנ"ל את השקפותיו, וכותב שם
בפירוש, שהוא עקר כבר מקרבו את כל רגש של אמונה בבורא עולם.

אחרי שכל יהודי העולם היו מטושטשים ושיכורים נצחון מן ה"נצחונות
המדומים" וה"ניסים" הבדויים של מלחמת ששת הימים. בכל יום ויום
נדפסו מאמרים נגד רבינו. כולם חרצו שן על רבינו על שהעז לצאת נגד
שפיכות הדמים ונגד המלחמות שערכו הציונים.

ומסופר שאחד מהעתונים העתיק אז כמה פתגמים מהקונטרס הזה
בכוונה להשמיץ את רבינו, וכשסיפרו לרבינו מזה אמר בצחות לשונו, הרי
בשביל פרסומים משלמים בדרך כלל הרבה כסף, ומי שמחבר ספר מפזר הון
לפרסם חיבורו, והעתון הזה עושה לי זאת בחינם...

ומספר הרה"ח ר' סענדער דייטש בספרו בוצינא קדישא: "בין המון
המאמרים מלאי שיטנה ובוז שהופיעו חדשים לבקרים נדפס גם מאמר
אחד בהעתון הכפרני "פארווערטס". מאמר זה נכתב על ידי האפיקורס
הנודע אליעזר וויזעל, ליד העיר סיעגעט. הוא היה בנו של מלמד
בסיגעט. וכאשר עברו עליו מאורעות המלחמה נכנס כסטודענט
באוניברסיטאות שונות בצרפת, ופרק מעליו לגמרי את עול התורה
והמצוות. הוא יצא לתרבות רעה עד שנתפקר לגמרי. בגלל ספריו
ומאמריו שהדפיס בשפות שונות על מאורעות השואה נתפרסם שמו

ועוד באוישוויץ נשרפה לו האמונה באלקים!... מובן מאליו שאי אפשר להעתיק אפילו מקצת מן המקצת מדבריו של אותו מין ואפיקורס, הכותב דברים שאסור לשומעם."

"אולם אני נכנסתי אל רבינו ואמרתי לו מה שכתב האפיקורס הנ"ל, ואמרתי לרבינו כי עתה אכן נתאמתו דברי רבינו, שאמר לי עוד לפני כמה שנים שיהא זמן והלאה לא יתבייש יותר מלפרסם בגלוי את דעותיו הכפרניות ואפיקוריותא דיליה. - מכל מקום ציוה עלי רבינו לפרסם זאת, כדי שידעו בני ישראל להזהר מדבריו ומכתביו, כי הרבה מהמון בני ישראל עלולים להיות נמשכים אחריו מבלי יודעין".

והייתם לי סגולה

ולסיום נעתיק שני סיפורי מופת שמעידים על סגולות ספריו הקדושים של מרן זי"ע.

סיפר אחד מאנ"ש, שנזדמן לו פעם להיות אצל רואה חשבון אחד במאנהעטן ר' נ. ה. ה"ו שהוא רחוק מאוד ממחינו, וכאשר נכנס לחדרו השתומם לראות שם על השולחן את הספה"ק על הגאולה ועל התמורה ובהכירו אותו ביודעו מה רחוק הוא מ"סאטמאר" ה' זה לו פליאה עצומה. ושאל אותו על זה, השיב לו הלה כי זה משום מעשה שהיה:

בין לקוחותיו יש לו שני אחים שניהלו ביניהם עסק שנים רבות אשר הניב רווחים נאים והצליחו מאוד, וכשהזקינו נכנסו בניהם לעסק זה והחליטו להתחלק ביניהם. וכל ספרי החשבונות נשאר אצל אחד מהם, וכשהוא ראה שאין לו מזה שום תועלת לקחם וזרקם החוצה.

לא עבר זמן רב ומגיע מכתב מטעם הממשלה שהם רוצים לבדוק את ספרי החשבונות, היות והם הצהירו על כך שבמשך השנה הוציאו יותר ממאתיים אלף דאלער לצרכי צדקה שלא שילמו עליהם מס, אשר ע"כ הם רוצים לבוא לבדוק את זה.

הידיעה נפלה עליהם כרעם ביום בהיר בידעם כי אין להם שום ספר להראות להם, ונפשם יצאה מרוב פחד, מה יולד יום.

כשבאו להרואה חשבון התחיל קודם כל לאסוף כל בדיל של מידע ומסמכים וקבלות ממה שנשאר לו במשרדו ועם כל מאמציהם הצליחו לאסוף ראיות על לא יותר משנים עשר וחצי אלף דאלער, שזה הרבה פחות ממה שהצהירו.

השנים עברו מיד אל כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, רבינו הקשיב לצרתם, ושאל אותם אם הרואה חשבון הוא יהודי חרדי, הם ענו לו כי כן הוא הדבר, שאל להם אם הוא יהודי חסידי, וענו לו שלא. אמר להם מרן זי"ע שיבקשו ממנו שיסכים להחזיק על שולחנו הספה"ק "על הגאולה ועל התמורה" בעת שהמפקחים מטעם הממשלה יבואו לבדוק את ספריהם, והכל על מקומו יבוא בשלום. ובשעת מעשה נתן להן מרן זי"ע את הספה"ק בידם. ויהי היום ובאו המפקחים מטעם הממשלה וישבו לבדוק את החשבונות והלה מספר להם בלב פועם על המקרה המצער אשר קרה להם,

שזרקו בטעות את הספרים, ויש להם ראיות רק על שנים עשר וחצי אלף דאלער.

כשגמר לערוך לפנייהם את החשבון ביקשו ממנו את כל מסמכיו באמרם שהם רוצים לחזור על החשבון, ועל שאלתו למה? הרי הוא עשה לפנייהם את כל החשבון, והשיבו לו כי הם צריכים לחשב את החשבון לפי שיטותיהם שלהם וכדומה.

וכך ישבו להם זמן רב וחשבו את חשבונותיהם, עד שלבסוף החליטו שיש להם הוכחות על כספי צדקה של הרבה יותר ממאתיים אלף דאלער והממשלה עוד חייבת להם עודף...

וסיים היהודי את סיפורו, כי אם הספר על הגאולה ועל התמורה מסוגל לפעול כזאת, אני מחזיק את הספר הזה על שולחני בכל עת.

תושב חוץ לארץ, שנולד בארץ ישראל, הגיע פעם לביקור בארץ הקודש, יחד עם משפחתו. במעבר הגבול, הודיעו לו השוטרים, כי היות שלפי החוק הציוני הוא נחשב לאזרח המדינה מאחר שנולד בארץ ישראל, הרי הוא מחוייב להתגייס לצבא, ולכן לא יוכל לצאת מארץ, אלא אם כן יקבל היתר יציאה מהצבא. זאת ועוד, כי הוא צריך להזמין 'פאספארט' ציוני עבור בנו, הנחשב גם הוא לפי חוקיהם כאזרח המדינה. הדבר היה באמצע חודש תמוז, וכשיצא מרן הגה"ק הגאב"ד ור"י זי"ע להשתטח על ציון האור החיים הק' ביומא דהילולא דיליה, ט"ו תמוז, ביקש האיש את ברכתו שיוכל לצאת מהארץ ללא פגע ומכשול. מרן הגאב"ד זי"ע יעץ לו, כי בצאתו מהארץ יקח באמתחתו הספר הקדוש 'יואל משה', ואז לא תהא להם שליטה עליו. הלה שמע בקולו, ובצאתו מהארץ לקח איתו את הספר הקדוש. כשהגיע אל מעבר הגבול והראה את תעודותיו, הודיע לו שוטר הגבול בחומרה: "לא תוכל לצאת מהארץ בתעודות אלו, כי לפי החוק אתה צריך היתר יציאה מהצבא!" השוטר ניגש לאיזה מקום, ואחרי כמה רגעים חזר, ואמר: "לך כבר", וכך יצא מהארץ ללא מניעה ועיכוב.

וכפינו פרושות אל אבינו שבשמים שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל ונזכה להתחזק אמונה טהורה בדרך קודש אשר הורה לנו רביה"ק זי"ע, ויהי"ר שימלין טוב בעדינו, שהשי"ת ירחם ויראה בענינו, ובתורתו הקדושה יאיר עינינו, ומאפילה לאורה יוציאנו, ובמלכותו ית"ש תראינה עינינו, בשמחת ציון וירושלים ע"י דוד משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו.

מקורות המאמר: הקדמת מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לשו"ת דברי יואל כתבי קודש עטרת יהושע - להגה"ק מרן הגאב"ד דור"ז זי"ע, המאמר חיל - להגה"ח ר' ליפא שווארץ ז"ל, מצינו קדישא - להרה"ח ר' סענדער דיטש ז"ל, זמרי ימות שלום - להגה"ח ר' בן ציון יאקאבאוויטש שליט"א, הקדמת הרה"ח ר' זסוף אשכנזי ז"ל משב"ק, לעל הגאולה ועל התמורה מהדורה החדשה, הקדמת המ"ל לקונטרס דבחות קודש תשכ"ז, זכר צדיק לברכה - תולדות רביה"ק בעל דברי"ז זי"ע, ומשה היה חוזה - תולדות רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, זקני ויאמו לך - יול"ע צ"ת תר"י דסאטמאר קרית יואל

בימי ההילולא רבא!

קבל על עצמך להחזיק מוסדותיו הק' פרי ביכוריו ומשאת נפשו של
כ"ק מרן רביה"ק בעל ההילולא זי"ע

פינת יקרת בתוככי עיה"ק תובב"א

ובהאי יומא קדישא אשר מסוגל ביותר לקבל השפעות קדושות מבעל ההילולא

זכור את הבטחתו הק' של רביה"ק זי"ע:

"איך וועל נישט שולדיג בלייבן פאר ווער עס וועט העלפן מיינע מוסדות"

בהתקרב עלינו יום הילולת רבינו הקדוש זי"ע, אמרנו להעלות עלי גליון, קשרי הידידות ששררו בינו לבין הרה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל, שהיו מעריצים ומקדישים זה את זה, בהיות שפרק זה היו חלק בלתי נפרד ממסכת חייו הקדושים והטהורים, שמאז ומתמיד היה רבינו זי"ע מקושר בלב ונפש לצדיקי בית בעלזא לדורותיהם, ובמיוחד להרה"ק רבי ישכר דוב זי"ע, אשר זכה רבינו לקירבה יתירה מאיתו, וגם המשיך את קשרי הידידות והערצה עם הרה"ק מהר"א זצוק"ל, אשר על כן אמרנו שמן הדין הוא שלא תשתכח תורה שלימה זו.

אמנם גם יש במאמר זה, בכדי לאפוקי מאלו אשר פעלו לערער ולהפריד בין הדבקים, למורת רוחם הטהורה של שני קדושי עליון אלו, ולהוציא מליבם של אלו ששמו לעצמם מטרה שפילה זו, לטשטש את העובדות האמיתיות כמו שאכן היו באמת, ומטרתם כידוע היתה להחליש את כוח השפעתו הקדושה של רבינו זי"ע, ולהעמיד את דעתו ושיטתו הקדושה קבל עם ועולם כדעת יחידי, ובחלקלקות לשונם המה מפצים דברי עמל ואון, לאמור, פוק חזי מה היתה דעתו של הרה"ק מבעלזא זצוק"ל, אשר רבינו התווכח עמו פנים אל פנים ולא יכל לו, אשר על כן אמרנו לנכון, לפרוס את הענין כשמלה, להביא את הדברים כהווייתן, כפי ששמענו מפי אנשים נאמנים, עדי ראייה ועדי שמיעה, וגם את פרטי הדברים מפה קדשו של רביה"ק זי"ע בעצמו, ויסכר פי דוברי שקר.

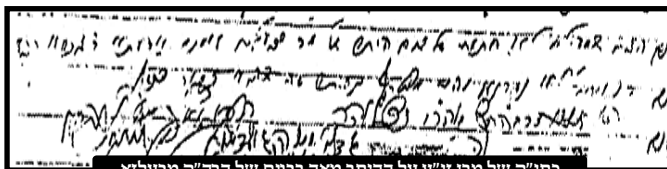
פדה את נפשם מרדת שחת, וביום ה' תשרי שב הרה"ק מבעלזא לבקר את רבינו בביקור גומלין.

בימות הקיץ של אותה שנה נסע רבינו למנוחת הנפש בשכונת קרית משה, ששם היה האויר צח ונעים ביותר, וגם הרה"ק מבעלזא שהיה שם אז, והיו שם אנשים מתי מספר, והוצרכו להביא אנשים מבני ירושלים להשלים מנין לתפלה, ואמרו זה לזה בידידות 'אונז האבן מיר בשותפות' דיגע חסידים'.

וגם בשבת קודש פרשת כי תשא של אותה שנה, כששבת אז מרן רביה"ק זי"ע בעיר תל אביב להפצרת אנ"ש שגרו שם, הלך רבינו הק' לבקר את הרה"ק מבעלזא אשר קבע שם את מקום משכן כבודו באותן שנים.

באותה שנה הוציא הרה"ק מבעלזא זצוק"ל היתר מאה רבנים, שעל אף שהיו לו עדים נאמנים על פטירת מחברתו הטהורה מרת מלכה ע"ה, מ"מ החמיר על עצמו ולקח היתר ממאה רבנים כדי להתיר את עצמו מחבלי העיגון, וגם רבינו הקדוש זי"ע בא על החתום על היתר זה, והוסיף רבינו לפני חתימתו בזה"ל:

"הגם שמעולם לא חתמתי על שום היתר מאה רבנים שבעולם, אמנם אדעתא דגברא רבא דכוותי לא נדרנא והנני מצטרף בהיתר זה".

כת"ק של מרן זי"ע על ההיתר מאה רבנים של הרה"ק מבעלזא

באותה תקופה ארגנו אנשי המזרחי אסיפה לטובת הצלת הפליטים, וניסו להביא את הרה"ק מבעלזא זצוק"ל לאסיפה זו, ולכשבאה דבר השמועה הזאת לאזני רבינו, נפגש עם אחיו הרה"ק מבילגורייא זי"ע, והסביר לו את גודל המכשול וחילול השם שיצא מזה אם הרה"ק מבעלזא ישתתף באסיפה זו, ולכשהעביר הרה"ק מבילגורייא את דברי רבינו לאחיו הרה"ק מבעלזא, הסכים מיד לדבריו ולא הלך להשתתף בה.

גם בשנת תשי"ב כשביקר רבינו בארה"ק והתאכסן במלון צפניה נפגשו יחד, ובא הרה"ק מבעלזא לבקרו, וכשיצא עמדה הרבנית הצדיקת ע"ה ליד פתח הבית, ואמרה להרה"ק מבעלזא "דער רב איז אונז א בעל חוב", שבעת שהיתה בעיר פעסט לפני המלחמה לצרכי רפואה, הפצירה בו שיבטיח לה להיפקד בזש"ק והבטיח לה אז שתיושע, וגם רבינו עמד אז

פניו בשמחה וקירב אותו בקירבה יתירה. ועוד כהנה וכהנה ידוע ומפורסם בין אנ"ש הרבה עובדות וסיפורי קודש בין מרן זי"ע להרה"ק מבעלזא זי"ע אשר אין כאן המקום להאריך בזה. כמו"כ שוחחו ארוכות וקצרות בגנותה של האגודה, והתבטא רבינו הק' זי"ל בלה"ק: 'ווען איך וואלט ווען גערעדט קעגן די אגודה אזוי ווי דער בעלזער רב האט דעמאלטס גערעדט, וואלט מען מיך ווען באווארפען מיט שטיינער', וסיפר כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, שהרה"ק מהר"א זצוק"ל, התבטא פעם בעיר בעלזא בלשון קדשו: 'איך האב געהערט אז עס איז דא בחורים וואס זיי האבן זיך אנגעהויבן צו דרייען אין די אגודה, איך אסר זיי אריין צו קומען אין מיינע שטיבלעך'.

וכן היה רבינו הקדוש מקושר בקשרי ידידות עמוקים, עם הרה"ק מהר"א זצוק"ל, ובשנות הזעם כשהיה הרה"ק מבעלזא זצוק"ל כלוא תחת ידי הרשעים, ביחד עם אחיו הגה"צ מבילגורייא זצ"ל, בגעטא באכניע שבפולין, הלך

רבינו הקדוש ביחד עם הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, לאסוף כספים לשכירת אויטא, בכדי להבריא את הרה"ק מבעלזא מתחת ידיהם הארורות, וגם כתב רבינו מכתב מיוחד להרה"ק ר' חיים ראטה זי"ל מבודאפעסט, שהיה עסקן גדול והשתדל הרבה למען הצלת בני ישראל מן המיצר, וגם השתדל בכל כוחו עבור הצלת הרה"ק מבעלזא, ובתוך הדברים כתב רבינו 'מה נשמע מאהרן הידוע', כי לא רצה רבינו לכתוב את שמו במפורש, כי גבר פחדו שמא יודע לרשעים דבר ההצלה, וכמו כן נפגשו באותה תקופה כמה פעמים בידידות ובהערצה בעיר הבירה פעסט.

וגם כשקבע רבינו את משכנו בארצות הקדושה בשנת תש"ו, ונטע את אהלו בעיה"ק ירושלים, הלך רבינו לבקר את הרה"ק מבעלזא, ושמוחו אחד לקראת רעהו, וסיפרו זה לזה איך עברו עליהם ימי הזעם, ושבו ויהוודו להשם על הניסים והנפלאות שעשה עמהם הקב"ה אשר

אהבה רבה

מרן רביה"ק זי"ע היה מאז ומעולם דבוק ומקושר לצדיקי בית בעלזא, וביותר היה מקושר להרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, ונסע להסתופף בצילו כמה פעמים, והוא עצמו התבטא פעמים רבות, שאצלו למד את דרכו החריפה וחסרת הפשרות נגד מפלגת האגודה, ובעלותו בסערה השמימה נשא עליו דברי הספד בנהי בכי תמרוורים, והיא נדפסה לו בספרו הקדוש דברי יואל פר' תולדות.

וסיפר הגה"ח ר' דוד מאיר ווייס שליט"א מפעיה"ק ירושלים תלמיד רביה"ק זי"ע, שרבינו סיפר לו שבפעם הראשון שנסע רבינו לשבות בצל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצוק"ל, כיבדו מהרי"ד זי"ע ביותרת הכבוד במהלך השבת ובשחרית שלח את רבינו לפני התיבה ל"שוכן עד", רבינו כמנהגו, פתח ב"עד הנה", והתבטא לפני הגה"ח הנ"ל: "עד הנה" געזענק איך דעם "עד הנה" אין בעלזא..."

וממשיך הגה"ח הנ"ל כי הי' זה לפלא, כי המנהג בבעלזא היה שלא לגשת לפני התיבה בשנה הראשונה לנישואין, ורבינו, על אף שהיה זה טרם כלות שנה לנישואין, שיגרו הרה"ק מבעלזא לפני התיבה.

עוד סיפר לנו הגה"ח הנ"ל כי בנו הרה"ק מהר"א זצוק"ל התפעל מאוד ממרן רביה"ק זי"ע, עד שלא הוריד את עיניו מפניו של רבינו במשך כל השבת. ובכל עת הביט אחר הליכותיו והנהגותיו.

וסיפר מרן רבינו הק' זי"ע, שבשנת תרפ"ב בהיותו על אם הדרך למדינת פולין, לשמחת נישואין בבית חותנו הרה"ק מפלאנטש זי"ע, התעכב ללינת לילה בעיר האלאשיץ, ששם היתה משכן קדשו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע באותה תקופה, ורצה ליכנס לפני ולפנים להתחמם לאורו ולקבל את ברכת קדשו, אמנם המשמשים אמרו לו, שכעת הוא מדבר עם בניו ואין באפשרות להיכנס אל הקודש, ובהיות שירט הדרך לנגדו, ביקש מאת הרה"ח ר' יעקב יאקאבאוויטש זי"ל, שהיה מהמקורבים בבית בעלזא, שישתדל בעדו שיוכל ליכנס אל הקודש פנימה, וכשנתוודע לו להרה"ק מבעלזא שרביה"ק עומד בחוץ, הכניסו תיכף, וקיבל את

אצל הדלת, ונענה הרה"ק מבעלזא בגניחה ואנחה ואמר, 'איך ברויך דאך אויך א ישועה'.

לקבל את פניו בשערי העיר ירושלים ליד מוצא,
והיה יוצא מתוך האויטא והתיישב על כסא
בכדי שיוכלו התלמידים לקבל את פניו בברכת
שלום.

אנשי הבית שם בבית

ושורה, ודבר זה הביא אותם להשתמש בקודש, ולהפעיל את הרבנים גדולי התורה וקדושי ארץ, שהמה יצוו לשלוח את הנציגים החרדים לממשלת המינים, ובכן עשו כל טצדקי להשיג את חתימתו הקדושה של אותו זקן, וסברו שדבר זה יעלה להם בקל, בהיות שהרה"ק כבר כהו עיניו, והנהגת ביתו היתה בלאו הכי נתונה בידי אנשים אלו אשר כבר מאז ומקדם השקפתם היתה דומה לאנשי המזרחי, ובעיר בעלזא הרחיקו אותם מחצר הקודש, וכאשר השתקע הרה"ק מבעלזא באה"ק, השתלטו הם על הנהגת ביתו לעשות בו כטוב בעיניהם, ובכן אלו שהיו מקורבים למלכות והסתובבו בקודש פנימה הביאו תמיד לפני הרה"ק מבעלזא דברי דלטוריא על רבינו, והגדילו לעשות כן בטרם בואו של רביה"ק לארה"ק בשנת תשט"ו, שאז הרבו להביא לפניו דברי שקרים לשון הרע ורכילות, דברים שיעשו עליו רועם, כאילו רבינו מתכוון לצאת נגדו למלחמה, ובכך יתפרדו הלבבות זה מזה ואז יוכלו בקל להשיג את חתימת ידו של אותו צדיק.

כ"ה, אדר"ה אדר חזי התש"ן עקב"ה ירושלים תל"ו.
 סלוטמ"ס לכבוד ידידי היקר והנכבד ושאר נעלה כלה
 זו"ה נשח הכתן גראסס נ"י.
 ויטה"ט, הנח לשלח כעניני שלא כתב לי בש"ע כ"י זה זמן רב כלה, נשח שש.
 עכ"ל ש"ב פרן אדר"ה שלי"א חבת שבב"ר העצל"ש ש"ה חגא בתל-אביב והי"ל כ"ה
 שבט נאח ויפה מאוד מאוד לא יארו"ן כי יספור והשקטעט ג"כ ע"ש פרן אדר"ה
 בעלזא שלי"א ביהר והי"ל שמחה גדולה בין השני הבדיקים שלי"א ח"י לארץ יפונה
 תשוב ונשותיהם ובענינים, ולולי שהי"ל לי יותר פנאי הייתי שארץ בענין השבת וידי
 הענין אין שיעור כי לי לכתוב והלאה בבענין, אבל חמת קוצר השבוע שלי, בקשה
 את גיטו ח"ב אחרן כ"י שהי"ל ג"כ שם על שב"ק שהוא יכתוב לכם הכל וברורא כתב את
 אשר ירע צ"ד שידר מבעת.
 נסיעתינו לאמריקא עומדת על חום השערה ואפשר שיהיה קצת
 נסיעתינו בכל יום ואולי עוד קודם הסבת העצל"ש, אבל אין זה ברור עוד לנפשי אם
 הי"ל עוד פנאי קודם הסבת, לעשות הסניפה אבל א"א לירע אבל ע"כ ברג"ה חזקת אחר
 הסבת תהי"ל אי"ה והי"ל יעזור שתהי"ל דרכינו נלחם בכל אופן. בא להודיעני שסלומת
 הסוב בכל ענין. ומה נשע בענין ביאת גיטו ידידי היקר ר"ה שלחמ כ"י לאייר?
 בא לכתוב לי הקיריים ומה שכל דבר הנוגע לסמחתי ור"ה. ומה הי"ל אשרות לעשות
 שם לאמריקא כזאטע אי"ה. ? בא להודיעני אם שלח ללאה באטעספאן (וואלסער) את
 התקנים וגם לביאל ראבינאוויטש את התקנים, כמו שכתבתי בשכחתי הקודמים.
 וזה מהחשכון בעיני ומהם לא קאוואלסקי ו"ה שלי, גם אם מרד לגיטו את כל
 החשבון היתר. אקשו לכתוב לי תשובה על הכל.
 והנני בזה ידידו ורשה"ש בא"ר ושל"ו כ"ב היקרים שיח"י, מה שלח
 הילדים הנחשדים שיח"י ? ש"ל הרבנות תת"י מבקשת אותו להרביש לה את
 כל התפירות הנשקות בבריו כעת נסיעתינו שם הנעשו ע"י ח"ב געלי"ה
 ולשלחם לה בפקדום. ידידושה"ש :
 יוסף אשכנזי

רבינו שלח את איש אמונו הרה"ח ר' ליפא שווארץ ז"ל, לתאם עם אנשי ביתו של הרה"ק מבעלזא על מועד ביקורו של רבינו, ואכן נקבע ליום ה' פרשת בלק י' תמוז, וזהו תוכן הביקור, על פי עדותם של הגה"צ ר' שמואל בראך שליט"א מנאנש, והרה"ח ר' ליפא שווארץ זצ"ל, ששמעו את תוכן השיחה מפי רביה"ק בעצמו.

רביה"ק התקבל על ידי הרה"ק מבעלזא זצוק"ל, באהבה ואחזה וריעות כמאז ומקדם, ושוחחו בענינים שונים, ושאל את רבינו אם הגיע לארץ באניה או בספינת האוויר (עראפלאן?), וכן דרש לדעת היכן רבינו מתאכסן והיכן יתפלל רבינו את תפלות שבת קודש וכו' וכו', עד שרבינו העלה על השולחן את ענין הבחירות.

רביה"ק זי"ע ביקש מהרה"ק מבעלזא שברצונו לדבר איתו ביחידות, וענה לו על כך הרה"ק מבעלזא בלשון שאלה 'דער גבאי מעג בלייבען', וענה רבינו בחיוב, כך שנשארו שם רק הגבאים, מלבד רבינו והרה"ק מבעלזא, ואז התחיל רבינו לדבר וכך אמר לו בלשון קדשו, 'דער בעלזער רב, אשר אמרנו בצילו נחיה בגוים, מיר האבן אלס געוואוסט אז דער בעלזער רב איז מיט אונז, פארוואס זאל דער בעלזער רב אונטערשרייבן פאר די בחירות?'

ושאל אותו הרה"ק מבעלזא, מה טעם איסור ההשתתפות בבחירות, והלא פועלים לטובת היהדות כשיושבים בפנים, והסביר לו רבינו טעמו ונימוקו, שהאיסורים החמורים הכרוכים בה שרירין וקיימין אף אילו היו פועלים שם, ורבינו הרחיב את הדיבור בטעמים ונימוקים בחומר הענין. ושחזר מזה ההשתתפות בהממשלה עושה רושם בכל העולם שהם מסכימים לחוקי המדינה שהם נגד חוקי התורה הקדושה, וגם לא יתכן ששתיים ושלוש אנשים יוכלו להשפיע על מאה ועשרים חברי הכנסת, ומה גם שמבחוץ אפשר לפעול הרבה יותר, וההשתתפות בהממשלה מקשה על אלו שפועלים מבחוץ.

מכאן ואילך לא השיב הרה"ק מבעלזא כלום, רק הגבאי נענה, שישנם רבנים גדולים שהתירו את דבר הבחירות, כהגאון מטשעבין זצ"ל, והרה"ק מבעלזא מצטרף לדעתם.

אמר לו מרן רביה"ק זי"ע, הרי ישנם גם גדולי ישראל ובראשם חברי הביד"צ, שאסרו את הבחירות, ועוד שעדיין לא שמע שום טעם להיתר, והוסיף רבינו לומר לו, שמאז ומעולם היתה בעלזא לחומה בצורה לחיזוק הדת, ומלחמתם נגד הציונות היתה חרותה על דגלה, וההליכה לבחירות היא היפוך מזה, והיה מן הראוי לכל הפחות שיהיו בשב ואל תעשה, ענה הגבאי שבהיות שדרים הם בארה"ק הם רואים שיותר

נחוץ להשתתף בבחירות, וע"ז הוכיח לו מרן זי"ע שהדבר הוא נגד ההלכה.

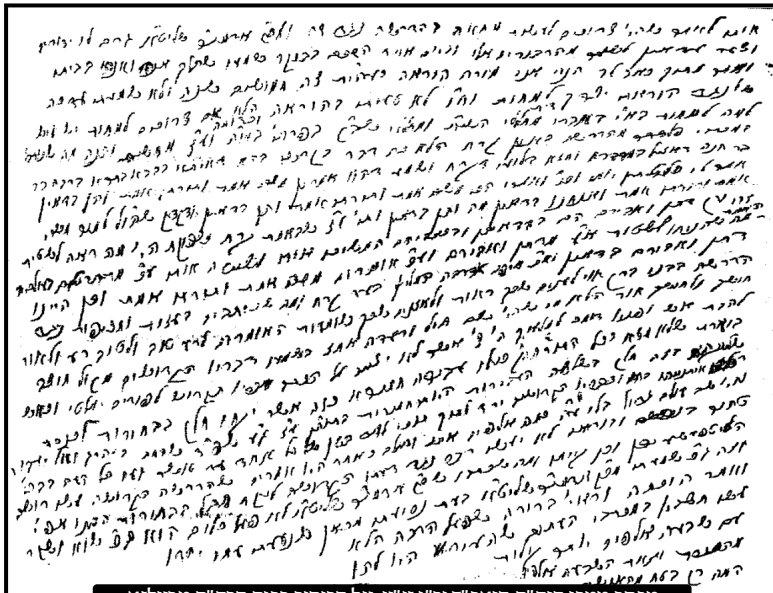
וענה לו הגבאי, שבבעלזא לא היו מתחשבים בדעתם של רבנים אחרים, כאן התבטא רבינו בלשון קדשו: "בעלזא איז אלעמאל געווען א חומה בצורה פאר אידישקייט, בעלזא האט קיינמאל נישט געטון כנגד התורה, אדרבה מ'האט אלס אנגענומען דעם צד החומרא ווען עס איז געווען א שאלה".

וסיים רבינו את דבריו "איך בעט איין ר' ... האט רחמנות אויף כבוד שמים און אויף בעלזער רבי'ס כבוד, און דער בעלזער רב זאל זיך נישט מישען אין די זאכן".

וכאן פנה מרן רביה"ק זי"ע אל הרה"ק מבעלזא בלשון קדשו: "איך גיי זאגן שבת א דרשה וועגן דעם איסור אויף די בחירות", וענה לו הרה"ק מהר"א בברכה "איר זאלט מצליח זיין", ונפרדו זה מזה באהבה וידידות, והרה"ק מבעלזא הזכיר את עצמו לפני רבינו, וביקש מרבינו שיברך אותו ברפואה שלימה, וביקש ממשמשו שיליכו אותו ללות את רבינו בכבוד, עד כאן תוכן הביקור.

וסיפר הגה"צ ר' שמואל בראך שליט"א מנאנש, שכשנשאל רבינו למה נענה בחיוב על שאלת הרה"ק מבעלזא אם יוכל המשב"ק להישאר בפנים, שדבר זה גרם שלא שוחח איתו רבינו ביחידות כראוי, ענה רבינו בלשון: "אז ער האט מיר געפרעגט האב איך פארשטאנען אז ער וויל אזוי, האב איך נישט געוואלט אפזאגן".

וסיפר הרה"ח ר' יחיאל מיכל זילבערמאן הי"ד ממאנטריאל יצ"ו, שרבינו בהיותו במאנטריאל יצ"ו בשנת תשט"ז סיפר, שבצאתו מהביקור לא עלתה על דעתו כלל שהרה"ק מבעלזא ילווה אותו החוצה מגודל חולשתו, ומה גדלה תדהמתו שבהיותו כבר באמצע דרכו לצאת, ביקשו מאיתו שיעצור באשר הרה"ק מבעלזא רוצה ללוותו, אמנם הסובבים בהיות שרצו להוציא שם רע על רבינו, שהרה"ק מבעלזא מקפיד עליו, לכן ניצלו את מצב בריאותו היות וכבדו עיניו ל"ע, והקריבו אותו רק עד החלון, ואמרו לו שהם מלווים את רבינו,

מכתב ממרן הרה"ק הגאב"ד זי"ע, על הביקור בבית הרה"ק מבעלזא

ורבינו סיפר שראה מרחוק איך שהרה"ק מבעלזא מברך אותו בשתי ידיו, ורבינו הפטיר על כך בכאב, על מה שאנשים פשוטים מזלזלים בכבודו של צדיק אמת, ואמר: "מהאט שוין געהערט אז חסידים זאלן אפטון א שפיצל פאר א צווייטן רבי'ן, אבער פאר אן אייגענעם רבי'ן?!"...

נאספים על פי דיבורו

באותה שבת פרשת בלק דרש רבינו הקדוש זי"ע דרשה נלהבה בקול חוצב להבות אש, בביהמ"ד דפרושים שבבתי אונגארין, וביאר בביאור רחב ועמוק את כל ענין הבחירות, והסביר את יסודות טעמי ונימוקי האיסור, אשר היא כרוכה באיסורים חמורים מאוד, וביקש והתחנן בדמעות שליש שלא ישתתפו בבחירות, והשתתפו באותה דרשה מאות מאנשי ירושלים מסלתה ומשמנה, ובראשם גדולי תורה רבנים ואדמו"רים, וחברי הביד"צ, ודבריו הקדושים עשו רושם כביר בלבבות השומעים.

והנה מאחר שהיתה לדרשה זו הד נרחב בחוצות ירושלים, ועלתה מורא על ראשם של עסקני האגודה, שכוחה של דרשה זו תשפיע על ציבור גדול שלא ישתתפו בבחירות, אשר על כן הפיצו שמועה בחוצות העיר, שרבינו ביזה ברבים את כבודו של הרה"ק מבעלזא, במה שהתבטא ואמר 'אהרן האט געמאכט דעם עגל', דברים שיכולים להישמע שהם מכוונים נגד הרה"ק מבעלזא, שבהז שהאט מתיר את הבחירות הוא גורם כשלון לכלל ישראל, כאהרן הכהן בחטא העגל.

ואף ששמועה זאת היתה בשקר יסודה, אמנם ההבערה ללהב יצאתה כבר, ועסקני האגודה הבעירו את אש התבערה נגד רבינו, וביזו אותו באופן נורא בראש כל חוצות, והדפיסו פתקי מחאה נגדו על מה שביזה את כבודו של הרה"ק מבעלזא, דברים שאין להם שחר ושום אחיזה במציאות.

וכאן מצא את מקומו לצטט ממכתבו של מרן הגה"ק הגאב"ד וראש ישיבתנו זי"ע, שכתב לאחד מאנשי בארה"ב ביום ה' בראשית תשט"ז, מרשמי ביקור זה, וזל"ק בין הדברים הנאמרים באריכות:

ומה שכתבו השקר הנורא שכ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א דרש בהדרשה ענין מעשה העגל שנעשה על ידי אהרן הכהן, והיה הכוונה לדמות שכן הוא גם כעת, שמכ"ק הרה"ק מבעלזא שליט"א ששמו גם כן אהרן יצא העגל הזה, מהשקר הנורא דיבר איתנו רבינו הקדוש שליט"א, שנשענו בטאקסע אחד ואמר היות לפלא שכל ענין העגל לא עלה במחשבתו ולא דיבר אפילו מילה אחת מזה בכל הדרשה.

ובשקרים כאלה סילפו את

כ"ק הרה"ק מבעלז שליט"א, עד אשר הרגיוז אותו לאמור, שהיו צריכים לעשות מחאה בהדרשה נגד זה, ולכ"ק אדמו"ר שליט"א גרם לו יסורים וצער עד אין לשער מהדיבורים אלו, וביום אחד השכם בבוקר שמעו שהלך אנה ואנה בביתו ואמר מתוך כאב לב, הנה אני מורה הוראה בעיה"ת זה חמישים שנה, ולא שמעתי עד כה שנגד הוראתי יוצר למחות, וח"ו לא טעיתי בהוראה, וכו'.

ובעיקר הענין כנראה הם מתחרטים ובושים מעצמם, והנה כ"ק אדמו"ר הרה"ק מבעלזא הוא מצוה כעת על הנוסעים שבאו אליו מחוץ לארץ שלא יהיו מעתה לדבר סרה כנגד כ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א שאין לו עליו כלום, בזה"ל אומר: "איר זאלט נישט פירן קיין מחלוקת און טשעפען מיט סאקמארער רב שליט"א, איך האב קעגן אים גארנישט, ועושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל אמן", עכ"ל המכתב.

וכן סיפר הגה"ח ר' ליפא שווארץ זצ"ל, שמרן רביה"ק זי"ע אמר לו כמה פעמים 'דו ביזט דאך געווען ביי די דרשה, דו האסט דאך געהערט אז איך האב ביי די דרשה נישט דערמאנט נישט פונעם עגל און נישט פון אהרן הכהן, וואס דאס איז דאך געווענליך א דרשן אז מ'רעדט דערמאנט מען דאס ענין פונעם חטא העגל, און איך האב נישט גערעדט דערפון קיין רמז ורמיה, און דאך קענען זיי פארשפרייטען אזעלעכע שקרים וכזבים'.

ומספר ר' ליפא ז"ל, שפעם כשאחד מהרבנים החשובים התאונן לפני רבינו, ואמר לו למה היה חסר הדבר שרבינו ידבר נגד הרה"ק מבעלזא, קרא לו רבינו, וציווה לו לחזור על כל הדרשה מילה במילה בכדי שיתודע ויתגלה שלא היו דברים מעולם.

בקש שלום

מרן רביה"ק זי"ע חלשה דעתו מאוד מכל הענין הזה, ובעיקר חשש שהשמצות אלו יגרמו לכך שתוחלש כח השפעתו על דעת הקהל, ויפריע בעד עיקר מטרתו, שציבור היראים והחרדים לדבר השם ישימו לב להתבונן בחומר איסור ההשתתפות בבחירות.

וכאב לו עד דכוכה של נפש מה שעשו באי ביתו של הרה"ק מבעלזא בשיתוף פעולה עם עסקני האגודה, שגרמו לכך שיתווה קרע בינו לבין הרה"ק מבעלזא, דבר שיהיה תקלה לדורות, ולכן השתוקק רבינו מאוד ליישר את ההדורים עוד בהיותו בארה"ק, ורצה להיפגש שנית עם הרה"ק מבעלזא בדרך כבוד, בתקווה שיוכל להתיישר אתו, ולהתודע ולהגלות שאין שום מחלוקת ביניהם.

בימים ההם היה בין גדולי ירושלים הגה"צ הישישי רבי וועלוול מינצברג זצ"ל, שהיה ראב"ד ביד"ץ חסידים בירושלים העתיקה, והיה מבין מעריציו הגדולים של רבינו ובראותו את החיצים והבליסטראות שהופנו אל מול רבינו כאב את כאבו, ובכן קם ועשה מעשה, והלך אל ביתו נאוה קודש של הרה"ק מבעלזא בשעה שהמשמשים אינם נמצאים שם, וביקש מאיתו שילך להשיב לרבינו ביקור גומלין דבר שיראה לכל העולם שאין כאן שום מחלוקת ביניהם.

והשיב לו הרה"ק מבעלזא, שאינו יכול לעשות כן מכיון ששמועה באה לאזניו שרבינו דיבר נגדו, והשיב לו הגה"צ ר' וועלוול שהדבר הזה בשקר יסודו, והאמת הוא שרבינו לא דיבר נגדו אפילו מילה אחת במשך כל אותה דרשה, וענה לו הרה"ק מבעלזא שבאם ישלח רבינו את אחד מאנשיו ויעיד שכן הוא, ידע שהאמת הוא כדבריו וישוב לבקר את רבינו, והגה"צ ר' וועלוול הלך לבית אכסניית רבינו וסיפר לו את כל מה שדיבר עם הרה"ק מבעלזא, שאמר לו, שבאי ביתו אמרו לו שרבינו דיבר נגדו ופגע בכבודו, ונענה רבינו ואמר: "חס ושלום, איך האב נישט געזאגט גארנישט וואס קען פוגע זיין אין זיין כבוד", וביקש ר' וועלוול מאת רבינו שישלח את אחד מאנשי ביתו אל הרה"ק מבעלזא, שיעיד בפניו שלא דיבר נגדו מאומה, ואז יתיישרו ההדורים.

ונכח הרה"ח ר' שלמה בראווער ז"ל, והביע את דעתו לפני רבינו שאין הדבר לפי כבודו שישלח שליחים אל הרה"ק מבעלזא, אמנם רבינו התעקש ואמר שיעשה את הכל למען השלום, ואכן שלח רבינו את המשב"ק הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל, שהלך ביחד עם הגה"צ ר' וועלוול זצ"ל לבית הרה"ק מבעלזא, ולכשבאו לשם נכנסו לחדר החיצון וראו שאין שם איש, והתיישבו שם להמתין עד שיוכלו ליכנס אל הקו"פ, ופתאום בא לשם בחור אחד מבאי בית בעלזא, וצעק עליהם בחיפופים וגידופים וסילק אותם משם בבזיונות, וכששבו השליחים וספרו לרבינו את מה שנעשה שם, אמר ר' שלמה הנ"ל לרבינו: "דער רבי זעט, איך האב געזאגט דעם רבין נישט צו שיקען קיין שליחים". ענה לו רבינו: "עס טוט מיר נישט באנג אז איך האב יא געשיקט".

ויצר לו

וסיפר הגה"צ ר' שמואל בראך מנאנאש שליט"א, בשם כ"ק הגה"צ ר' אברהם פאלאק זצ"ל מבערגסאז, בנו חורגו וב"ב של הרה"ק מבעלזא, שסיפרה לו אימו הרבנית הצדקנית מבעלזא תחי', שהרה"ק מבעלזא הסתובב לו בחדרו אחוז שרעפי קודש, ומלמל לעצמו ואמר "איך וויל גיין צום סאטמארער רב אפגעבן דעם ווייזט אבער מלאזט מיך נישט", וסיפרה שהיה ניכר על צורת קדשו גודל צערו על המצב שנתהווה.

אמנם מעשה שטן הצליח, ועסקני האגודה ביחד עם באי בית הרה"ק מבעלזא הצליחו להפיק את זממם, ופעלו את זאת שבמקום שיתעסקו בצדדי האיסור וההיתר בנוגע להשתתפות בבחירות, נתהווה מחלוקת בין שתי החצירות דבר שגרם תקלה לדורות שכל מי שרצה להשתתף בבחירות, תולה את עצמו בעינים עצומות באילן הגדול ה"ה הרה"ק מבעלזא זצוק"ל. וכפי שיבואר להלן הי' בלבושים שונים ומשונים שעשו אנשי אגודת ישראל.

זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים ה'

סיפר הרה"ח ר' הערשל פריעדמאן ז"ל מאנטווערפן, שהרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, הצטער מאוד מהמחלוקת שנתהווה בין קדושי עליון אלו, שהיו עד אז בקשרי ידידות והערצה עמוקה, אמנם הוא עצמו המשיך להסתופף בצילם של שתי צדיקים אלו כמי שלא היה כלום, ובהיותו בארה"ק בשנת תשט"ז הסתופף בצל הרה"ק מבעלזא, ומשם נסע לעיר מאנטריאל להסתופף בצל רבינו ששהה שם באותה תקופה.

והיה מבהיר לבאי ביתו ולהסובבים אותו, שכל אשמת המחלוקת הזאת תלויה בצווארם של באי ביתו של הרה"ק מבעלזא, שהכניסו אל הקו"פ לה"ר ורכילות על רבינו, ואמר שהדבר הזה שישנם בעלי מחלוקת שמבלבלים את דעת הצדיק אינו גורע ח"ו מגדולתו וקדושתו, וסיפר הרה"ח ר' הערשל הנ"ל, שפעם אחת לאחר תפלת שחרית אמר לו הרה"ק ר' איציק'ל: "דער שינאווער רב איז דאך זיכער געווען א בעל רוח הקודש, יאך האב אליין געזעהן כמה פעמים ווי מ'האט אים אפגענארט", ומגדל ההתמרמרות על ענין זה התבטא פעם ואמר: "די אלע וואס האבן געהאט א חלק אין די מחלוקה וועלן פון שאול תחתית נישט ארויסגיין".

ועוד סיפר הרה"ח ר' הערשל שפעם אחת בשנת תש"כ היה סמוך על שולחנו של הרה"ק ר' איציק'ל ביחד עם הרה"ח ר' זלמן בינער ז"ל, ובא לשם אחד מבאי בית בעלזא שהיה חלקו גדול במחלוקת זו, והלה התיישב לצידם וקמו שניהם ממקומם והלכו להתיישב במקום אחר, ולאחר עריכת השולחן קרא להם ר' איציק'ל ואמר להם, "יאך האב גרויס הנאה אז איך האט זיך אוועק געזעצט". והוסיף לומר: "יאך גלייב באמונה שלימה אז ווען נישט זיי וואלט דער רב נאך געלעבט היינט נאר די מעשה האט צוגעאייילט זיין פטירה", והתבטא עליהם בחריפות כמה וכמה פעמים דבר שלא היה דרכו של אותו צדיק בכך.

ויספר למשה את כל התלאה אשר מצאתו בדרך

כששב מרן רביה"ק זי"ע מארה"ק למקום משכן כבודו בארה"ב, יצא רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לקראתו לקבל את פניו, וסיפר הרה"ג ר' מנחם ירחמיאל האנדלער ז"ל,

נו, וועסט פרעגן א קשיא, פאר הונדערט יארן פונקט אזוי, ווייסטו דען וואס פארא כוח דער בעל דבר האט, איך ווייס דען וואס דאס איז, און וואס מער- זאגט ער מיר- ווער ס'האט מער צוטון מיטן יצר הרע דעם וויל ער דווקא דערכאפן אזוי ווי די גמרא זאגט 'ובתלמידי חכמים יותר מכולם', ס'איז נישט קיין קשיא, ס'איז אייביג אזוי געווען, און אוודאי דארף מען האבן א גרויסע זכיה מען זאל נישט אריינפאלען, אבער ס'איז גארנישט, ס'טוט נישט דעם מענטש אנרירן (כוונתו שזה לא גורע מגדולתו כלום), ווייל דווקא פארלייגט ער זיך דארטן ווי ער וויל האבן, און אזוי וועט דאס אויסזען ביז משיח וועט קומען'.

הקדושים של הרה"ק מבעלזא במוצאי שמחת תורה בה'שטייעדיגע תורה, אמר: "מען זאל נישט טשעפען דעם סאטמאר רב, איך האב גארנישט קעגן דעם סאטמאר רב", וכשהמשב"ק חזר על דבריו השמיט בכונה את דבריו אלו, והגה"צ מנאראל זצ"ל שהיה נוכח שם חזר גם הוא על דברותיו הקדושים והוא לא השמיט את דבריו הקד', והרה"ח הנ"ל שרצה שהציבור ייקח את הדברים לתשומת ליבם שאל אותו בקול: "וואס האט דער רב געזאגט?", וחזר הרב מנאראל זצ"ל את דבריו עוד הפעם, והרה"ח הנ"ל בא על עונשו מאת באי ביתו של הרה"ק מבעלזא, ולכשרצה להיכנס אל הקו"פ לא הניחו לו, ואמרו לו: "מיר דארפן נישט דא קיין שפיאנען".

וישאלו איש לרעהו שלום

בחג השבועות תשי"ז האחרון לימי חייו של הרה"ק מבעלזא עלי אדמות, היה הרה"ק מפאפא זצ"ל באר"י, והסתופף בחצר הקודש בבעלזא, ולכשנכנס אל הקו"פ, אמר לו בזה"ל: "איך מאך דיר פאר א שליח, גיב איבער א פריסת שלום, דעם סאטמאר רב, דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין שלום צווישן מיר און אלע אידן", וחזר הרה"ק מבעלזא והבהיר את דבריו, שגם סיום דבריו בברכת השלום הם חלק מהפריסת שלום ששולח לרבינו, וגם לכשנכנס אל הקו"פ הרה"ח ר' דוד מאיר גרינוואלד ז"ל, אמר לו הרה"ק מבעלזא: "פארסט קיין אמעריקע, זאלסט דערמאנען דעם פאפא'ער רב ער זאל געדענקען איבערצוגעבן דעם פרי"ש".

ואכן כשבא הרה"ק מפאפא זצ"ל, ונכנס אל הקודש פנימה לקבל ברכת שלום מאת רבינו, מסר לו את הפרי"ש, אמנם רבינו הגיב על כך בשתיקה, ואם כי נתארכה השיחה למשך כשעתיים, וניסה כמה פעמים במשך שיחתו להוציא דבר מפי רבינו בענין זה, לאמור מה למסור להרה"ק מבעלזא, לא עלתה בידו להוציא הגה מפיו.

והנה בבית הרה"ק מבעלזא חיכו בכליון עינים למוצא פיו של רבינו, ושלחו ללא הרף טעלעגראמען לבית הרה"ק מפאפא זצ"ל, לשאול מה היתה תשובתו של רבינו, ולכן שלח הרה"ק מפאפא שליח מיוחד לבית רבינו, שיטה את אזנו לשמוע אם רבינו מתבטא לפעמים בענין זה לפני מקורביו, בכדי שיוכל להשיב דבר מה לבית הרה"ק מבעלזא, אמנם השליח שב בידיים ריקניות, ורק את זאת הביא לפני הרה"ק מפאפא, שהרה"ח ר' יעקב הכהן פריעדמאן ז"ל, שהיה מתלמידי רבינו ומגדולי חסידי בעלזא אמר לו, שסכנה היא להיות מעורב בענין המחלוקת הלז, והוא מציע לו שימשוך את ידיו מלהתעסק בענין זה.

והנה במשך אותו קיץ שהה רבינו בשעראן ספרינגס, ושוחח רבינו עם הרה"ח ר' יוסף לייב כהנא ז"ל, ותחת אחד השיחים אמר לו רבינו: "דער בעלזער רב האט מיר געשיקט א פריסת שלום, איך ווייס ער איז שבור ורצוץ", ושאל אותו הרה"ח ר' יוסף לייב, שא"כ מדוע לא ישיב לו

רבינו פריסת שלום, נענה רבינו ואמר: "אז כ'וועל נאר זאגן איין ווארט וועט מען מאכן א געביידע, מ'וועט זאגען אז כ'האב חרטה געהאט פונעם איסור אויף די בחירות, איך קען נישט רעדן".

על אלה אני בוכיה

כשתי שבועות לאחר מכן, במוצש"ק פר' עקב אור לכ"א אב תשי"ז, נסתלק הרה"ק מבעלזא זצוק"ל ועלתה נשמתו לגנוי מרומים, ולמחרתו ביום הראשון נסע רבינו לבקר את ילדי התשב"ר במחנה נעפאנעק נ.י. כדרכו מידי שנה, ורבינו עדיין לא ידע מהבשורה המרה הלז, ונכנס לפוש מטורח הדרך בבית האכסניא של הרה"ק משאפראן זצ"ל, והמקורבים שלא העזו לפתוח את פיהם ולבשר לרבינו את הבשורה המרה הזאת, הניחו על שולחנו של רבינו קטע ממכתב עת שי"ל באותו יום, המבשר את הבשורה המרה על פטירתו של הרה"ק מבעלזא, ומיד כשהבחין בה רבינו, נשתנה צורתו ונעשו פניו הקדושות חיוורות כסיד, וסובב את פניו לעבר החלון, ועמד לנוכח הילול התלוי עליה בעיניים עצומות למשך זמן ארוך, באין אומר ודברים, ומרוב עגמת נפש הרגיש רבינו שלא בטוב, והלך לנוח למשך זמן מה, וראו עליו את גודל צערו וכאבו. ויש לציין, שבאותו יום לא קיבלו את פני רבינו בכלי שיר ובריקודים, כפי שהיה נהוג תמיד, לאות אבל על סילוקו של צדיק.

וסיפר הרה"ח ר' הערשל פריעדמאן ז"ל, שהרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, היה במשך אותו קיץ בעיר ספא, ובאותו ערש"ק פרשת עקב, קרא את הרה"ח ר' זלמן בינער ז"ל, ושאל אותו אם יודע על כך שיש לרבינו את, ונענה לו הרה"ח ר' זלמן שהיה לו אח אחד, ה"ה רביה"ק בעל עצי חיים ז"ע, ונפטר לחיי העולם הבא בשנת תרפ"ו, ומלבדו אין לרבינו שום אח, ענה לו הרה"ק ר' איציק'ל: "איר ווייסט נישט, ער האט יא א ברודער", וביקש הרה"ק ר' איציק'ל מר' הערשל ור' זלמן הנ"ל, ומהרה"ח ר' יחזקאל שטיבער ז"ל, שיועילו בטובם ויתישבו שלשתם יחד להטיב לו את החזיון אשר חזה באותו לילה, וביום ראשון פר' ראה, כשבאה הבשורה המרה על פטירת הרה"ק מבעלזא לפני הרה"ק רבי איציק'ל, סיפר להם רבי איציק'ל שראה בחזיונו בליל שישי העבר, שאחיו של רבינו הק' מסתלק מן העולם, ולכן ביקש מאיתם להטיב את חלומו בערש"ק, והפטיר רבי איציק'ל בערך בזה"ל: "יאך האב געוואסט אז זיי זענען געווען גוטע פריינד, אבער אז זיי זענען געווען ווי ברודער, דאס האב עך נישט געוואסט".

וסיפר הרה"ח ר' שלמה בראווער ז"ל, שכשנסע רבינו לארה"ק בשנת תשי"ט, עצר בדרכו לשבות שבת אחת בעיר לאנדאן, ובא גם הרה"ק רבי איציק'ל זצ"ל, לעשות את השבת בצל רבינו הק', והציע רבי איציק'ל לפני רבינו כמה וכמה עצות וסגולות המסוגלים לזש"ק, ובתוך הדברים אמר שלכשיהיה בארה"ק, וילך להשתטח על ציון מקום מנוחת קדשו של הרה"ק מבעלזא זצוק"ל, בוודאי יושע בפרי בטן.

וענה לו רבינו בזה"ל: "דער בעלזער רב ז"ל איז שוין היינט בעלמא דקשוט און ער ווייסט דעם אמת אז איך האב ח"ו נישט פוגע געווען בכבודו, און ער ווייסט היינט אויך אז דער אמת איז אז בחירות איז אסור בהחלט, און ער האט נישט קעגן מיר גארנישט, אויב וועל איך גיין צו זיין ציון ווער וועט מרוויח זיין דערפון, נאר די ציונים וואס וועלן זאגן אז איך האב צוריק געצויגן פון מיין שיטה און וועגן דעם בין איך געגאנגען אים מפיס זיין".

אם גנבים באו לך (עובדיה א')

והנה להשלמת המאמר אמרנו להביא את דבריו הק' של רבינו, שנאמרו תחת אחד השיחים במחנה קערענהאנקסאן בשנת תשכ"ב, אשר שח לכמה מקורבים אשר נכחו שם, ה"ה הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, והגה"צ משאפראן זצ"ל, והגה"צ ר' נתן יוסף מייזעלס זצ"ל, והגה"צ ר' חנוך שלום גליק זצ"ל, והגה"צ ר' יונה פילאף זצ"ל, והרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל, והרה"ח ר' לייבוש לעפקאוויטש ז"ל, ויבלחט"א הגה"צ אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, וסיפר להם את סדר פעולותיהם של עסקני האגודה, ואיך הצליחו להפיק את זממם בערמה ובמרמה, והשיגו את חתימת ידם של הרה"ק מבעלזא זצוק"ל והגה"ק מטשעבין זצ"ל למען הבחירות.

ואמר להם בלשו"ק: "איך ווייס נישט צי איך מעג עס פארציילן, אבער אזוי ווי מ'ווייסט שוין וועל איך דערציילן, ר' מיכאל בער (וויסמאנדל זצ"ל) האט מיר געזאגט אז מ'האט א קשיא וויפל חריפות מ'זאל האבן קען מען דאס נישט פארענטפערן, אבער אז מ'האט אביסל בקיאות קען מען עס פארענטפערן... איך האב געהאט א קלאץ קשיא, מיט מיין גאנצע חריפות האב איך דאס נישט געקענט פארענטפערן, אבער מיט אביסלעל בקיאות האב איך דאס פארענטפערט".

"איך האב געהאט א קשיא, איך בין געווען אין ירושלים יענעם זומער, דאנערשטאג נאכט בין איך אריבערגעגאנגען צום בעלזער רב, איך האב אים געפרעגט היתכן ער איז מתיר די בחירות בשעת ווען דאס בית דין און אלע גדולים האבן דאס גע'אסר'ט, דער בעלזער רב האט מיר נישט גענטפערט, ... (המשב"ק) האט זיך אנגעוופן אז דער טשעבינער רב האט מתיר געווען, האב איך מחליט געווען אריבער צו גיין צום טשעבינער רב, און איך האב געזאגט קלאר אז אויב ער וועט מיר מסביר זיין על פי הלכה אז ס'איז מותר וועל איך צוריק ציעהן און איך וועל דרש'ענען אין די גאס אז מ'זאל גיין צו די בחירות".

והמשיך רבינו לספר: "האב איך געוואלט אריבערגיין רעדן מיטן טשעבינער רב ס'איז שוין געווען פרייטאג, ס'איז געקומען א גרויסער עולם, האב איך געקלערט צו גיין זונטאג, פרייטאג אינדערפרי זעקס אזיגער זענען אריבער געקומען צוויי קינדער פון טשעבינער רב, דאס הייסט איידעמער, און זיי האבן געזאגט: "סאטמאר רב, דער שווער איז זייער

סומע געלט (כאן נענה ר' יוסף אשכנזי ז"ל, ונקב בסכום המדויק של חמשת אלפים פונט) א גאנצע הויז האט מען געקענט קויפן דערפאר, ער האט מווייך געווען די חתימה פונעם בעלזער רב און מ'האט דאס געוויזן פארן טשעבינער רב, און אפילו נאך דעם וואס דער טשעבינער רב האט גע'חתמ'עט איז דאס געלעגן ביים בעלזער רב אין שטוב דריי טאג ביז ווען ער האט אונטערגעשריבן."

וצעק רבינו בקול גדול: "דאס איז בעלזער רב'ס און טשעבינער רב'ס דעת תורה! ווער עס וויל זאגן אנדערש לאזט מען נישט, און ער איז נאך א כופר באלוקי ישראל!"

זוהי פרשת פעולותיהם השפלות של עסקני האגודה, וככה גנבו את דעתם של גדולי עולם, והוציאו מהם בערמה ובמרמה את חתימת ידם למען הבחירות, דבר שנשאר לפוקה ולמכשול לדורות, ובני יראים ושלמים סומכים עליהם, לקחת חלק וחבל בהעמדת שלטון כופר בהשם ובתורתו, דבר שאליבא דהלכתא אין לו שום צד היתר, ירא השם בעיניו ויגאלינו גאולת עולם בב"א.

האט געזאגט אז דער בעלזער רב האט אונטערגעשריבן ווייל דער טשעבינער רב האט אונטערגעשריבן, האבן זיי געזאגט, מיר קענען זיך נישט מפלפל זיין מיטן סאטמאר רב."

"הא, מקען זיך שוין נישט מפלפל זיין מיטן סאטמארער רב?! איך האב געזען אז דאס איז א גרויסע שקר, האב איך געהאט א קלארן קשיא, שני מימרות דסתרי אהדדי, ביים בעלזער רב זאגט מען אז מ'האט זיך סומך געווען אויפן טשעבינער רב, און ביים טשעבינער רב זאגט מען אז מ'האט זיך סומך געווען אויפן בעלזער רב, מיט מיין גאנצע חריפות האב איך דאס נישט געקאנט פארענטפערן, אבער אביסעלע בקיאות האט דאס פארענטפערט..."

כאן נהפכו פניו של רבינו לפני להבים הבורעות כלפידים, וכל גופו הק' הזדעזע, ואבריו דא לדא נקשן, עד שגם השולחן וטס הפירות שהיה מונח עליו זו ממקומו, והתבטא אז בקול חוצב:

"א מקורב אין בעלזא האט מיר געזאגט אז חדשים לאנג האט מען נישט געקענט באקומאן די חתימה, דער בעלזער רב האט נישט געוואלט, איז געגאנגען... ער האט באקומען א גרויסע

שוואך, ער דערהייבט נישט, אויב איינער הייסט עפענען א פענסטער און ער הייסט פארמאכן א פענסטער קען ער ח"ו האבן א הארץ אטאקע, אויב איינער וועט זאגען אז דא איז דער תחום שבת, און ער וועט זאגן אנדערש קען ער האבן א הארץ אטאקע", מילא טאר מען זיך מיט אים נישט מפלפל זיין."

ונענה הגה"צ משאפראן זצ"ל בדרך הלצה, שאם כן שהרה"ק מטשעבין היה חלוש כל כך, איך הצליח איטשע מאיר לחמוק אל ביתו, לקחת מאיתו את חתימת ידו למען הבחירות, והוא עצמו ענה על כך בנמה של לגלוג: "איטשע מאיר איז שוין מלומד בניסים", והפטיר על כך גם רבינו בלשו"ק: "יא יא, ער איז א מלומד בניסים".

וממשיך רבינו לספר: "איך האב געזען אז זיי זענען תלמידי חכמים, האב איך זיי געפרעגט אויף וואס בויט דער שווער זיין היתר אויף די בחירות? אדרבא, זייט מיר מסביר דעם היתר און איך וועל זיך צושטעלן מיט אייך אינאיינעם מתיר זיין, האבן זיי געזאגט אז דער שווער האט אונטערגעשריבן ווייל דער בעלזער רב האט אונטערגעשריבן, האב איך זיי געפרעגט, איך בין דאך נעכטען געווען ביים בעלזער רב און שלום

מקורות המאמר: המאזני חיל - להגה"ח ר' ליפא שווארץ זצ"ל, מבצר תורה ויראה - קורות דברי ימי ישיבתנו הק' תורה ויראה, דרך המלך - מסעותיו של רבינו הק' לארה"ק.

רוב החומר נלקח מספר ומשה היה רועה חלק ד' - תולדות מרן רבינו הק' בעל ברך משה זי"ע, ותשו"ח להמו"ל הרב יצחק מיטעלמאן הי"ו והרב שמואל שלמה טעלער הי"ו שברשותם האדיבה התאפשר לנו עריכת המאמר הלז.

מזלא טבא חמה ולבבית

מריחוק מקום וקירוב הלב, הגנו בזה להביע מיטב ברכותינו, לכבוד ידידנו ואהובינו, מסור בלונ"ח ומשליך עצמו מנגד לרומם חצרות בית אלוקינו, הוא הגבר הוקם עול בהנהלת כוללנו "כולל למצוינים ויואל משה ד'סאטמאר", וידיו רב לו להקים בנין המפואר דקהלתינו, פה מפיק מרגליות פנינים יקרים, נעים הליכות ורב תבונים, מופלג בדעת חכמים ונבונים.

הרבני החסיד המפואר, מוכתר בכל תואר.

מוה"ר שמואל זנוויר פויגל שרייט"א

מנכ"ל כולל למצוינים ויואל משה ד'סאטמאר

לרגל שמחת נישואי בתו הכלה המושלמת והצנועה למזל טוב

ואנו תפילה שהזיווג יעלה יפה ויפה יחדיו קשר של קיימא ובנין עדי עד, ותתברכו ממעון הברכות, תורה וגדולה יתאחדו במקום אחת, הרחבת הדעת ורב נחת, כגפן פורחת, עדי נזכה לבנין ציון וירושלים בב"א.

כ"ד ידידיך הנאמנים שלא יכלו להשתנות אשית בשמחתך מחמת ריחוק המקום. אמנם לבבם שמחים הם אתך מועד אהבה רבה ועזה

העוסקים בעבודת הקודש בארה"ב לערוך המגביות לטובת החזקת הכולל ומכירים מקרוב את פעולותיו החובקות זרועות עולם

גדול העונה יותר מן המברכים, ידיך עוז

מרדכי משולם זושא שניטצלער

פה ניו יארק, ארה"ב

כָּסֶה תַּת כֶּפֶר הֵם מַפְקָדִים... אֵף אֵם
לִנְגָה בְּאֵף מַפְקָדִים... וּבְכָל רִגְעֵי בִקֵּר
נִבְחָנִים וְנִפְקָדִים... אֱלֹהֵי הַמַּפְקָדִים
וְהַמְתַּפְקָדִים שְׁמֹר פְּקָדִים וְנִפְקָדִים.

(יצירות לפרשת סקלים)

כָּסֶה תַּת כֶּפֶר הֵם מַפְקָדִים

בהשתתפות ב"החזקת מלמד לחודש" ע"ס \$1200

אֵף אֵם לִנְגָה בְּאֵף מַפְקָדִים

יתפללו כחה משך חודש שתנצל מכל מרעין בישין

**וּבְכָל רִגְעֵי בִקֵּר נִבְחָנִים
וְנִפְקָדִים**

ומידי בוקר בהתחלת היום

**אֱלֹהֵי הַמַּפְקָדִים וְהַמְתַּפְקָדִים
שְׁמֹר פְּקָדִים וְנִפְקָדִים**

תזכה בזכות תפילתם להוושע בכל מילי דמיטב

**משרתיו שואלים
זה לזה**

**מרן רביה"ק בעל דברי יואל
עם הגה"ק מבריסק זצוק"ל**

עדות נאמנה מפי הרבנים הגה"צ שליט"א

הגאון האדיר מרן הראב"ד דפעי"ה שליט"א

הגאון האדיר רבי אליקים שלעזינגער שליט"א ראש ישיבה הרב הראשי לאגודת אשכנז

הגאון האדיר רבי מאיר סאלאווייצ'יק שליט"א ראש ישיבת בריסק

פארשטייט מיר,
לאזט מען אים
נישט אריין?")

רבי מחייב את כלם

בשנת
תש"ו שנת
מגוריו של
רבינו
בעיה"ק
ירושלים,
ראה רבינו
בעיניו
הבדולחים
את המצב

הרוחני הנורא, שנשמות ילדי ובחורי
ישראל התגוללו בראש כל חוצות
הפקר בגשמיות וברוחניות, אז קם
רבינו על אף מצבו הדחוק, אמר
לעצמו ש"לא עת לחשות", ואי אתה
בן חורין להפטר ממנה, ובהיותו אב
רחום ונאמן לכלל ישראל ומיצר
בצרתו, הקים מוסדות לילדי ישראל
שניצלו מדינה של גיהנום במלחמת
העולם השנייה.

באותה שעה הכריז רבינו על
אסיפה נחוצה שתתקיים בבית מדרשו
אשר שם ידונו בנידון ילדי ישראל
אלו, והצטרפו לקריאתו של רבינו
הגה"ק מוהרי"צ דושינסקיא זצ"ל
גאב"ד ירושלים והגאון מבריסק
זצ"ל.

בעיית הפליטים — קיימת
התעוררות בקרב הצבור לפתור בעיית
פליטי הגולה, הצולים לארץ"ק ואין מי
שיסדרם, ומצבם כאן קשה מאד.

ע"י עסקנים מיוחדים שהתמסרו
לכן, נקראה אספה בשם כ"ק מרן שליט"א
והגאון הרב מבריסק שליט"א, אדמו"ר
מסמ"ר שליט"א, בביהכ"ס סאטמאר, נוכח
קהל גדול, אדמו"ר מסאטמאר שליט"א
נשא מדברותיו, הקהל התעורר מאד,
והתעלות החלו.

"קול ישראל" מודיע על האסיפה
בבית מדרשו של רבינו לטובת הפליטים

ושם השמיע רבינו את דברותיו
הקדושים בקול חוצב להבות אש,
והבעיר לבבות בני ישראל הנדיבים
אשר בעם, על גודל הנחיצות לבוא
לעזרת פליטי הגולה.

וסיפר הגאון האדיר רבי משה
שטערנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים,
שכשיצא לו להגאון מבריסק לדבר
עם כמה מקורבים אודות פעולות
ההצלה של רבינו למען הצלת נפשות
אומללות אלו, התבטא ואמר: "דער
איד וועט אונז אלע מחייב זיין אויף
יענער וועלט, ווייל ער האט אונז
געוויזן אז ווען מען לייגט זיך אריין
אין א זאך אויפצוטאן, קען מען
אויפטאן, ומה נענה ליום הדין אויף

דעם וואס מיר טוען נישט".

מסייע"ן אות

וסיפר הגאון האדיר רבי מאיר
סאלאווייצ'יק שליט"א ראש ישיבת
בריסק ירושלים, שאביו הגאון
מבריסק העריך מאוד את פעולותיו
של רבינו שהציל הרבה נפשות
מישראל מדרת שחת ר"ל, וגם
השתתף בה בגופו ובממונו למעלה
מכפי יכלתו והשתתף מידי חודש
בחדשו בעשרה פונט שהיה סכום
הגון באותה תקופה.

ועוד מספר הגאון ר' מאיר
שליט"א, שגם כשעזב רבינו את
ארה"ק לטובת הישיבה, והעתיק את
מושביו לארה"ב, והרה"צ רבי זלמן
בריוול זצ"ל נשא את עול הישיבה על
צוואריו, ובא אל הגאון מבריסק
בבקשה שיסייע לו בטורח עול משאו
הכבד, אמר לו הגאון מבריסק זצ"ל:
"ווען דו וועסט דארפן האבן געלט
אויפן מאמענט, צו ראטעווען נאך
פליטים זאלסטו קומען צו מיר". וכך
הוה, שבאחד הימים באה ספינה
מליאה פליטים, ונתן לו הגאון
מבריסק סכום גדול למען הצלת
פליטי הגולה.

ומוסיף הגאון ר' מאיר שליט"א
שאביו הגאון מבריסק התבטא
למקורביו, שהוא יודע בידיעה ברורה
ששלוש מאות משפחות כשרות
בישראל, נזקקים לזכותו של רבינו
שהסתובב בכפרים ובעיירות נידחות
והציל אותם מדרת שחת.

חטוף ואכול

מענין לענין באותו ענין, סיפר
הרה"ג ר' מנחם צבי בערלין שליט"א
מעיה"ק ירושלים, שהוא היה עד
ראיה ושמיעה כשאחד מהמשמשים
בקודש של רבינו נכנס אל הגאון
מבריסק, ושאל את הגאון מבריסק אם
יש בפיו דבר מה למסור לרבינו.

נענה הגאון מבריסק במשל
מהגה"ק בעל חפץ חיים זי"ע, שפעם
עמדה אשה באמצע השוק ומכרה
תפוחים, עד שבה אחד והפך את כל
קערת התפוחים והתפזרו על הארץ,
והתחילו כל הנוכחים לתפוס
מהתפוחים, והתחילה האשה לבכות
ולצעוק, עד שעבר על ידה חכם אחד,
ואמר לה, לא עת עתה לצעוק
ולבכות, אלא תתפסי גם את
מהתפוחים ותציל את רכושך כמה
שתוכלי, שלא תישארי בלי כלום.

ובכן אמר הגאון מבריסק: "געב
איבער פאר דיין רבין איצט איז דער
מצב אין ארץ ישראל אז אלע כאפן.

זיי כאפן און עס ליגט אויף אונז אויך
א הייליגער חוב זיך צו משתדל זיין
צו כאפן ווי מער. זאג פאר דיין רבין
ער זאל שיקן אסאך געלט וויפל ס'איז
נאר מעגליך צו ראטעווען נאך און
נאך קינדער פון חינוך לכפירה
ומינות".

"אין בין א שומר שבת"

בדרך אגב סיפר הגאון ר' מאיר
שליט"א, שיהודי בשם ר' יואל
קלוגמאן שמוצאו מארץ אשכנז,
שעשה ופעל רבות למען בית בריסק,
והיה לו שותף שפעל איתו יחד, ואמר
לו הבה ניכנס יחד אל בית הרבי
מסאטמאר אשר גם הוא ידוע כבעל
צדקה נשגב, ולכשנכנסו אל הקו"פ
אמר להם רבינו: 'ס'טוט מיר הנאה אז
איר קומט מיר בעטן געלט, הייסט עס
איר האלט איך בין א שומר שבת".

בקנאו את קנאתי

פרק מיוחד משיחתו של הגאון
ר' מאיר שליט"א, מוקדשת לענין
המלחמה לה' בעמלק נגד רשעי
הציונים האומרים ערו ערו, ומספר
שבשנת תש"ו כשדר רבינו בעיה"ק,
ביקש רבינו מעם אחיו הגאון האדיר
ר' יוסף דב זצ"ל שיבוא לבקר אותו,
ורבינו עכב אותו למשך זמן ארוך,
ולכשחזר משם אל בית אביו שאל
אותו אביו: "וואס האסטו
פארברענגט אזוי לאנג דארטן?".

נענה הגאון ר' יוסף דב זצ"ל,
שרבינו ניסה לדבר על ליבו שהיות
שהמדינה הציונית נהפכת למציאות,
וכפי הנראה הוא שלא יוכלו לעשות
נגדה שום דבר, ורוב החרדים הם
מרוצים מהקמת המדינה, ובכן אמר
לו רבינו, שאולי עדיף יותר להתאחד
איתם, שכן נוכל להילחם מבפנים,
אמנם הוא טען נגדו שצריך להמשיך
את המלחמה בעזר, בדרך התורה
המסורה, מבלי שום חשבונות
אישיים.

וממשיך הגאון ר' מאיר שליט"א
לספר, שאחיו הגאון ר' יוסף דב זצ"ל,
הוסיף ואמר לאביו, שהוא מתפלל
מאוד על רבינו שחזר בו מדעותיו, אז
נענה אביו הגאון מבריסק ואמר
בחייו: "וואס מיינסטו, דו האסט
איהם פארהערט?! ער האט דיר
געוואלט פארהערן... ער האט
געוואלט זעהן ווי ווייט דיין שיטה
גייט און ווי ווייט דו פארשטייט אין
דעם ענין".

ולשאלתינו את הגאון ר' מאיר
שליט"א, אם דיבר אביו הגאון
מבריסק אודות רבינו ומלחמתו נגד

בעמדינו לקראת יומא ההילולא
קדישא של מרן רביה"ק זי"ע, אשר
גדולי ישראל ראו אותו כמצילן
ומושיען של ישראל, והעריכו מאד
את כוחותיו הקדושים להציל את
הדור האחרון מכליה רוחנית, ואשר
אחד המיוחד שבהם היה ענק הרוח
שהעמיד את החמה בעונתה, ה"ה
הגאון הקדוש רבי יצחק זאב הלוי
סאלאווייצ'יק זצוק"ל אב"ד בריסק,
שהשתקע בארה"ק לאחר המלחמה
ולחם את מלחמתה של תורה בכל
הענינים העומדים על הפרק, וגדול
וקדוש זה ראה ברבינו מנהיג ישראל
אמיתי, ופעם אחת דיבר עם כמה
ממקורביו תלמידיו בנוגע למנהיגי
ישראל אמר שבכדי להיות מנהיג
ישראל צריך מסורת וקבלת אבות,
והתבטא על רבינו ואמר: "דער
סאטמארער רב האט א שטארקער
קבלת אבות פון פריערדיגע דורות".
ע"כ אמרנו לתאר את קשר
הידידות עם מרן רביה"ק זי"ע, אשר
לקטנו מכמה וכמה מקומות,
ובמיוחד מפי הרבנים הגאונים
שליט"א, אשר זכו לקירבה יתירה
אצל שני אריות אלו זי"ע.

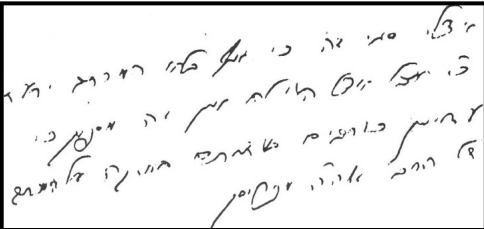
בקודש פנימה

סיפר הגאון רבי אליקים
שלעזינגער שליט"א שתמיד כשנכנס
אל הקו"פ התעניין רבינו על דעת
תורתם של רבותיו החזון איש זצ"ל,
והגאון מבריסק זצ"ל, בעניני השקפה
ובענינים העומדים על הפרק, ואם כי
לפעמים לא שאל על דעתו של החזון
איש אמנם על דעתו של הגאון
מבריסק התעניין תמיד.

(בדרך אגב: במוצ"ק פר' פנחס תשכ"ז
לאחר שהאריך רבינו בדברותיו הקדושים בעת
רשוא דרעוין בלב קרוע ומותח על נגע
הציונות המתפשטת אחרי מלחמת ששת ימי
האפילה, והיה רבינו חלוש מאוד, ולכשרצה
הגאון שליט"א להיכנס אל הקו"פ לא הורשה
ע"י הרבנית ע"ה, אמנם לכשהבחין בו רבינו
נענה ואמר: "ס'קומט שוין איינער וואס

ובספר 'הרב מבריסק' מסופר שכהנייתה על הפרק דבר מניו של רבינו לכהן פאר כגאב"ד ירושלים, התאונן על כך תלמיד חכם אחד לפני הגאון מבריסק, וטען איך יתכן להכתיר למרא דארעא דישראל את מי שמאחר את זמן תפילתו, ועוד כהנה, ונענה הגאון מבריסק ואמר "דער גרעסטער פראבלעם וואס כלל ישראל האט אין היינטיגע צייטן, איז דער ענין פון ציונות. רוב אנשי ומנהיגי הדור זענען שוין נתפס געווארן צו ציונות, דער איינציגסטער מנהיג אין גאנצן דור וואס איז לוחם קעגן ציונות מיטן אמת און מיט מסירות נפש איז נאר דער סאטמארער רב, דעריבער דארף מען פארקוקן אויף אלע קשיות, אפילו אייערע קשיות זענען לדעתכם אמת'ע קשיות, ווייל דער אומגליק פון ציונות איז פאר אלעס, און אלע זייטיגע טענות מוזן נדחה ווערן צוליב דעם".

אמנם שאלנו את פי הגאון ר'

כתביו"ק בנוגע לדעתו של הגאון מבריסק

אודות פגישתם האחרונה של רבינו הק' עם הגאון מבריסק בהיותו מוטל על ערש דוי, שאף שלא היה נוכח בעצמו באותו מעמד, אמנם לכשבא אל בית אביו לאחר ביקורו של רבינו אמר לו בשביעות רצון כזה"ל: "איך האב שוין א ברכה פון א גוטן אידן אויך".

וסיפר ר' מאיר שליט"א ששמע ממקורביו רבינו שכששב רבינו מאותו ביקור ובראותו את מצבו החמור של הגאון מבריסק סגר רבינו את עצמו למשך כמה שעות בתפילות ותחנונים למען בריאותו השלימה.

רבים צריכים לו

וסיפר הגה"ח ר' ליפא שווארץ ז"ל, מנהל מוסדותינו פעיה"ק, שבאותה שעה אמר רבינו פרקי תהלים בבכי רב בהתעוררות עצומה ובהשתפכות הנפש, ועל שאלתה של הרבנית ע"ה מה היום מיומים, ענה לה רבינו ואמר: "איך האב זיך איצט צוריקגעקערט פון דעם בריסקער רב און איך האב געזעהן אויפן טיש די מעדעציענען וואס ער נעמט, האב איך פארשטאנען אז ער איז א חולה מסוכן און איז זקוק לרחמי שמים מרובים, און וועגן דעם בעט איך פאר אים, ווייל ער איז א גדול וואס רבים צריכים לו".

ומוסיף בספרו "המאזמר חיל", שרבינו בדרשת כל נדרי לביל יוה"ק דשנת תש"כ, הרעיש מאוד בבכיות נוראות במשך זמן ארוך, על שצדיקי הדור מתמעטים, והם הלכו למוחות ועזבו אותנו לאנחות.

ובמוצאי יוה"ק כשבאה הבשורה המרה על סילוקו של הגאון מבריסק זצ"ל, שנשתלק בערב יום הקדוש סמוך לכניסת היום, הבינו הקהל למפרע למה הרעיש רבינו כל כך על ענין זה.

מבלי לומר לו שגדלו באר"י, אמנם נענה ר' אברהם שאינו מעיז לעשות כדבר הזה לרמות את הגאון מבריסק, והחליטו לשאול את חוות דעתו של רביה"ק, שהיה אז באר"י.

וכשמע רבינו את דבר השאלה הזאת נענה ואמר: "ניין! דעם בריסקער רב פאפט מען נישט..." ולשאלתם כדת מה לעשות לצורך פיקוח נפשו של הגאון מבריסק, יעץ להם רבינו ללכת לאחד מהכפרים שבאר"י, ולבקש מיהודי כשר אשר הפקיר את שדהו כדת וכדין, ומשם יביאו לו לאכול וכן עשו וזמה אכל במשך השנה ההיא.

"איך האב שוין א ברכה פון א גוטן אידן אויך"

ומספר הגאון ר' מאיר שליט"א

"דעם בריסקער רב פאפט מען נישט"

ומספר הגאון ר' מאיר שליט"א, על דרכו בקודש של אביו הגאון מבריסק, שלא השתמש בשום פרי וירק אשר גדל באר"י, ואפילו מאילו שהיו בהשגחת ועד הכשרות דעתנינו, והטביעו את חותמם עליהם שנקיים המה מחשש איסור שמיטה, והשתמש רק באלו שגדלו בחו"ל.

אמנם בשנת תשי"ט שהיתה שנת השמיטה, חלה הגאון מבריסק ולצורך בריאותו הוצרך לאכול באנאנס, ולא היו יכולים להביאם מחו"ל, ואשר על כן היו בניו ומקורביו של הגאון מבריסק במבוכה גדולה ולא ידעו כדת מה לעשות.

והציע ת"ח אחד להרה"ג ר' אברהם ראטה זצ"ל, שהיה יו"ר ועד הכשרות דעתנינו, והיה מקורב אל הגאון מבריסק, שיש להורות להתיר לצורך בריאות של הגאון מבריסק, בהיותו חולה מסוכן עד כדי פיקוח נפש, להביא לפניו במרמה באנאנס

מאיר שליט"א על אמיתות עובדה זו, אמר לנו שדבר איחור זמן תפילתו של רבינו לא היתה כלל בראש מעייניו של אביו הגאון מבריסק, שכבר ידע מאז ומתמיד את דרכם של הרבה אדמו"רים מארצות פולין ורוסלאנד, ולא התאונן עליהם כלל.

"אף בלא המכתב ידעתי כל זה..."

בדבר השערוריה שנתהווה עם פטירתו של הגאון מבריסק זצ"ל, שעסקני אגודת ישראל זייפו את חתימת הגאון מבריסק והפיצו את מכתבו אשר כתב למען הבחירות בעיר בריסק דליטא בשנת תרפ"ה, והחליפו את התאריך לתמוז תשי"ט, ובכך רצו לשטוף את דעת הקהל, שבסוף שינה את דעתו וצויה להשתתף בבחירות ולפעול למען האגודה, אמנם תיכף ומיד נתפרסם שדבר זה בשקר יסודו והגה"צ ר' עמרם בלוי זצ"ל, שהיה מקורב להגאון מבריסק פרסם את מכתבו כדלהלן:

"הנני בזה להודיע

בשער בת רבים על דבר המכתב מאת הגאון הקדוש רשכבה"ג מרן יצחק זאב הלוי סאלאווייציק זצוק"ל זיע"א בענין ההשתתפות בבחירות שפורסם היום בעתוני האגודה, דברתי עם בניו הגאונים שליט"א ואמרו לי כי מכתב זה פורסם על ידי אביהם זצוק"ל בקשר לבחירת הקהלה היהודית בבריסק בשנת תרפ"ח. ולאו"צ בעה"ח יום כ"ח תשרי תש"כ לפ"ק עמרם ברשי" בלויא

וכשסיפרו על כך לרבינו בתחילת החורף דשנת תש"כ, היה לו מיוחש בגרונו, ולא היה יכול לדבר, והיה מביע את כל דבריו רק בכתב, וכתב אז בכתב יד קדוש:

"אצלי סגי זה כי אף בלא המכתב ידעתי כל זה, אבל אצל העולם אין זה מספיק כי עדיין כותבים בעיתותם בחזקה על המכתב של הרב זלה"ה מבריסק".

Cong. Yetev Lev D'Satmar & INSTITUTION

קהל יטב לב ד'סאטמאר ומוסדותיה

בית המדרש "בית ששה" • קרן הבנין • תלמוד תורה "יטב לב" • ישיבה קטנה "יטב לב" • סולל למעשים "יואל משה" • כולל רבנים • כולל ערב "בית ששה" • שיתוף "קרית יואל" • התאחדות אברכים "יואל משה" • חבורת "יסודי התורה" • מפעל דפוס ודפוס "יואל משה" • ארגון "שבת השמחה" • גמ"ח "זכרון אלעזר"

20 YONA ST., JERUSALEM • P.O.B. 87888 • ת.ד. 87888 • ירחיק ירושלים תשס"א

בריך מתיידיך לשלם

באותות כבוד ויקר מוקדמים אנו בברכה מזרובת, את פני האי גברא רבא, גבר חכם במולא, המפורסם לשם ולתהלה, בתוככי עם סגולה, אוצר כל כלי חמדנות, מלא מדע וחכמות, סיני ועוקר ערים, מחדש חדשים לבקרים, פה מפיק מרגליות ופנינים יקרים, חן הוצק בשפתותיו, בשיעוריו ובדרשותיו, נצר מטע מגוון קדושים, אראלים ותרשישים.

הגה"צ ר' שמעון זאב מייזליש שליט"א

רב דביהמ"ד "תפלה למשה" קרית יואל - חדרב"ב כ"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל הופעתו פאר בשערי עיה"ק ת"ו

יושא מדברותיו הנעימים
בעת סעודת ההילולא קדישא של מורן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע
בבית מדרשו

יהא בואו לברכה

ובכן נישא ברכותינו בכפליים, וברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים, ויהא ה' אלוני עמנו להצליח בכל דרכיו אשר פונה, בכל עת ועונה, עדי נזכה לישועתך של ישראל, בביאת הגואל, ומלכינו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים מתוך כבוד והערצה

הנהלת הקהילה - הנהלת המוסדות

השיב את הגזילה

סיפר כ"ק אדמו"ר מבורשטין שליט"א: בשנים הראשונות אחרי מלחמת העולם השנייה כשבאו לאמריקה היה אז אז אברך אחד שנגנב ממנו כיס עם שלוש מאות דולרים שהיה בימים ההם סכום הגון, והאברך ההוא בהיותו רק כמה חדשים ספורים אחרי חתונתו היה בוש לספר לקרוביו את מעשה הגניבה, והלך להזכיר עצמו אצל מרן זי"ע שימצא את כספו, וביקר אותו רבינו והבטיח לו שבקרב ימצא את הכסף הנגנב.

ביום מן הימים הלך האברך לבית גיסו ופתאום דפק על הדלת גוי אחד ושאל אם נאבד כאן סכום כסף של שלוש מאות דולר, ובעל הבית לא ידע מכל מעשה הגניבה, ענה להגוי שלא אבד כלום, אך גיסו שבא אליו לביתו אז שמע מה שהגוי אומר, הלך תיכף אחר הגוי ואמר לו שנאבד ממנו סכום כסף, אמר לו הגוי שהוא גנב את הכסף, אך פתאום בא אליו יהודי זקן בחלום וציווה לו שילך תיכף לבית פלוני (בית גיסו של האברך) ושם יחזיר את הכסף, בתחילה צחק מזה אך לבסוף החליט לנסות שילך לשאול אם נאבד פה הכסף, ולפלא שכאן מצא את האברך שנגנב ממנו הכסף.

אחרי כמה שנים חיתן חותנו של האברך הנ"ל את בתו ואחרי החופה נעלם כל התכשיטים של הכלה שעלה להון תועפות, חותן האברך אבי הכלה שידע מהמעשה שמרן זי"ע הבטיח לחתנו שמצא את הגניבה, ואכן נתקיימה דבריו הק' במילואן הלך תיכף אחרי החופה להזכיר את הגניבה אצל מרן זי"ע, כשנכנס לרבינו זי"ע וסיפר לו המעשה, ענה לו מרן זי"ע בדרך צחות, אז מה אתה רוצה ממנו וכי אני גנבתי את זה, ענה אבי הכלה שרבינו יכול להבטיח לו כי כן היה מעשה אצל חתנו, ענה לו מרן זי"ע אין דבר דומה כי אז היה הגנב גוי, משא"כ עכשיו הוא יהודי, אח"כ בירכו רבינו שימצא את הגניבה.

ויהי ממחרת החתונה לפנות בוקר התקשר אחד בביתו של המחזותן אבי הכלה ואמר לו שהוא שלח את אשתו לקחת את כל התכשיטים בהיות שלפני מלחמת העולם היה לו דין תורה עם אבי הכלה בעיר פעסט והוא הפסיד את הדין תורה, ובהיותו יודע לעצמו שהוא צודק ע"כ החליט לקחת את התכשיטים כתמורה, נגד ההפסד שהפסיד את הדין תורה.

אמר לו המחזותן שהוא רוצה לילך לכ"ק הגה"צ מצעהלים צוק"ל וכשאשר יצוה כן יעשה, כמובן שהגה"צ מצעהלים צוה לו להחזיר את הגניבה מכיון שהיה דין תורה על הכסף, אחרי זה שאל את האיש הגנב, למה החליט לבסוף להחזיר את הגניבה, אמר שמכיון שהיה יודע שהוא נמנה על חסידי סאטמאר ומכיון שידע שילך אל הרב מסאטמאר לא רצה להסתבך אתו וע"כ החליט להחזיר את הגניבה, ויהי לפלא.

גזר אומר ויקם

מעשה פלא מובא בספר תפארת ישראל לנכד הרה"ח ר' ישראל בעקמייסטער ע"ה מארה"ק, וגופא דעובדא הכי הוי תיכף אחרי מלחמת העולם נכנס אל רבינו יהודי אחד להזכיר את עצמו בפני אצל רבינו ושאל גם חור"ד קדשו בענין מסובך וקשה אשר היה נוגע אליו באותו עת, אך רבינו כדרכו בקודש בענותנותו הקדושה ענה לו מה אוכל לענות לך ומי אנכי שאוכל חוות דעה ליהודים בענינים.

אבל היהודי לא הסכים עם רבינו ואז עזב בנפשו ואמר לרבינו יהודי אשר יש לו דעה אפילו בשמי מעל הרי הוא בוודאי בכח לחוות דעה בעולם הזה, ענה לו רבינו אם תוכיח לי בהוכחה שיש לי דעה בשמי מעל אענה לך גם בענין הלז ששאלת אותי.

אז התחיל היהודי לספר לרבינו עובדא אשר בדידה הוי וכה סיפר, היה זה בתקופה האחרונה של מלחמת העולם אשר הנאצים הארורים כבר ראו סופם, וכידוע עשו אז הנאצים מה שביכלתם להרוג כמה יותר יהודים מה שביכלתם, ומצד השני גם הגבירו את הרעב אצל הבאראקן ולא נתנו יותר לאכול כמעט ליהודים.

באותן הימים נתוודע לי בדרך לא דרך על מקום מסוים בה יש תפוחי אדמה אז החלטתי אני וחברי שבאישון לילה נלך שם ביחד לקחת כמה תפוחי אדמה להחיות את נפשנו היבשה, וכן עשינו ולשמחתנו הגדולה מצאנו את המקום ולקחנו כמה תפ"א לנו ולחברינו ויצאנו חזרה להבאראק שלנו, אך תיכף שיצאנו מהמקום ההוא תפסו אותנו הנאצים ואת חברי הרגו תיכף, אבל אותי הותירו בחיים כי אמרו לי שאודות קשרים טובים שיש לי עם איזה מהנאצים נותנים לי עוד יום אחד לחיות ומחר יהרגו אותי, וכמו"כ אמרו לי שאוכל לבקש מהם בקשה אחת לפני מותי ח"ו.

אמרתי להם אז שהיות מהבאראק שלידינו נמצאת אמי הזקנה על כן רצוני עז

לראותה עוד לפני מותי, ובקשתי שיוליכו אותי אליה להפריד ממנה, בתחילה לא הסכימו ע"ז אבל בסוף גם הסכימו לבקשתי זאת, והוליכו אותי לשם, בהכנסי לאמי אמרתי לה תיכף ומיד שהיות שהולך אני עכשיו בדרך כל האדם ע"כ רצוני להפריד ממנה, אמי בשמעה דבר זה התעלפה מיד, והנאצים כשראו זאת רצו להוליך אותי משם ולא לחכות שתקום מהתעלפותה, אבל התחלתי להתחנן לפניהם שיניחו אותי עוד כמה מינוטין עד שאמי תקום, ולפלא הסכימו אז, כשעבר רבע שעה קמה אמי מהתעלפותה ואמרה לי בני אל תפחד אתה תשאר בחיים, עוד לא הספקתי לשאלה מהיכן יודעת זאת והנאצים כבר לקחו אותי משם בכח.

מאת ה' היתה זאת ובדיקו באותם רגעים התחילו העראפלאנען של אמעריקא וענגלאנד להפציץ את הבאראקן שלנו וכמובן ברחו תיכף הנאצים לנפשם ואותי עזבו, וברחתי משם למקום מחבוא מסוים, ולא ארכו כמה שעות וחייילי אמעריקא וענגלאנד נכנסו לשחררנו, כמובן תיכף ומיד הלכתי לאמי הזקנה ושאלתי אותה מהיכן ידעה שאשאר בחיים.

התחילה אמי לספר כה, כשהתעלפתי חלמתי שעליתי לשמי מעל וראיתי אז קבוצה של יהודים אשר ראו עליהם שהם בני עליה, אבל אני הכרתי רק אחד והוא הרבי מסאטמאר שליט"א (זי"ע) אזרתי עוז בנפשי והתחלתי לבכות להרבי מסאטמאר ואמרתי לו רבי העלף מיר מען גייט הרגענען מיין זון, ענה לי הרבי דער אויבערשטער וועט העלפן ער וועט בלייבן לעבן, ותיכף ומיד קמתי, אז הבנתי שבוודאי הלוא דבר הוא ותשאר בחיים.

הפטיר היהודי הלז לרבינו הרי הוכחה ברורה שיש לרבינו דעה בשמי מעל ודבריו עושים רושם למעלה ולמטה הרי מוכרח רבינו לענות לי על שאלתי, ולפלא הסכים רבינו עמו וענה לו מה לעשות בענין הנ"ל, ויהי לפלא.

לשכנו הקרוב אליי

בספר תהלים נועם אלימלך כותב בזה"ל: נתבקשתי ממרן הגאב"ד בעל מנחת יצחק (שליט"א) צוק"ל לפרסם בשמו העובדא דלהלן, "כשנתיים לאחר הסתלקות כ"ק הגה"ק האדמו"ר מהר"י ט"ב מסאטמאר בעל ויואל משה צוק"ל, נפל למשכב תלמידיו הנאמן והמובהק שהיה קשור אליו בל"ז, הרה"ח הישיש ר' משה שו"ב שווארץ ז"ל (אחיו של הגה"ח ר' חנני' יו"ט ליפא שווארץ ז"ל מנהל מוסדותינו פעה"ק) עקב מחלה קשה ל"ע, ויומיים שכב ל"ע כאבן דומם נטול הכרה, כל טיפולי הרופאים עלו בתוהו, והנה להפתעת כולם כעבור יומיים התעורר וקם לתחיה בבראות השלימות.

באחד הימים סיפר מעשה פלא כי בהיותו נטול הכרה, ראה בחלומו כי הנה כבר עומד בפני הבי"ד של מעלה, לפתע ראה היכלו של רבו הקדוש מסאטמאר צוק"ל, הוא נכנס לשם וכשראהו רבו, שאלו משה מה אתה עושה כאן ענה לו, אנא יתפלל הרבי וימליץ טוב בעבורי לפני בי"ד של מעלה שארפא כי מצבי קשה ביותר, רבו וצ"ל ענהו כי אינו יכול לעזור לו, אלא יפנה להיכל הסמוך, שם נמצא הרה"ק בעל "נועם אלימלך" זי"ע ועכ"י ותאמר לו שאני שלחתיך ובידו להושיעך, ואכן מיד נכנס להיכל הסמוך, ושם מצא זקן אחד יושב בישיבה הוא רביה"ק ר' אלימלך מליצענסק זי"ע, ושטח בפניו בקשתו ובכה לפניו, שאל אותו הרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע, האם הוא לומד בספרו, וענה שלומד בה פעמים רבות, והמשיך הרבי רבי אלימלך ואמר לו כי רפואתו קרובה לבוא ובתנאי שאחרי שובך לאיתנך תקבל ע"ע לומר בכל יום אחר תפילת שחרית ששה מזמורי תהלים אלו, ו, כ, כא, לה, קיט, קמה, אכן נתעורר מחלומו ומצבו החל להשתפר, ובתוך ימים אחדים החלים וחזר לאיתנו וחי עוד כשבע שנים זי"ע אמן.

יורד על הזקן

בחור אחד מאוסטרליא בא לארה"ב ללמוד בנייטרא אצל הגה"צ ר' מיכאל דוב ווייסמאנדל, והוא בא מבית שהיו מהמתחדשים, ואביו הזהירו באזהרה מרובה שלא יעזי לגדל זקן בהיותו בארה"ב, והבחור בהיותו בנייטרא מאוד התחשק לו לגדל זקן וכן עשה. לפני נסיעתו הביתה לא ידע לשית עצה בנפשו מה לעשות מפני חמת אביו, והלך לשאול בעצת ראש הישיבה הגה"צ ר' מיכאל דוב צ"ל, ואמר לו שילך אצל חכם אל מרן רביה"ק בעל דברי זי"ע לשאול עצתו. הלה עשה כעצתו ובא אל מרן רביה"ק זי"ע, ואמר לו מרן זי"ע שלא יפחד כלום, ויסע הביתה בוקנו מגודל, ולפני הנסיעה ממש דיבר עם אביו בטלעלפאן ואביו הזהירו עוד הפעם, שלא יבוא בשו"א הביתה עם זקן מגודל, הבחור נבהל מאוד, והלך שנית אל רבו הגה"צ רמ"ד צ"ל לשאול בעצתו, ושלחו שנית לרביה"ק זי"ע, מרן זי"ע אמר לו, עלי ועל צוארי שאביך לא יעשה לך כלום, הבחור נסע הביתה ואביו המתין בהעריפאראט, ולתדהמתו של הבחור כאשר ראהו אביו בחתימת זקן לא

אמר לו ולא כלום, וככה עברו כמה ימים ועדיין אביו לא מתייחס לענין זה כלל, הבחור לא יכל להתאפק, ושאל לאביו למה זה הוא לא מתייחס כלום על ענין הזקן, השיב לו אביו, מה אעשה שהרבי מסאטמאר בא אלי בחלום הלילה והזהיר אותי שלא אהין להעיר לבני על דבר הזקן...

הורית לו לומר

כידוע שהיהודים שגרו במדינות הקאמאניסטן בשנים שאחרי המלחמה, הי' קשה מאוד לצאת משם, ורק אחרי מאמצים מרובים היו יכולים להכניס הדאקומנטן הצריכים כדי להכנס לארה"ב, וגם זה הי' צריך להשמר בסוד גדול מחשש עינא בישא מפחד שלטונות הקאמאניסטן. כי אם נתוודעו על אחד שהגיש בקשה לצאת, ענשוהו בעונשים ועינויים קשים כדרכם.

הי' מאן דהו מתלמידי רבינו שגר באותן שנים בארצות ההם, והגיש בקשה לצאת לארה"ב ולגדול אכזבתו ותפסוהו והושיבוהו במאסר, ועינו אותו בעינויים קשים ומרים והכוהו מכות אכזריות על העזתו לעשות כזאת.

פאם שאלוהו השומרים אם הוא עוד רוצה לצאת לארה"ב, והוא חשב כי אם הוא יענה בשלילה יחתם גורלו לעד, ע"כ ענה להם שבדעתו עוד לצאת, בתגובה לתשובתו התחילו להכותו מכות אכזריות זמן רב בלי הפסקה. אחרי שהכוהו נפל ליאוש והתחיל לחשוב שאם ישאלוהו עוד הפעם ישיב להם שאין כבר בדעתו לצאת, ומרוב חולשתו נפל עליו תרדמה, ובחלומו הוא רואה את מרן רביה"ק זי"ע, והוא סיפר לפניו את כל התלאה אשר מצאתו, ועל מחשבתו אשר חושב להגיד כי אין בדעתו לצאת.

מרן זי"ע אמר לו, כי איתא בגמ' "כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד", ושאל אותו, היודע אתה איך מפרשים הגמ' הזאת?

לא! השיבו אותו תלמיד, אני מכיר רק את הפי' הפשוט.

אמר לו מרן זי"ע אני אגיד לך הפי'. "כיון שהגיד" כיון שאמרת שאתה רוצה לצאת, "שוב אינו" אין אתה יכול לחזור בך מדברך, "חוזר ומגיד" ואתה צריך לחזור על זה, ותשיב עוד הפעם כי ברצונך לצאת מכאן.

הלה הקיץ מחלומו והנה שאלוהו עוד הפעם אם ברצונו לצאת מכאן, והוא מחזק מדבריו של מרן זי"ע, השיב להם שכן. ובלא אומר דברים שחירוהו מיד, וזמן קצר אח"כ הגיע בשלום לארה"ב.

ויאמר פרו ורבו

סיפר הגה"צ ר' מענדל פרידמאן זצ"ל, הי' זה בליל ראש השנה בעיר סאטמאר, בעת שהציבור עברו לפני הקודש להתברך בברכת "לשנה טובה", הי' שם בחור שהי' תלמיד מרן זי"ע בישיבה ובהיותו עייף נתיישב בצד על ספסל ונרדם.

בחלומו הוא עומד לפני ב"ד של מעלה, ודנים אותו למיתה רח"ל, ובין הדיינים הוא רואה את רבו מרן רביה"ק זי"ע, ושומע הוא איך מרן זי"ע טוען שם לטובתו כי הוא עוד צעיר לימים ועוד לא הקים בית נאמן בישראל וכו' וכו', ובכן פעל מרן זי"ע והוסיפו לו עוד שנים לחיות.

הבחור הקיץ מחלומו נבהל ונשתומם מהמחזה אשר ראה, וזמן רב נשאר תחת רושם המעשה, אבל מטבע הדברים בעבור הזמן שככה הפחד, וכמעט ששכח מהמעשה, וחשב כי הי' זה חלום גרידא וחלומות שוא ידברון.

בהגיע ימי החנוכה ישב הבחור הזה עם כמה מחבריו בחדר השינה ושיחק עמהם קוויטלעך, ופתאום נכנס רבינו בחדרם, וניגש לבחור זה ולחש לאזנו כמה מילים, ופניו הסמיקו מאוד.

חבריו השתוקקו מאוד לדעת מה קרה כאן, ומאוד הלחיצוהו שיספר להם, עד שלא הי' לו ברירה וסיפר להם את כל הסיפור עם החלום, וסיים כי לא דיבר אף פעם עם מרן זי"ע אודות חלום זה, ועכשיו ניגש אליו מרן זי"ע ולחש לו לאזנו "דו ווייסט דאך יא וואו דו האלטסט..."

בניתיים פרצה מלחמת העולם השנייה, והבחור ניצל, ועלה לארץ ישראל, נשא אשה ונולד לו בן, ולפני לידת ילדו השני קרא לחברי החברה קדישא וצויה להם כמה דבריו בנוגע לפטירתו, הללו נתפלאו מאוד כי הי' אדם בריא לגמרי, אז הוא סיפר להם את כל המעשה, וששמע מפורש מבי"ד של מעלה שמרן זי"ע פעל בעבורו שיקיים מצות פרי' ורבי' שיהיו לו שני ילדים, ועכשיו הוא מבין שהגיע שעתו להפרד מן העולם. וכך הוה שתיכף אחרי לידת הילד הלך לעולמו.

כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם

סיפר הרה"ח ר' יחזקאל יואל סאמעט שליט"א מארה"ב: פעם ישבנו קבוצת בחורים בקעמפ ושוחחנו סיפורי פלא מצדיקים הקודמים, ישב אז עמנו בחור בא בימים בנו של האב"ד בוקארעסט, ששהה כמה שנים אחרי המלחמה בבוקארעסט וכשיצא לארה"ב כבר היה בא בשנים.

ובתוך שיחתנו כששמע על מה המדובר, אמר לנו, אתם חושבים שממרן רביה"ק אין כאלו סיפורים? אספר לכם שבדידי הוה עובדא.

אחרי המלחמה היו כמה יהודים בבוקארעסט שעבדו בסחורה שלא עפי' חוקי הממשלה, והפאליציי חיפשו אחריהם, ואני הייתי ביניהם. פעם תפסו אותי והושיבוני בבית המאסר. ועינו אותי שאגלה להם שמות יהודים אחרים שעבדו אתו, אך אני התעקשתי שלא לגלות.

פעם באמצע שינתי בא אלי יהודי עם זקן לבן ושואל אותי, למה אתה יושב פה? למה אינך יוצא מכאן? עניתי לו איך אצא מכאן והכל סגור ומסוגר, אמר לי, אני אראה לך, והראה לי איך לצאת משם, והקצתי מחלומי והתחלתי לצאת, ורואה אני כי הדלת פתוח ואין אף אחד שמשגיח עלי, וככה ברחתי ונצלתי.

במשך הזמן הגעתי לארה"ב, ונכנסתי ביחד עם אבי אל מרן רביה"ק, ומיד כשראיתי את צורת קדשו אמרתי לאבי, טאטע! דער איד האט מיך געהייסן אנטלויפן פון תפיסה...

מרן זי"ע הבחין בזה ומיד הראה לי בידו שלא אספר לאף אחד כי זה מסוכן בשבילי, אבל כאן ביושבו בין הבחורים לא יכל להתאפק וסיפר לנו את כל הסיפור הנ"ל, ובאותו קיץ הי' לו עקסידענט קשה, ונהרג ל"ע. (וזכר צדיק לברכה - ששמע מהנ"ל).

יזכר לך עתה אתמול אשר דברתי

באחד ממסעותיו של מרן רביה"ק זי"ע לארה"ק, ובלילה האחרון לשהותו, צבאו מאות איש על הדלת להכנס אל הקודש פנימה, והרבה אנשים לא הספיקו להכנס, וביניהם הי' אחד שפרנסתו הי' מתיקון חלונות וכדומה, הלה הלך הביתה והלך לישון מאוכזב, ובחלומו רואה הוא איך שהוא נכנס אל מרן זי"ע בפו"פ ומרן מברכו על מה שמבקש.

בבוקר קראו אותו לבית רבינו כי נשבר שם איזה חלון ורצו לתקנו עוד לפני נסיעת רבינו, הלה התעקש כי אינו בא רק בתנאי שיבטיחו לו שיוכל להכנס אל מרן זי"ע בפו"פ מאחר שלא הספיק להכנס אתמול בערב, וכן עשו. כשנכנס אל מרן זי"ע אמר לו מרן: "איך האב דיר דאך שוין אנגעוואונטשן..." (וזכר צדיק לברכה - ששמע מבעל העובדא).

קול דודי דופק

עם מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

טוב שברופאים

סיפר הגאון ר' יוסף חיים גרינוואלד שליט"א מגיד משרים, מה ששמע מבעל העובדא, שבשנת תשמ"א נכנס אברך אחד מעיר קרית יואל לשאול מפי מרן זי"ע היות והוא גר בעיר קרית יואל ובאותן השנים היה העיר קטן למדי והיה שם רק רופא לא כ"כ בקי ומומחה והיות שיש לו איזה דבר קשה בדבר רפואת אחד מבני ביתו, ע"כ שאלתו בפיו האם צריך הוא לטרוח בטירחא דגופא ליכנס אל עיר מאנהעטן אצל רופא גדול ומומחה.

ענה ואמר לו מרן זי"ע, בלילה הזה חלמתי שרבינו דודי הק' זי"ע בא אלי ושאל אותי באם יבוא אחד אליך לשאול האם ילך אל רופא גדול ומומחה או שילך אצל

רגלי חסידי ישמור

בשנות תש"ן התעוררה שאלה קשה בענין כשרות החלב בארה"ב והתאספו הרבנים הגאונים חברי התאחדות הרבנים בביתו נאווה קודש של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לדון בדבר ה' זו הלכה כדת מה לעשות ובאותו מעמד סיפר מרן זי"ע כי זה כבר חדשים שמונע עצמו מלאכול מאכלי חלב בהיות שדודו הק' התגלה אליו בחלום ואמר לו שיש איזה שהוא שאלה בכשרות החלב, ואכן תיכף ומיד שלח לקרוא את בן גיסו הגה"צ מנירבאטור שליט"א הרב המכשיר של מאכלי החלב לחקור בדבר ולא מצא דבר ובכן לא עשה כלום להורות לרבים, אך הוא בעצמו הפסיק מני אז לאכול מאכלי חלב.

הרבנות נסע מרן זי"ע אל עיר זעמרינג למנוחת הנפש ושם לא רצה רבינו לקחת את הבחורים, והנה באחד השנים קרא מרן זי"ע לאחד הבחורים אשר הסתובבו בביתו וצויה לו שיבקש מבאי ביתו שיזמינו כרטיס נסיעה גם לאותו בחור, ואכן הלך אותו בחור אל אחד מבאי ביתו של רביה"ק ומסר לו את דברי רבינו אך הנ"ל לא האמין לדברי הבחור כי ידע שרבינו עומד איתן בדעתו לא להרשות לבחורים לנסוע בשו"א לזעמרינג, ולכן נכנס אל הקודש פנימה ושאל את פי הקודש האם אמת הדבר שרבינו צוה להבחור שיסע עמו לזעמרינג להיות שהוא יודע שמרן אינו רוצה שבחורים יסעו לזעמרינג, ענה לו מרן זי"ע אכן האמת היא כדברך, אבל עכשיו שינתי ממנהגי כי בליל זה בא אלי בחלום מרן דודי זי"ע, ואמר לי היות שאצלך בבית מסתובב בחור אחד שהוא נכד אחד הרבנים הגאונים הצדיקים זצוק"ל, וכמה מאחיו אינם מתנהגים כראוי וכיאות לנכדי אותו גאון וצדיק, ע"כ אני מבקש ממך שאל תרפה ואל תעזוב את הבחור הנ"ל ותשים עליו עינא פקיקא תמיד, וע"כ החלטתי לצאת מגדרי וליקח אתי את הבחור לזעמרינג כדי שאשים עיני עליו.

אעשה כדבר המלך

וסיפר לנו אברך אחד שפעם נודמנה לו צרה בתוך ביתו בהיות שהרופאים

אמרו לו לעשות ניתוח קשה ומסובך לאחד מבני ביתו ויהי בצר לו החליט ליכנס אל הקודש פנימה אל רביה"ק בעל ברך משה זי"ע לשאול את פי הקודש האם לעשות את הניתוח או לא, והי בהכנסו ושאל את פי מרן זי"ע, ענה לו מרן זי"ע הנה כעת לפני כמה דקות בישיבי אצל השולחן ולמדתי, נרדמתי פתאום, ומרן דודי זי"ע בא אלי בחלום, ואמר לי שאם יבוא מישהו אלי בשאלה על ניתוח, אעייין נא ברמב"ן הק' בפרשת בא, והראה לי בדיוק איזה קטע בפרשת בא, ואיקץ והנה חלום, והן לא ידעתי פשר החלום, והן עתה נכנסת אלי בשאלה זו, ולכן אעשה כדבר רבינו דודי זי"ע, ואכן לקח את הרמב"ן הק' בפרשת בא ומצא את תשובתו כדת מה לעשות.

☆☆☆

רופא פשוט מה תענה, עניתי לדודי, האמת אגיד שאין אני יודע מה לענות ענה לי מרן זי"ע שיותר טוב לילך אל הרופא הגדול ולא ידעתי על מה נסוב החלום והן עתה נכנסת אלי.

והפטיר מרן זי"ע ואמר בענוות קדשו כנראה שהיה לך שייכות מיוחדת עם מרן דודי זי"ע ע"כ בא אלי במיוחד לכבודך ולא לכבודי.

וכעין זה היה פעם כשהלך לבקר את ש"ב הגה"צ גאב"ד מוזשאי זצ"ל ששהה בביה"ח עקב חולי שתקפתו, ובתוך שיחתם בעניני רופאים נענה רבינו ואמר כי העיקר הוא ליקח רופאים טובים ומומחים, והוסיף וסיפר, שאמש בלילה נתגלה אלי בחלום מרן דודי רביה"ק זי"ע, ואמר לו כדברים האלה: הנה הרי איכא פלוגתא בין הרמב"ם והרמב"ן האם מותר להשתמש ברופאים ואין זה חסרון אמונה, ודעת הרמב"ם דאין זה חסרון אמונה מאחר שבזה שהוא הולך להרופא הוא מפני שיוודע שהוא מומחה ובקי בעניני רפואה ולכן רוצה לשמוע ממנו חוות דעתו, אך אין הפירוש מזה שהוא סומך על הרופא. וסיים מרן רביה"ק הדבר"י זי"ע, שכל זה נחא אם הולכים לרופא מומחה ובקי, דאז אפשר לסמוך עכ"פ על דעת הרמב"ם, משא"כ אם הולכים לרופא שאינו מומחה אז הרי ליכא שום אחד מהפוסקים שאפשר לסמוך עליו.

המתפלל בעד חבירו הוא נענה תחילה

סיפר הגאון הגדול ר' נפתלי הירצקא צוויביל שליט"א ראש כולל תורה ויראה דסאטמאר וויליאמסבורג אשר זכה ללמוד ט"ב שנים בחברותא עם מרן זי"ע שפעם אחת לפנות בוקר נכנס אל מרן זי"ע, וראה שמרן זי"ע אינו מרגיש בצי טוב והוא חלוש מאוד, ותיכף ומיד כשנכנס סיפר לו מרן זי"ע, בלילה בא אלי בחלום הלילה דודי הק' וביקר אותי ברפואה שלימה ושאל בשלומי, עניתי ואמרתי לכ"ק דודי הק' הן כבודו השאיר פה על העולם השפל אנשי שלומו לאלפים עם תלמודי תורה ומוסדות הק' ולמה לא ישאל על מצב המוסדות והקהילה.

כי עבדך ערב את הנער

כמו"כ שמענו מפי אחד מאנ"ש שבשנים הראשונות אחרי עלותו על כס

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
JERUSALEM

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
ע"ה"ק ירושלים תובב"א

רח' יונה 20 • ע"ה"ק ירושלים תובב"א • ת.ר. 57838 • P.O.B. 57838 • JERUSALEM • 20 YONA ST.

בס"ד

הזמנה של מצוה

הננו להזמין בזה את קהל אנ"ש הי"ו לבוא ולהשתתף בסעודה של מצוה

סעודת הילולא רבתי וסיום הש"ס

לרגל יומא דהילולא קדישא של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט בעל "דברי יואל" זי"ע

שתתקיים אי"ה ביום ראשון פר' שופטים – כ"ו מנחם אב תשס"ט
בהיכל בית מדרשינו "ברך משה" ד'סאטמאר רח' יונה 20
בשעה 7:30 בדיוק (תפילת מנחה לפני הסעודה)

בראשות הגה"צ דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

שישא מדברותיו

ישאו דברים

הגאון הגדול רבי משה פריעדמאן שליט"א
דומ"ץ סאטמאר בארא פארק

הגה"צ רבי שמעון זאב מייזליש שליט"א
רב דב"המ"ד תפלה למשה קרית יואל - חרב"ן כ"ק מרן רבינו הנ"ק שליט"א

סיום הש"ס

הרב הגאון רבי שלום שניצלער שליט"א

מנ"ש בקהילתינו הק'

עולו ואתכונשו להילולא דרבי

בה נתאחד כולנו כאיש אחד להמשיך בדרך הקודש אשר הורה לנו איתן אדונינו בעל ההילולא זי"ע תחת דגלו
והדרכתו של מ"מ כ"ק מרן רבינו הנ"ק שליט"א לבלתי לנשות ימין ושמואל ובעקבותיו נלך עד ביאת הגואל, אמן.

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא, שובתו הגדול של מרן רבינו הקוה"ט יגן עלינו ועל כל ישראל,
עדי נוכח לביאת מלכא משיחא ומלכינו בראשינו כב"א.

בכבוד רב
הנהלת הקהילה